achtkarspelen
GEMEENTE

Mei-inoar trochpakke I

Kadernota 2019

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
Inleiding 3
Ontwikkelingen en gevolgen meerjarenbegroting 5
Startsituatie 5
Overzicht belangrijkste ontwikkelingen 6
Ontwikkelingen eigen en autonoom beleid 11
Reserves en weerstandsvermogen 14
Conclusies 15
Bijlage I - Ontwikkelingen in het beleid per programma 17
Programma 00. Bestuur en ondersteuning 18
Programma 01. Veiligheid 21
Programma 02. Verkeer, vervoer en waterstaat 24
Programma 03. Economie 31
Programma 04. Onderwijs 35
Programma 05. Sport, cultuur en recreatie 41
Programma 06. Sociaal Domein 51
Programma 07. Volksgezondheid en milieu 69
Programma 08. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 75
Programma Overhead 83
Bijlage II - Financiële recapitulatie 92
Ontwikkelingen (nieuw) beleid komende jaren 93
Financieel perspectief (totaal) 100
Bijlage III - Toelichting definities en symbolen 101
Toelichting definities en symbolen 102
Bijlage IV - Maatschappelijke opgaven Achtkarspelen 103

Inleiding

Mei-inoar trochpakke! is het motto van de eerste kadernota in de nieuwe raadsperiode 2018/2022. Een kadernota gebaseerd op het coalitieakkoord. Een kadernota met herkenbare zaken voor alle fracties.

Bij de begrotingsbehandeling in 2017 ontstond de indruk dat financieel de zwaarste jaren wel achter ons zouden liggen. Met een begroting 2018 met positieve saldi leken er een aantal mooie jaren aan te komen. Tegenvallers op het sociaal domein maken de uitdaging om een sluitende begroting te presenteren groot.

Het is gelukt een sluitende begroting te presenteren. Hiervoor zijn een aantal keuzes gemaakt. Incidentele lasten worden voldaan uit de algemene reserve. Dankzij de lage geldmarktrente verwachten we de komende jaren lagere rentelasten. In 2019 levert dat een besparing op van € 350.000 en de daaropvolgende jaren € 50.000. Het verkoopproces van Eneco gaat erg traag. Totdat de aandelen definitief verkocht zijn wordt rekening gehouden met een dividendopbrengst van € 100.000 per jaar.

In deze kadernota wordt nog geen rekening gehouden met tekorten op het sociaal domein. Tegenover de onzekere, maar wel waarschijnlijke tekorten op het sociaal domein staan onzekere maar wel waarschijnlijke opbrengsten uit precariobelasting en grondzaken.

In de voorbereiding op de begroting wordt extra aandacht besteed aan het in beeld brengen van de tekorten op sociaal domein. De conclusies uit deze analyse met de te nemen maatregelen voor de komende jaren worden in de begroting 2019 meegenomen.

Het coalitieakkoord is nog vers van de pers. Toch is een groot deel van het coalitieakkoord al verwerkt in deze kadernota. Zo zal de OZB niet meer dan met de inflatie worden verhoogd.

Namens het college van Achtkarspelen

Harjan Bruining, wethouder financiën

Ontwikkelingen en gevolgen meerjarenbegroting

Startsituatie

De saldi van de programmabegroting 2018 zijn de basis voor de kadernota 2019. Het meerjarenperspectief is positief. Na vaststelling van de begroting 2018 zijn er nog een aantal ontwikkelingen geweest die invloed hebben op de stand van de begroting. Daarnaast blijkt dat er een aantal keuzes kunnen worden gemaakt ten gunste van het saldo.

In onderstaande tabel worden de ontwikkelingen benoemd. Het totaal is de beschikbare ruimte voor keuzes voor de begroting 2019. Omdat in 2018 een meerjarenperspectief is gemaakt tot en met 2021 is de stand van de primitieve begroting 2022 gelijk aan die van 2021. In de programmabegroting 2019 is de juiste stand bekend.

Onderwerp x € 1.000	2019	2020	2021	2022
Door raad vastgesteld begrotingssaldo (stand primitieve begroting 2018)	530	783	371	371
Ontwikkelingen lopende jaar (begrotingswijzigingen)	-43	-43	-43	-43
Maartcirculaire	972	1.608	2.103	2.915
Loon en prijsontwikkelingen	-548	-477	-476	-193
Mei circulaire	71	-283	-478	-938
Extra Rijksmiddelen OAB	198	397	595	794
Saldi vóór kadernota	**1.180**	**1.985**	**2.072**	**2.906**

Het saldo na ontwikkelingen zoals voorgesteld in deze kadernota is als volgt:

Begroting x € 1.000 basisjaar 2019	2019	2020	2021	2022
Begroting saldi	54	97	-582	19

Overzicht belangrijkste ontwikkelingen

Mei-inoar trochpakke!

In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste uitgangspunten vanuit het coalitieakkoord in de verschillende programma's uitgewerkt. Voor de opgaven voor de lange termijn wordt verwezen naar de bijlage waarin de maatschappelijke opgaven zijn uitgewerkt.

Bestuur en ondersteuning

De gemeente en inwoners werken samen.

Er is sprake van een nieuw samenspel tussen de inwoners, gemeente, organisaties en bedrijven. In deze nieuwe raadsperiode gaan we door met verschillende vormen van participatie, initiatieven stimuleren en deze faciliteren. Samen met de gemeenteraad wordt een actieplan gemaakt. Zo krijgt elk inwonersinitiatief een persoonlijk aanspreekpunt en zal elk initiatief integraal en zo snel mogelijk van advies worden voorzien. Er komt een team Dorpsambassadeurs waar samen met de dorpencoördinator de kennis van wat in de dorpen speelt aanwezig is. In ieder geval is er in elk dorp een ontmoetingsplek of dorpshuis. De gemeenteraad opereert zo veel mogelijk apolitiek in de verbinding met en ondersteuning van initiatieven van inwoners.

Er komt een gebundeld structureel budget voor het ondersteunen van burgerinitiatieven, sport- en cultuurevenementen.

Samenwerking

Naar aanleiding van de evaluatie 'Samenwerking werkmaatschappij en dragende organisaties Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel' is er in februari 2018 een vervolg gegeven aan de aanbevelingen uit het rapport van prof. dr. M.J.G.J.A. Boogers. Dit vervolg heeft geresulteerd in een project doorontwikkeling samenwerking tussen beide gemeenten. Een stuur- en projectgroep onder leiding van Michael van der Velden (adviesbureau AEF) is vervolgens voortvarend aan de slag gegaan met de aanbevelingen, wat heeft geresulteerd in een adviesrapport van de projectleider. In het rapport wordt, naast politiek en bestuurlijke keuzes, een ontwikkelstrategie voor de ambtelijke organisatie voorgesteld.

De basis op orde

Achtkarspelen levert goede dienstverlening, met een stevige en financieel gezonde organisatie. De gemeentelijke dienstverlening kan altijd nog beter. Er zijn afspraken gemaakt over een 8K App en snellere afhandeling van aanvragen. Een reguliere vergunningsaanvraag wordt binnen 8 weken afgerond. Complexere aanvragen kunnen, uitsluitend gemotiveerd, langer duren. Voor burgerinitiatieven is een contactpersoon aangesteld.

De gevraagde formatieve uitzetting is nodig voor nieuwe taken waarvoor de formatie nu ontoereikend is en daarnaast op deelterreinen voor de toegenomen hoeveelheid werk en complexiteit. Het is helder dat door de gerealiseerde bezuinigingen de allerlaatste rek eruit is en dus ook niet meer nieuwe taken kunnen worden opgepakt binnen de bestaande formatie zonder dat het ogenblikkelijk consequenties heeft.

Veiligheid

Elke inwoner moet veilig mee kunnen doen. (Huiselijk) geweld en mishandeling van ouderen en kinderen komt in Achtkarspelen meer voor dan gemiddeld in vergelijkbare gemeenten. Bevoegdheden van de burgemeester in de APV, aanwezigheid van de politie in de gemeente, het melden van de verwarde personen en het aan de orde stellen van

veiligheid in het overleg met de dorpen heeft prioriteit. Daarnaast zet dit college in op het tegengaan van overlast en criminaliteit door alcohol- en drugsgebruik. De gemeente gaat door met het stimuleren van gezond gedrag.

De nieuwe coalitie heeft gevraagd om handhaving van de politiepost te Buitenpost. Er zijn afspraken gemaakt voor een klein steunpunt in Buitenpost. Daarnaast wordt gestreefd naar een extra vestiging in Surhuisterveen.

Verkeer, vervoer en waterstaat

Een goede infrastructuur en (toeristische) bereikbaarheid biedt kansen voor het creëren van een mooie, aantrekkelijke leefomgeving, een verbetering van het vestigingsklimaat voor bedrijven en bewoners, een uitbreiding van het recreatieve palet en een versterking van de eigen identiteit van Achtkarspelen. Een diverse woon- en werkomgeving heeft kwaliteit, is aantrekkelijk en aangenaam om in te verblijven en te recreëren. Dat vertaalt zich ook in economische voordelen.

Door het aanleggen van een fietstunnel of een fietsbrug bij Surhuizum wordt gezorgd voor een veilige oversteek. In overleg met Wetterskip Fryslân wordt ingezet op het baggeren van de Fabryksfeart in Augustinusga.

Samen met ProRail wordt gestreefd naar een spoortunnel bij Gerkesklooster. En bij de provincie wordt aangedrongen op het verlengen van de tractor-passeerstroken.

Economie

Regionale economie versterken

De gemeente zal de samenwerking van bedrijven, kenniscentra en innovatiecentra stimuleren. Dat zorgt voor werkgelegenheid en houdt de regio vitaal.

Daarmee biedt de Regiodeal Noordoost Fryslân de regio kansen om pilots te ontwikkelen en daarmee te (laten) zien hoe het beter kan. De lokale overheid moet het klimaat scheppen en de bedrijven faciliteren, zodat ondernemers en bedrijven kunnen gloriëren. De ambitie is om extra nieuwe banen te creëren in de regio en de groei van het bruto regionaal product te versnellen. De Regiodeal loopt tot 2025.

Het realiseren van de 2^{e} ontsluiting van industrieterrein Lauwerskwartier is erg belangrijk. We onderzoeken de mogelijkheden van uitbreiding van bedrijventerreinen in Surhuisterveen, Harkema, Kootstertille en Buitenpost.

Het winkelcentrum van Surhuisterveen wordt opnieuw ingericht.

Een van de manieren waarin de gemeente goed wonen en werken kan faciliteren is het stimuleren van het aanleggen van glasvezel in (het buitengebied van) de gemeente. De aanleg start al in de zomer van 2018.

Ondernemers kunnen zelf kiezen of zij zondagmiddag van 13 uur tot 18 uur hun winkel willen openstellen.

Onderwijs

In elk dorp is en blijft een basisschool in Achtkarspelen. Het College zal een fonds in het leven roepen waarbij lokale initiatieven ter ondersteuning van ICT-, muziek- en gymnastiekinitiatieven ondersteund kunnen worden.

Achtkarspelen krijgt extra rijksmiddelen waardoor de voor-en vroegschoolse educatie voor alle kinderen bereikbaar is. Goed en vroeg onderwijs, bedrijven die zich openstellen voor leerlingen en praktijkdagen organiseren en een veilig schoolklimaat dragen allemaal bij aan goed opgeleide inwoners die zelfstandig een plaats op de arbeidsmarkt en in de maatschappij innemen. Dat maakt een sterke mienskip.

Sport, cultuur en recreatie

Achtkarspelen is een sportgemeente. Dat betekent dat het makkelijk mee kunnen doen aan allerlei sportvoorzieningen bijdraagt aan het versterken van de mienskip en de individuele mentale en fysieke gezondheid. Er zijn daardoor tal van maatregelen genomen om sport bereikbaar te houden voor iedereen. Bijvoorbeeld de lage huren en het verstrekken van bijdragen uit het jeugdsportfonds, leergeld en jeugdcultuurfonds. Het college wil de huren gelijk houden, afgezien van het inflatiepercentage.

Er komt een substantiële uitbreiding van de evenementensubsidie voor sport en cultuur.

Er komt een padenplan waarin gefaseerd fiets- en wandelpaden worden aangelegd en versterkt. De gemeente maakt, op basis van de regionale toeristische visie een visie voor Achtkarspelen met daarin aandacht voor fiets- en wandelpaden, overnachtingsmogelijkheden en historische wegen. Achtkarspelen zal de komende 4 jaar geen toeristenbelasting heffen en de vaarweg De Leijen-Surhuisterveen wordt niet aangelegd. De toekomst van de Kruidhof wordt duidelijk: verzelfstandigen of niet? Met daarbij een maximale bijdrage van de gemeente van €250.000.

Op 15 februari 2018 heeft de raad ingestemd met het voorstel voor de bouw van een volledig energieneutraal zwembad in Buitenpost. In dit voorstel is een investeringsraming en een planning voor de bouw opgenomen. Daarnaast is vastgesteld op welke manier het beheer moet worden georganiseerd. Op dit moment wordt er hard gewerkt aan de voorbereidingen voor de nieuwbouw en de toetreding tot het bestuur van de stichting 'stichting Sportcentrum 8Karspelen. In deze Kadernota zijn de lasten voor de nieuwbouw en de exploitatie van het zwembad opgenomen.

Sociaal domein

De raad is in mei 2018 geïnformeerd over de tekorten in de jaarrekening 2017 voor het Sociaal Domein. De financiële analyse van het Sociaal Domein vindt plaats in de voorbereiding op de begroting. Om een goede conclusie te trekken is het van belang dit gedegen te doen. Op basis van deze analyse wordt duidelijk wat de effecten voor de begroting 2018 zijn en ook wat de effecten op de lange termijn zijn.

Het is in de analyse daarom van belang zicht te krijgen op onder andere de incidentele en structurele factoren. Tevens moet er gericht op het terugdringen van dreigende structurele tekorten een beeld komen van de wijze waarop er bijsturing kan plaats vinden.

Op dit moment is het niet mogelijk al een conclusie te trekken. Daarom is in de kadernota het sociaal domein kostenneutraal opgenomen.

Op basis van de analyse wordt er indien nodig een begrotingswijziging 2018 voorbereid en wordt een voorstel voor de begroting 2019 opgesteld. In dit voorstel wordt een actieplan opgenomen rond de in de begroting 2019 e.v. mee te nemen kosten voor Sociaal Domein en de daarbij horende dekking en over hoe betere sturing te krijgen op het sociaal domein. Daar hoort ook een definitief besluit bij over eventuele formatieve

uitbreiding. Er wordt op dit moment dan ook niet vooraf ingezet op bepaalde functies, maar pas na een totale analyse en daarbij horend actieplan voor de langere termijn.

Nu de transitie van alle taken op het sociaal domein zijn beslag heeft gekregen en de financiële consequenties steeds meer in beeld komen, is het tijd voor een samenhangend actieplan zorg. Hoe kunnen we goede en betaalbare laagdrempelige integrale zorg- en ondersteuning bieden voor jong en oud in onze gemeente? Daarin worden aspecten als veiligheid, armoedebestrijding, preventie en gezondheid meegenomen. Onderdelen van verschillende programma's en portefeuilles die, in samenhang met elkaar de daadwerkelijke transformatie in de zorg moeten stutten.

De vergrijzing in relatie tot de situatie op de woningmarkt maakt dat veel ouderen in hun eigen huis willen blijven wonen. Dat stelt ons voor de vraag wat daarvoor nodig is. Denk aan domotica, bereikbaarheid van voorzieningen en aanpassingen van woningen.

De komende jaren zullen de grenzen van de belastbaarheid van vrijwilligers en mantelzorgers bereikt worden. Hoe spelen we hierop in? Nu al hebben we te maken met een tekort aan vrijwilligers en geeft een deel van de mantelzorgers aan dat ze overbelast is waardoor er bijvoorbeeld sprake is van meer ziekteverzuim op het eigen werk. In het coalitieakkoord zijn op de volgende onderdelen wel al afspraken gemaakt: Goede ondersteuning van mantelzorgers en het invoeren van het mantelzorgcompliment. Het regelluwer maken van het aanpassen van woningen aan de levensloop van de bewoners zal opgepakt worden.

Versterken van onze samenleving
Er zijn verschillen tussen de inwoners van Achtkarspelen. Denk aan inkomensverschillen, verschillen in gezondheid, (digitale) laaggeletterdheid en mensen met en zonder achterstanden op de arbeidsmarkt. Het is de taak van de lokale overheid om te zorgen dat iedereen gelijkwaardig kan meedoen en met zijn of haar talenten kan woekeren. Vanuit een integrale benadering in het sociaal domein en preventie is vroeg-signalering cruciaal. Schulddienstverlening zal samen met Tytsjerksteradiel vormgegeven worden.

Deelname aan het arbeidsproces
Wetende dat er 681 uitkeringsgerechtigden niet deelnemen aan het arbeidsproces, zullen we er alles aan doen om zo veel mogelijk van hen wel deel te laten nemen. Met de juiste begeleiding willen we zoveel mogelijk van hen in staat stellen om te participeren op de arbeidsmarkt.

Achtkarspelen app.
De 8K app zal ontwikkeld worden. Via deze app kunnen inwoners op de hoogte worden gehouden van gemeentenieuws, maar de inwoners kunnen ook zelf vragen stellen. De app wordt ook gebruikt voor burgerparticipatie.

Milieu en duurzaamheid
Provinciaal wordt gewerkt aan een gemeenschappelijke ambitie in de energietransitie. Ook is er vanuit de mienskip (burgers, belangenverenigingen) de noodzaak uitgesproken om stappen te maken op dit terrein. Op het terrein van duurzaamheid zijn al afspraken gemaakt. Bijvoorbeeld door daar in de aanbesteding nadruk op te leggen. In ANNO-verband sluit de gemeente aan bij de doelstelling om 40% van de energie in 2025 duurzaam op te wekken. Door in te zetten op ondermeer zonne- en windenergie en geothermie. Alle overheden hebben afgesproken dat in 2020 klimaatbestendig en water-robuust inrichten van de omgeving onderdeel is van het beleid.

Fracking is in onze gemeente niet aan de orde. Er komen zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen en er komt een energieloket.

Achtkarspelen streeft ernaar om het afvoeren van asbest voor particuliere woningbezitters zonder extra kosten te laten verlopen. De gemeente onderzoekt de afvalstromen die de milieustraat bereiken. Samen met Omrin wordt gezorgd voor milieucontainers bij evenementen. Knellende regelgeving zoals voorgevelrooilijn en gebruiksoppervlak wordt aangepast, zodat woningen makkelijker te isoleren zijn.

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en dorpsvernieuwing

De komende vier jaar zal de *Omgevingsvisie* als drager van wat we in Achtkarspelen willen behouden, beschermen en ontwikkelen gemaakt worden. Met elkaar: inwoners, bedrijven, organisaties en partners in de provincie. Veel van wat in het coalitieprogramma en deze kadernota genoemd staat komt daarin terug. In 2019 zal een eerste versie van een beknopte en gedragen Omgevingsvisie gemaakt worden. Zo bouwt Achtkarspelen aan een stevige gemeentelijk visie die de komende vier jaar aan bijna alles wat we doen richting geeft.

In de Omgevingsvisie zal de gemeenteraad een uitspraak doen over de ontwikkel- en groeiambities en de inrichting van het openbare gebied met zijn civiele en bouwkundige projecten aan de ene kant en het landschappelijke beheer en biodiversiteit aan de andere kant. Hoe willen we dat Achtkarspelen eruitziet? Hoe brengen we onze ontwikkelambities samen met het bewaken van de natuur en het landschap?

In het coalitieakkoord is in ieder geval opgenomen dat de volgende onderwerpen met voorrang in de omgevingsvisie terug zullen komen:

- Een gedeelde visie op het buitengebied van Achtkarspelen, waarbij de bedrijven, het landschap en de toeristische kenmerken tot haar recht komen;
- Een visie op welstand en de organisatievorm die daarbij past;
- Aandacht voor woningbouw;
- Er wordt gezorgd voor een vermindering van het aantal verpauperde projecten.

Samen met inwoners en bedrijven worden dorps(herstructurerings-)plannen gemaakt waarbij leefbaarheid en bedrijvigheid, sloop, nieuwbouw en hergebruik van leegstaande panden in een samenhangende visie wordt opgenomen.

Goed wonen

Hoe gaan we om met de demografische ontwikkelingen en de gevolgen voor wonen? In het coalitieakkoord is gekozen om woningbouw helder en objectief onderbouwd te formuleren en toekomstbestendige keuzes te maken. Sloop en herinrichting zijn aspecten die aandacht krijgen. De gemeente wil in elk dorp voldoende mogelijkheden voor woningbouw, afgestemd naar schaalgrootte. Uitgangspunt is en blijft dat er voor iedereen passende huisvesting moet zijn. Hierover gaat de gemeente in overleg met de provincie.

Er komt een monitoringssysteem om de behoefte aan woningen inzichtelijk te maken. In elk dorp is voldoende mogelijkheid voor woningbouw. Woningen worden gebouwd naar behoefte. Uitgangspunt is dat voor iedereen passende huisvesting moet zijn. Dit wordt afgestemd met de provincie en onze regionale partners. Zo worden aanpassingen van woningen aan de levensloop makkelijker gemaakt zoals dat ook gebeurt bij mantelzorgwoningen. De komende jaren zal zeker ook aandacht zijn voor verpauperde

panden, herontwikkeling of verkoop leegstaande panden, gasloos bouwen, woningen voor jongeren en prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties.

Ontwikkelingen eigen en autonoom beleid

Leeswijzer

De voorgestelde keuzes zijn uitgewerkt in bijlage I. Hierin wordt per onderwerp de volgende vragen beantwoord:

- Wat is de uitdaging?
- Wat stellen we voor?
- Wat als we het niet doen?
- Wat mag het kosten?

De nummering van de onderwerpen is op basis van de taakvelden. Bij onderwerpen van het coalitie-akkoord staat in de nummering coal.

Daarnaast wordt per onderwerp door middel van tekens de volgende informatie gegeven:

- Aard: onontkoombaar, noodzakelijk of wenselijk.
- Status: realisatiefase, planfase of verkenfase
- Raakvlak: mate wat betreft de samenwerking met Tytsjerksteradiel
- Effect: nadelig, voordelig, neutraal of nog onbekend.

Een nadere toelichting op de definities en symbolen staat in bijlage III.

Financiële effecten per programma

Hieronder is in drie tabellen op programmaniveau financieel weergegeven wat het effect is van de voorstellen van het college in de kadernota. In de eerste staan de uitzettingen, de tweede de besparingen en in de laatste de eenmalige uitzettingen. Dit is ook te zien in de tabel op pagina 4 bij de startsituatie en wordt meegenomen in de tabel Verloop algemene reserve.

Uitzettingen x € 1.000 Programma	2019	2020	2021	2022
0. Bestuur en ondersteuning	-56	-56	-56	-56
1. Veiligheid	-48	-48	-82	-129
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-65	-70	-232	-223
3. Economie	-195	-170	-165	-165
4. Onderwijs	-298	-527	-830	-1029
5. Sport, cultuur en recreatie	-221	-299	-571	-607
6. Sociaal domein	-490	-460	-460	-460
7. Volksgezondheid en milieu	-93	-184	-184	-155
8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-180	0	0	0
Overhead	-315	-298	-298	-287
Dekkingsmiddelen				
Totaal	**-1960**	**-2110**	**-2877**	**-3110**

Besparingen x € 1.000 Programma	2019	2020	2021	2022
0. Bestuur en ondersteuning	763	150	150	150
1. Veiligheid	0	0	0	0
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	12	12	12	12
3. Economie	0	0	0	0
4. Onderwijs	0	0	0	0
5. Sport, cultuur en recreatie	60	60	60	60
6. Sociaal domein	0	0	0	0
7. Volksgezondheid en milieu	0	0	0	0
8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	0	0	0	0
Overhead	0	0	0	0
Dekkingsmiddelen				
Totaal	**835**	**222**	**222**	**222**

Eenmalig x € 1.000 Programma	2019	2020	2021	2022
0. Bestuur en ondersteuning	0	0	0	0
1. Veiligheid	0	0	0	0
3. Economie	-30	-5	0	0
5. Sport, cultuur en recreatie	-85	-58	0	0
6. Sociaal domein	-13	0	0	0
7. Volksgezondheid en milieu	-5	0	0	0
8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-180	0	0	0
Dekkingsmiddelen				
Totaal	**-313**	**-63**	**0**	**0**

Het college stelt voor de eenmalige lasten ten laste van de algemene reserve te brengen. Dit omdat in de begroting 2018 de inkomsten van een deel van de precario-inkomsten zijn begroot ten gunste van de algemene reserve. Dit is ook te zien in de tabel bij de startsituatie en is meegenomen in de tabel 'Verloop algemene reserve'.

Uitgangspunten begroting

Evenals de afgelopen jaren wordt voor de nieuwe begroting de verwachte prijsstijging gebaseerd op de prijsontwikkeling in de septembercirculaire. In de septembercirculaire van 2017 wordt voor 2019 een prijsstijging van 1,6% aangegeven. Deze stijging wordt aan de begrotingsposten toegevoegd waarbij een verhoging van het budget noodzakelijk is. Voor salarisontwikkeling wordt rekening gehouden met een stijging van 1,6%.

Het college heeft ernaar gestreefd de begroting voor 2019 voor wat betreft de structurele lasten sluitend te krijgen.

Algemene uitkering

Maartcirculaire

Dit jaar is vooruitlopend op de meicirculaire ook een maartcirculaire geweest.

Interbestuurlijk programma
De nieuwe regering heeft het Regeerakkoord deels verder uitgewerkt in het Interbestuurlijk programma(IBP). De financiële vertaling daarvan is aangegeven in de maartcirculaire 2018.

In het IBP worden afspraken gemaakt over de volgende maatschappelijke opgaven waar Nederland de komende periode voor staat:

1. Samen aan de slag voor het klimaat
2. Toekomstbestendig wonen
3. Regionale economie als versneller
4. Naar een vitaal platteland
5. Merkbaar beter in het sociaal domein
6. Problematische schulden voorkomen en oplossen
7. Nederland en migrant voorbereid
8. Goed openbaar bestuur in een veranderende samenleving
9. Passende financiële verhoudingen
10. Overkoepelende thema's

Accres maartcirculaire 2018 gemeentefonds
In de maartcirculaire 2018 is een forse groei van het accres opgenomen. Deze toename is onder andere het gevolg van:
- Verbreding van de normeringssystematiek;
- Oplopende ramingen voor loon-, prijs- en volumeontwikkelingen;
- Investeringen van het Rijk die doorwerken naar het accres;
- Oplopende ramingen in het Regeerakkoord.

In de volgende tabel een berekening van de toename van het accres conform de maartcirculaire 2018.

	2018	2019	2020	2021	2022
toename accres	371.070	971.850	1.607.970	2.102.730	2.915.550

<u>Meicirculaire</u>
Accres gemeentefonds
Voor de periode van 2019 tot 2022 wordt de accresontwikkeling neerwaarts bijgesteld oplopend tot structureel € 431 miljoen in 2022.

Een belangrijke verklaring voor de neerwaartse bijstelling is de lagere gehanteerde rijksontwikkeling van de lonen en prijzen.

Afname accres op basis van de meicirculaire 2018:

	2018	2019	2020	2021	2022
accres wijziging	-53.100	70.800	-283.200	-477.900	-938.100

Overheveling integratie uitkering Sociaal domein
Per 2019 zullen de volgende integreerbare delen van de integratie uitkering Sociaal domein worden overgeheveld naar de algemene uitkering:
- WMO 2015, met uitzondering van Beschermd wonen;
- Jeugdhulp, met uitzondering van Voogdij/18+;

- Participatie, onderdeel Re-integratie klassiek;
- WMO/huishoudelijke verzorging.

Van de integratie participatie worden de onderdelen Wajong, Begeleid werken en de WSW oude stijl nog niet ondergebracht in de algemene uitkering.
Voor onze gemeente blijven de volgende onderdelen vooreerst als integratie uitkering bestaan.

	2019	2020	2021	2022
Jeugd (voogdij/18+	1.079.298	1.228.734	1.228.734	1.228.734
Participatie	4.643.048	4.383.624	4.256.216	4.167.529

Tekorten in het sociaal domein
Het Rijk en de VNG hebben overeenstemming bereikt over de volgende door de gemeenten ervaren tekorten in het sociaal domein:

- Een voorziening voor de door gemeenten ervaren knelpunten;
- Procesafspraak onderzoek overgang middelen jeugd naar de algemene uitkering;
- Objectivering BUIG;
- Geen open einde regelingen voor gemeenten bij uitwerking maatregelen regeerakkoord.

In de septembercirculaire 2018 zal er verdere informatie worden gegeven over de verdeling van de middelen over de gemeenten.

Precario

Op 16 april 2014 heeft de raad een besluit genomen omtrent de invoer van precariobelasting. Op grond van de Verordening precariobelasting op kabels en leidingen hebben we in 2016 aanslagen opgelegd aan Liander, Vitens, Stedin en Tennet.

De opbrengsten van Stedin en Tennet worden vanaf 2018 meegenomen als incidentele opbrengst in de begroting en komen daarmee ten gunste van de algemene reserve. Liander en Vitens hebben bezwaar aangetekend. Voor Liander loopt deze procedure nog. Er is gesproken met waterbedrijf Vitens. Uitkomst van dit gesprek is dat de precariobelasting niet in rekening gebracht zal worden bij de inwoners van Achtkarspelen. Deze opbrengsten worden daarom niet meegenomen in de begroting.

Reserves en weerstandsvermogen

In onderstaande tabel wordt het verloop van de algemene reserve weergegeven. De beginstand is de stand op 31 december 2017 na verwerking van de werkelijke reservemutaties in 2017(exclusief het resultaat van 2017). Verder zijn de mutaties zoals meegenomen in de begroting 2018 verwerkt en daarbij de mutaties die volgen uit de kadernota.

Verloop algemene reserve x € 1.000	2019	2020	2021	2022
Algemene reserve	20.596	21.492	21.911	21.911
Reserve weerstandsvermogen	4.869	4.869	4.869	4.869
Totaal	**25.465**	**26.361**	**26.780**	**26.780**

Conclusies

In deze kadernota is sprake van een positief saldo voor het jaar 2019. Door de tekorten in de jaarrekening 2017 op het Sociaal Domein dreigt mogelijk een probleem te ontstaan voor een sluitende meerjarenbegroting. Er wordt nu een analyse en verkenning uitgevoerd naar een eventuele structurele doorwerking van deze tekorten.

Dit betekenen dat er aanvullend behoefte ontstaat aan compenserende maatregelen.

Op hoofdlijnen kunnen die maatregelen bestaan uit:

- incidentele inzet van onzekere maar wel waarschijnlijke opbrengsten uit precariobelasting en grondzaken;
- beperken, verminderen en/of temporiseren van nieuw beleid waarvoor middelen vrijgemaakt moeten worden;
- een gerichte of juist brede oriëntatie op mogelijkheden tot bezuinigingen, ombuigingen en/of heroverwegingen.

De periode tussen behandeling van deze kadernota en de vaststelling van de Programmabegroting 2019-2022 in november gebruiken we om de gevolgen en risico's van de financiën van het Sociaal Domein in beeld te brengen. In het geval van structurele tekorten binnen het Sociaal Domein brengen we de mogelijkheden voor bijstelling van beleid, gericht op vermindering van deze tekorten in beeld.

Bijlage I - Ontwikkelingen in het beleid per programma

Programma overstijgend

Om een volledig beeld van alle onderwerpen per programma te krijgen is ervoor gekozen om alle onderwerpen toe te voegen aan de programma's. Wanneer een onderwerp meerdere programma's en/of taakvelden raakt wordt het onderwerp onder het taakveld geplaatst dat het meest van toepassing is.

Per programma

Programma 00. Bestuur en ondersteuning

0.08a BTW - gevolgen verhogen laag tarief

Wat is de uitdaging?
Opvangen gevolgen verhoging BTW-tarief laag van 6% naar 9% per 2019.

Wat stellen we voor?
Begroting waar mogelijk afstemmen op gevolgen verhogen BTW-tarief laag.

Over 2016 en 2017 was het Leerlingenvervoer verantwoordelijk voor gemiddeld 82,26% van het kostenverhogende BTW-tarief laag, overige onderwerpen voor gemiddeld 17,74%.

Per 2019 wordt het BTW-tarief laag verhoogd van 6% naar 9%. In 2019 zijn de kosten Leerlingenvervoer begroot op € 751.510 incl. 6% BTW. Verhoging van het lage tarief resulteert in een toename van de kostenverhogende BTW op Leerlingenvervoer met ca. € 21.270. Voor de overige onderwerpen resulteert dit, uitgaande van het gemiddelde bedrag begroot over 2016 en 2017, in een toename van de kostenverhogende BTW met ca. € 4.398. De meerkosten van deze verhoging bedragen in totaal ca. € 25.668.

Wat als we het niet doen?
Betreft veranderde BTW-wetgeving waardoor niets doen geen optie is.

Wat mag het kosten?
€ 25.668

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
−				☑	

2019	2020	2021	2022
-25.668	-25.668	-25.668	-25.668

0.10 Incidenteel tlv Algemene reserve

Wat is de uitdaging?
Er worden in de kadernota voor het jaar 2019 diverse incidentele kosten begroot.

Wat stellen we voor?
De incidentele kosten ten laste van het Eigen Vermogen te brengen.

Wat als we het niet doen?
Indien er geen rekening wordt gehouden met incidentele kosten wordt er onvoldoende inzicht gegeven in de te verwachten ontwikkeling van het Eigen Vermogen.

Wat mag het kosten?
€ 312.500

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
+					

2019	2020	2021	2022
312.500			

0.2coal1 Gepersonaliseerde digitale gemeentelijke informatievoorziening

Wat is de uitdaging?

De inwoners voorzien van betere gepersonaliseerde digitale gemeentelijke informatievoorziening.

Wat stellen we voor?

De 8K-app is slechts één van de middelen om te voorzien in gepersonaliseerde digitale gemeentelijke informatie voorziening. Er zijn andere digitale middelen beschikbaar waarmee de burger gerichter en sneller kan worden voorzien van de goede informatie dan bijvoorbeeld de huidige app. Deze middelen worden momenteel beproefd en maken onderdeel uit van het in ontwikkeling zijnde nieuwe ICT-kader. Het doel van dit nieuwe ICT-kader is dat de digitale dienstverlening naar een hoger niveau wordt getild. Toepassingsgebieden zijn: gestandaardiseerde vergunningverlening en standaard beschikkingen waar een systematische controle een onderdeel van is. Juist op dit soort gebieden kan de hedendaagse techniek veel in betekenen.

Ook andere gemeenten werken met deze nieuwe digitale middelen zoals Amsterdam, Den Haag, Hoorn, Hollands Kroon, Den Helder, Zaanstad en ook Heerenveen is met soortgelijke toepassingen bezig.

Gelet op het gezamenlijke karakter van de ICT-voorziening wordt dit onderwerp afgestemd met de gemeente Tytsjerksteradiel.

Wat als we het niet doen?

Het tempo waarin de digitale informatievoorziening kan worden ontwikkeld is lager.

Wat mag het kosten?

€ 30.000

De licenties worden ingeschat op jaarlijks ca. € 50.000. Kosten hiervan kunnen worden gedekt uit besparingen omdat contract(en) met andere leveranciers worden opgezegd.

Meer geld kan het tempo versnellen waarin de verbeterde digitale informatievoorziening tot stand kan komen. Wanneer de raad dit zou willen dan dient er jaarlijks en per gemeente, los van licenties, € 30.000 beschikbaar worden gesteld voor ontwikkeling en borging. Als de gemeente sneller van deze techniek gebruik wil maken, dan zal dat extra capaciteit vragen van de leverancier. Dit geld is niet beschikbaar in het meerjarenperspectief. Dit staat dus los van de 8K-app.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022
-30.000	-30.000	-30.000	-30.000

0.5coal Dividend

Wat is de uitdaging?
Vorig jaar is het dividend van Eneco uit de begroting 2018 gehaald in verband met de verkoop van de aandelen. Het verkoopproces loopt nog, totdat de verkoop rond is ontvangt de gemeente jaarlijks dividend.

Wat stellen we voor?
Het budget dividend op te hogen met € 100.000.

Wat als we het niet doen?
Als het budget niet wordt opgenomen dan ontbreekt een te verwachten opbrengst in de begroting.

Wat mag het kosten?
Het levert € 100.000 op.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022
100.000	100.000	100.000	100.000

0.5coal1 Rente kortlopende leningen

Wat is de uitdaging?
Er op dit moment een bedrag van € 400.000 begroot voor rente kortlopende leningen.

Wat stellen we voor?
De rente van kortlopende leningen is op dit moment erg laag en de verwachting is dat dit in ieder geval in 2019 nog zo blijft. Het voorstel is daarom om de rente met € 350.000 te verlagen voor 2019.

Wat als we het niet doen?
Indien de verlaging niet wordt doorgevoerd, wordt er niet een realistisch beeld geschetst van de te verwachten renten op kortlopende leningen.

Wat mag het kosten?
Verlagen van budget met € 350.000 in 2019 en voor 2020 en volgende jaren € 50.000.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022
350.000	50.000	50.000	50.000

Programma 01. Veiligheid

1.1 Veiligheidsregio - autonoom

Wat is de uitdaging?

Het betreft hier vooral autonome ontwikkelingen van de Veiligheidsregio Fryslân zoals indexering van materiële kosten.

Brandweer
Dit betreft o.a. een uitzetting op kosten t.b.v. vakbekwaamheid en de vrijwilligersvergoeding.
Vanaf 2021 komt er een jaarlijkse uitzetting van kapitaalslasten bij.

Gezondheid
Het gaat hierbij om een uitzetting van de uitvoering van jeugdgezondheidszorg t.b.v. vergunninghouders. Verder betreft het een extra uitzetting voor het Rijksvaccinatieprogramma. Verwacht wordt dat dit gecompenseerd wordt in de bijdrage van het gemeentefonds.

Wat als we het niet doen?

Deelname aan de GR Veiligheidsregio Fryslân is verplicht op grond van wetgeving. De gemeente kan een zienswijze indienen op financiële stukken van de Veiligheidsregio (meerjarig financieel kader, begroting en meerjarenraming, jaarstukken). Het algemeen bestuur van Veiligheidsregio Fryslân neemt deze zienswijze mee in de definitieve besluitvorming. Het is echter mogelijk dat ondanks ingediende zienswijzen toch wordt besloten voorstellen aan te nemen. Dit wordt dan besloten met meerderheid van stemmen.

Wat mag het kosten?

Kosten van de GR Veiligheidsregio worden verdeeld over: Programma's 1. Veiligheid en 7.1 Volksgezondheid.

Verschil begroting VRF en Begroting Achtkarspelen per onderwerp:

	2019	2020	2021	2022
Gezondheid	6.905	6.198	6.410	20.397
Crisisbeheersing	2.880	2.914	4.039	5.864
Brandweer	34.218	34.626	67.363	98.220
Totaal	44.003	43.738	77.812	124.481

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022
-44.000	-44.000	-78.000	-125.000

1.1coal1 Handhaving politiepost Buitenpost

Wat is de uitdaging?

De gemeente Achtkarspelen heeft in 2011 een overeenkomst met de politie afgesloten voor het gebruik van 48 vierkante meter kantoorruimte in het gemeentehuis voor de duur van 4 jaar (tot 15-04-2015).
Overeenkomstig de bepalingen in het huurcontract is de overeenkomst met ingang van 15-04-2015 stilzwijgend verlengd voor de periode van 5 jaar tot 15-04-2020. Daarna vervalt het contract.
De huurovereenkomst kan uiterlijk 3 maanden voor het einde van het contract worden opgezegd.

Met de vorming van één nationale politie zijn ook de huisvestingsplannen met het lokale gezag besproken. Afgesproken is dat er een klein steunpunt van de politie in Buitenpost komt. Dit is vergelijkbaar met de huidige politiepost. De nieuwe coalitie heeft gevraagd om handhaving van de politiepost te Buitenpost.

Wat stellen we voor?

We gaan in 2019 opnieuw in gesprek over een verlenging van het contract. Daarnaast wordt er gestreefd naar een extra vestiging in Surhuisterveen.

Wat als we het niet doen?

Er zijn afspraken gemaakt voor een klein steunpunt in Buitenpost. We blijven alert op het nakomen van deze afspraak.

Wat mag het kosten?

De huurprijs is berekend op basis van exploitatiekosten. Jaarlijks wordt hierop een inflatiecorrectie toegepast.
De gemeente ontvangt jaarlijks € 11.104 huur.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–					

2019	2020	2021	2022

1.2 Veiligheidshuis - autonoom

Wat is de uitdaging?

Het beleid van het Veiligheidshuis blijft ongewijzigd maar er is wel nieuwe verdeelsleutel. Als gevolg hiervan gaan de kosten structureel ca. € 4.000 per jaar omhoog.

Wat stellen we voor?

De wijzigingen van de verdeelsleutel opnemen in de begroting.

Wat als we het niet doen?

De gemeente heeft zich voor vijf jaar (tot en met 2023) verbonden aan de Samenwerkingsovereenkomst. Bij eventuele eerdere uittreding blijft de bijdrage wel verschuldigd.

Wat mag het kosten?

Verhoging structureel € 4.000 vanaf 2019.

De kosten worden in de begroting verdeeld over Veiligheid € 1.000 en Sociaal Domein € 3.000.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022
-4.000	-4.000	-4.000	-4.000

Programma 02. Verkeer, vervoer en waterstaat

2.1a Duurzaam veilig structureel

Wat is de uitdaging?
Een duurzaam veilig ingerichte wegenstructuur in de hele gemeente.

Wat stellen we voor?
Het huidige budget elke twee jaar € 15.000, uit te breiden naar een jaarlijks budget van € 15.000.

Wat als we het niet doen?
Dan blijft het huidige budget bestaan en hebben we minder ruimte om de inrichting van de infrastructuur duurzaam veilig te maken. Er kan daardoor mogelijk geen gehoor worden gegeven aan klachten van bewoners. De gemeente heeft wegen aangemerkt waar maatregelen getroffen moeten worden gezien de klachten, snelheidsmetingen, staat van de weg etc. Zonder financiële middelen kan de gemeente deze maatregelen niet uitvoeren.

Wat mag het kosten?
Elk jaar € 15.000. In 2018, 2020 en 2022 staat al een budget van €15.000 geraamd. Deze wijziging heeft daarom effect op het jaar 2019 en 2021.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–			⚑	☑	▦

2019	2020	2021	2022
-15.000		-15.000	

2.1coal1 Schoolzones rond scholen

Wat is de uitdaging?
Er zijn 19 basisscholen en drie middelbare scholen. Deze liggen allemaal in een 30 km-zone. Bij verschillende scholen zijn al wel aanpassingen t.b.v. de attentiewaarde gerealiseerd. Dat zijn echter nog geen "schoolzones".

Wat stellen we voor?
Aanbrengen van een schoolzone kan op verschillende manieren uitgevoerd worden. Bestrating aanbrengen, met belijning thermoplast, palen en borden plaatsen etc. De kosten per oplossing zijn divers, door verschillende afschrijftermijnen.

Wat als we het niet doen?
Er zijn al enkele scholen die een verzoek hebben gedaan voor een "schoolzone". Hier kan anders geen gehoor aan worden gegeven of de maatregelen moeten gefinancierd worden uit reguliere budgetten. Het wordt lastiger om één lijn in het beleid te trekken voor alle scholen.

Wat mag het kosten?
22x € 10.000 met totale investering van € 220.000.
Omdat de investering (de materialen en werkzaamheden) per situatie kan verschillen zal er sprake zijn van verschillende afschrijftermijnen. De inschatting is dat de afschrijftermijn gemiddeld rond de 15 jaar zal liggen. De kapitaallasten zijn dan ca € 15.700 per jaar.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–			⚑	☑	▦

2019	2020	2021	2022
	-15.767	-15.693	-15.620

2.1coal2 Goed verlichte fietspaden

Wat is de uitdaging?

De wens is om de fietspaden in Achtkarspelen beter te verlichten. Er is daarbij onderscheid gemaakt in twee categorieën fietspaden:

1. Hoofdstructuur fietspaden 28 km
2. Toeristische fietspaden 22 km

De genoemde fietspaden zijn eigendom van de gemeente Achtkarspelen. De fietspaden langs provinciale wegen zijn grotendeels eigendom van de provincie. Deze fietspaden maken geen onderdeel uit van de verlichte fietspaden.

Wat stellen we voor?

De levensduur van de LED-grondspots (zgn. katte-ogen) bedraagt zeven jaar. Advies is via een gefaseerde aanpak in zeven jaar de wens te realiseren en daarvoor een structureel budget beschikbaar te stellen van € 50.000. Met het structurele budget is ook de cyclische vervanging gewaarborgd.

Wat als we het niet doen?

Dan blijft de huidige situatie met betrekking tot verlichting op fietspaden zoals hij nu is.

Wat mag het kosten?

Per kilometer bedragen de aanlegkosten € 6.500.
Hoofdstructuur 28x €6.500 = € 182.000
Toeristisch 22x €6.500 = € 143.000
Totaal = € 325.000. De kapitaallasten lopen op van ca € 6.865 in 2020 tot € 20.495 in 2022.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–			⚑	☑	▦

2019	2020	2021	2022
	-6.865	-13.696	-20.495

2.1coal4 Herinrichting centrum Surhuisterveen

Wat is de uitdaging?
Naar aanleiding van door het dorp en de gemeente opgestelde centrumvisie bestaat de wens om het centrum van Surhuisterveen aan te pakken. Herstraten, een nieuwe straat, meubilair en een parkeerroute zijn de meest in het oog springende zaken.

Wat stellen we voor?
Het voorstel is om budget vrij te maken om de visie uit te kunnen voeren. Eerst een budget van € 25.000 voor de technische uitwerking in bestek en aanbesteding. Na afronding van het definitieve ontwerp, dat eind 2018 gereed is, kan er een goede indicatie gemaakt worden van de kosten voor de uitvoering van de totale visie. De eerste schattingen gaan uit van een bedrag van € 2.5 mln. in 2020.

Wat als we het niet doen?
Voor Surhuisterveen als regionaal detailhandelscentrum is het belangrijk om aantrekkelijk te blijven voor de consument. Dat vraag om inzet van de gemeente om het centrum ook (fysiek) aantrekkelijk te houden. Het centrum is toe aan een update. De winkels van het centrum van Surhuisterveen zijn de grootste werkgever van de gemeente.
En mocht het de herinrichting van het centrum niet doorgaan dan moet er wel wat gebeuren aan de gladheid van de stenen, deze zorgt voor gevaarlijke toestanden.

Wat mag het kosten?
De eerste schattingen zijn dat de uitvoering van de visie ca. € 2.5 mln. kost. Voor het maken van een definitief ontwerp is een budget van € 25.000 voor 2019 nodig.
Er wordt verwacht dat het hele project ca. € 2.500.000 gaat kosten. Bij een afronding in 2020 en een afschrijftermijn van 20 jaar zullen de kapitaallasten in 2021 € 137.500 en in 2022 € 136.875 bedragen.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–			⚑	☑	▦

2019	2020	2021	2022
-25.000		-137.500	-136.875

2.1coal9 Brug Twijzel herstel

Wat is de uitdaging?
De brug conform de door de gehele gemeenteraad gesteunde motie in oude glorie herstellen.

Wat stellen we voor?
De bovenbouw in oude staat herstellen en de landhoofden van de brug wat te verhogen waardoor de doorvaarthoogte wordt verhoogd en de brug niet meer beweegbaar hoeft te zijn.

Wat als we het niet doen?
Dan wordt de brug niet in de oude staat hersteld en blijft de situatie zoals hij nu is.

Wat mag het kosten?
Het gaat om een investering van € 250.000. De afschrijftermijn is 40 jaar. Verwacht wordt dat de werkzaamheden in 2019 worden afgerond.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–			⚑	☑	▦

2019	2020	2021	2022
	-7.500	-7.469	-7.438

2.1f Inkomsten kabels en leidingen (MOOR)

Wat is de uitdaging?
In de afgelopen jaren is er geïnvesteerd in betere software voor de monitoring van ondergronds aan te leggen kabels binnen de bebouwde kom.

Wat stellen we voor?
Door betere software en daardoor betere monitoring van aan te leggen kabels is er een hogere vergoeding ontvangen voor de aanleg van kabels onder wegen binnen de bebouwde kom. Daar tegenover staan de hogere kosten van de nieuwe software.

Deze ontwikkeling heeft met ingang van 2018 effect op de begroting. Naast het verwerken van de ontwikkeling in de Kadernota 2019 zal deze ontwikkeling daarom ook in 2018 aan de raad worden voorgelegd middels een raadsvoorstel met begrotingswijzigingen.

Wat als we het niet doen?
De investering en de daardoor gerealiseerde betere monitoring zijn reeds doorgevoerd en zorgt voor een verbetering in de efficiëntie. De besparing wordt al gerealiseerd en het is daarom wenselijk om het budget daarop aan te passen.

Wat mag het kosten?
De besparing die wordt gerealiseerd is per saldo (gecorrigeerd met de meerkosten van de software) € 12.000.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
+				☑	

2019	2020	2021	2022
12.000	12.000	12.000	12.000

2.1g Groningerstraatweg reconstructie +

Wat is de uitdaging?
De reconstructie van de Groningerstraat in Surhuisterveen.

Wat stellen we voor?
Door het budget van het onderhoud te verhogen kunnen we de Groningerstraat op dezelfde manier inrichten als de Gedempte Vaart/Jan Binneslaan.

Wat als we het niet doen?
Niet een eenduidig straatbeeld van de doorgaande route door Surhuisterveen. Dit kan mogelijk risicovol weggedrag opleveren.

Wat mag het kosten?
Een investering van € 250.000 die naar verwachting in 2020 wordt afgerond. De afschrijftermijn van dergelijke investeringen bedraagt 25 jaar.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
−				☑	

2019	2020	2021	2022
		-11.250	-11.200

2.1h Aanpassingen Alde Dyk

Wat is de uitdaging?
Een duurzaam veilige inrichting van de Alde Dyk ter bevordering van de verkeerssituatie.

Wat stellen we voor?
Door middel van het uitvoeren van verkeerskundige aanpassingen aan de Alde Dyk vindt er een bevordering plaats naar een meer veilige verkeerssituatie.

Wat als we het niet doen?
Als de huidige situatie wordt voortgezet dan blijft er een onveilige verkeerssituatie bestaan.

Wat mag het kosten?
Een investeringskrediet van € 50.000 beschikbaar stellen voor werkzaamheden die naar verwachting in 2019 worden afgerond. De kapitaallasten starten met ingang van 2020. De afschrijftermijn voor dergelijke investeringen bedraagt 25 jaar.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022
	-2.250	-2.240	-2.230

2.1i Areaal uitbreidingen

Wat is de uitdaging?
Als gevolg van uitgevoerde projecten en werkzaamheden is het areaal uitgebreid. Dit areaal zal ook onderhouden moeten worden. Het gaat o.a. om de volgende werkzaamheden en/of projecten:

- Het parkeerterrein bij de Swadde is groter geworden.
- Er zijn enkele bruggen bij gekomen in de groengordel.
- Een gedeelte van het fietspad bij de Tjoele met een brug over de Buitenpostervaart.
- Een betonnen fietspad bij de Sansleat.
- Het parkeerterrein bij sportpark Twijzel.

Wat stellen we voor?
De betreffende budgetten te verhogen zodat deze aansluiten op de daadwerkelijke lastenstijging.

Wat als we het niet doen?
De projecten zijn al uitgevoerd en de verhoogde kosten zijn daarom onontkoombaar. Wanneer de budgetten niet worden verhoogd zullen er overschrijdingen plaatsvinden.

Wat mag het kosten?
De geraamde benodigde verhoging van de budgetten is € 15.000.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022
-15.000	-15.000	-15.000	-15.000

2.2a Parkeren in woongebieden

Wat is de uitdaging?
De parkeerdruk neemt overal toe. Straten slibben dicht met geparkeerde auto's waardoor bijvoorbeeld afval ophalen en straatvegen wordt bemoeilijkt.

Wat stellen we voor?
Het beschikbaar stellen van een structureel budget voor parkeervoorzieningen in woongebieden.

Wat als we het niet doen?
Dan neemt de parkeerdruk nog verder toe.

Wat mag het kosten?
Structureel € 10.000 per jaar.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022
-10.000	-10.000	-10.000	-10.000

2.2b Laadpalen elektrische auto's

Wat is de uitdaging?
We moeten zuiniger omgaan met fossiele brandstoffen. Door het stimuleren van het gebruik van duurzame energie bouwen we aan een betere wereld.

Wat stellen we voor?
Beleid ontwikkelen op het gebied van elektrische auto's en laadpalen en deze plaatsen in de gemeente.

Wat als we het niet doen?
Dan wordt er een kans gemist om te verduurzamen en zuinig om te gaan met fossiele brandstoffen.

Wat mag het kosten?
Structureel € 25.000 per 3 jaar. in 2020 is dit onderverdeeld in een werkbudget van € 10.000 euro (alleen het eerste jaar) en een investeringskrediet van € 15.000. Vanaf 2020 is er om de drie jaar een investeringskrediet van € 25.000 benodigd met een afschrijftermijn van 10 jaar (2023, 2026 enzovoort).

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022
	-10.000	-1.575	-1.568

2.2c Parkeren bij de Groenkamp Buitenpost

Wat is de uitdaging?	De parkeerdruk neemt toe. Er is een structureel parkeerprobleem bij de school en het medisch centrum.
Wat stellen we voor?	Eenmalig een bedrag beschikbaar te stellen om de parkeerproblemen op te lossen.
Wat als we het niet doen?	Blijft de parkeerproblematiek bestaan en is er geen verkeerscirculatie aangezien het een doodlopende straat betreft. Er zijn grote zorgen bij de school en het medisch centrum over de verkeersveiligheid van de kinderen. Bij het medisch centrum zijn daarnaast irritaties over een slechte bereikbaarheid voor hulpdiensten.
Wat mag het kosten?	Het gaat om een investering van € 60.000. De verwachting is dat werkzaamheden in 2019 worden afgerond. De afschrijftermijn voor een dergelijke investering is 25 jaar.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022
	-2.700	-2.688	-2.676

Programma 03. Economie

3.1b Centrumvisie Buitenpost

Wat is de uitdaging?

Een samenhangende visie op de aanpak van leegstand en de ruimtelijke ontwikkelingen in het centrum van Buitenpost.

Wat stellen we voor?

In het centrum van Buitenpost staat relatief veel zakelijk onroerend goed leeg. Tot nu toe wordt er ad-hoc gereageerd op de verschillende plannen m.b.t. locaties in het centrum. Hierdoor worden niet altijd de beste integrale keuzes gemaakt. Door het opstellen van een visie op de gewenste ontwikkeling van (het centrum) van Buitenpost kan er slagvaardiger en duidelijker gewerkt worden aan het centrum als aantrekkelijke vestigingsplaats. Deze visie moet tot stand komen in samenwerking met plaatselijk belang en de ondernemersvereniging. Een vergelijkbaar traject is in 2017 succesvol in Surhuisterveen doorlopen over de gewenste ontwikkelingen in het centrum aldaar.

De visie komt tot stand onder leiding van de gemeente, samen met vertegenwoordigers van het dorp.

Het budget is nodig voor de inhuur van speciale expertise en procesondersteuning.

Wat als we het niet doen?

Door een gedragen visie op het centrum van Buitenpost biedt de gemeente een perspectief aan ondernemers die willen investeren in het centrum. Duidelijkheid over de gewenste ontwikkelingen van het centrum is belangrijk voor investeerders. Als er geen duidelijke visie is, loopt Buitenpost het risico dat investeerders afhaken of dat er keuzes gemaakt worden die niet op elkaar zijn afgestemd waardoor het mogelijk niet de beste keuzes zijn voor het centrum en/of het dorp.

Wat mag het kosten?

€ 20.000.

Dit bedrag is vergelijkbaar met het bedrag dat er in 2017 beschikbaar was voor een vergelijkbaar traject.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022
-20.000			

3.1coal4 Circulair Friesland

Wat is de uitdaging?

Lidmaatschap van de vereniging Circulair Friesland

Wat stellen we voor?

Om de circulaire economie te stimuleren is het voorstel dat de gemeente lid van de vereniging Circulair Friesland wordt. Deze vereniging is een samenwerking tussen overheden, bedrijven en kennisinstellingen die wil laten zien dat circulaire economie de toekomst heeft. Circulair Friesland brengt partijen bij elkaar, ondersteunt met kennis en kunde (juridisch, financieel, wetenschappelijk) en helpt bij het realiseren van concrete projecten die banen en economische groei opleveren.

Wat als we het niet doen?

Circulair Friesland is een vereniging waar veel kennis op gebied van circulaire economie aanwezig is. Door lid te worden kan de gemeente hier gebruik van maken en voorop lopen bij nieuwe voorstellen om de circulaire economie aan te jagen. Als we niet lid zijn kunnen we hier geen beroep op doen. Door het lidmaatschap wordt ook de inzet op dit ontwerp aangetoond, net zoals andere gemeentes in Fryslân, waaronder Tytsjerksteradiel.

Wat mag het kosten?

€ 2.500 per jaar waarbij de minimale duur van het lidmaatschap drie jaar is.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022
-2.500	-2.500	-2.500	-2.500

3.1coal6 Regiodeal Noordoost Fryslan/Versnellingsagenda

Wat is de uitdaging?

De regiodeal is een door de regio opgesteld economisch stimuleringsprogramma voor de periode tot 2025. Belangrijke uitvoeringsorganen hierin zijn het Kennis- en Innovatiehuis Noordoost Fryslan (KEI), de Kenniswerkplaats en het Kennislab.

Wat stellen we voor?

In samenwerking met verschillende stakeholders in Noordoost Fryslân is begin 2018 een Regiodeal 2e fase gemaakt. Er is een totaalpakket van maatregelen en projecten opgesteld die de economie van Noordoost Fryslân een boost moet geven zodat er een stijging plaatsvindt van het Brutto Regionaal Product (BRP). Hierover wordt in 2018 een uitvoeringsprogramma (de versnellingsagenda) aangeboden aan het college en de raad.

Het totale programma gaat in totaal om € 55 mln. waarbij 50% vanuit de ministeries zal worden bijgedragen. Dit is een project met een groot multiplier-effect door de inbreng van andere partijen zoals ministeries, provincie, onderwijs en bedrijfsleven.

Het programma is opgesteld in samenwerking met (de voorlopers van) het lokale bedrijfsleven, het onderwijs en bedrijfsorganisaties zoals ONOF, VNO, NFW.

In een aantal businesscases van het uitvoeringsprogramma zijn onderdelen overgenomen die de gemeente nu ook al doet zoals bijdragen aan het KEI, Bouwen aan Ambitie en Ontwikkelen van het Kennislab. De uitgaven hiervoor kunnen gebruikt worden voor de dekking van de Regiodeal.

Wat als we het niet doen?

Als we geen bijdrage leveren aan de regiodeal zal het uitvoeringsplan niet doorgaan en wordt er geen sterke impuls aan de economie van Noordoost Fryslân gegeven. De stijging van het BRP is structureel. Als krimpregio mogen we deze kans niet laten lopen om zo Noordoost Fryslân als een aantrekkelijk woon- en werkgebied op de kaart te blijven zetten. Daarnaast hebben de zes gemeenten van Noordoost Fryslân op eerdere momenten als regio zich uitgesproken dat ze met dit traject in zee willen gaan.

Wat mag het kosten?

€ 225.000 per jaar voor de periode 2019 - 2024. In totaal € 1.350.000

Voor een gedeelte van de gevraagde bijdrage is er al dekking. Zo staan er voor de volgende drie jaar de volgende bijdragen al in de begroting:
€ 8.000 - KEI -
€ 40.000 - Bouwen en Ambitie
€ 15.000 - Kennislab

de investering is € 162.000.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–			⚑	☑	

2019	2020	2021	2022
-162.000	-162.000	-162.000	-162.000

3.1coal7 Bidbook Surhuisterveen

Wat is de uitdaging?

Surhuisterveen als koopcentrum beter op de kaart zetten. Het dorp Surhuisterveen is een aantrekkelijk winkeldorp in onze gemeente alleen is de grootte van het dorp voor grotere winkelformules niet groot genoeg. Hierdoor is het moeilijk om landelijke formules te interesseren voor Surhuisterveen. Met een bidbook waaruit blijkt dat Surhuisterveen een verzorgingsgebied is voor ca. 30.000 regionale inwoners wordt het ook een aantrekkelijke locatie voor grotere, landelijke formules.

Wat stellen we voor?

We stellen, in samenwerking met de ondernemersvereniging H&I, een bidbook op waaruit blijkt dat Surhuisterveen meer winkelend publiek heeft dan alleen het dorp. Vanuit de wijde omtrek komen mensen winkelen in Surhuisterveen. Door het bidbook kan duidelijk gemaakt worden dat Surhuisterveen een achterland heeft van ca. 30.000 regionele inwoners of wellicht meer.
De kosten van het maken van een bidbook zijn voor H&I en gemeente als direct belanghebbenden.

Wat als we het niet doen?

Zonder bidbook blijkt dat het moeilijk is om grotere winkelformules te interesseren om een vestiging in Surhuisterveen te openen. Bepaalde formules hanteren een

	minimumaantal inwoners van het vestigingsdorp. Door een bidbook wordt het aantoonbaar dat het potentiële winkelend publiek van Surhuisterveen groter is dan alleen het aantal inwoners. Aangezien de gemeente belang heeft bij nieuwe winkelformules in Surhuisterveen is het logisch om hier samen met H&I in op te trekken.
Wat mag het kosten?	De kosten van € 10.000 worden verdeeld over de gemeente € 5.000 en H&I € 5.000.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022
-5.000			

3.1g Frisian Ports

Wat is de uitdaging?	Achtkarspelen heeft een belang bij de ontwikkelingen m.b.t. vervoer over water, mede door de plannen voor een nat-industrieterrein bij Westkern/Skulenboarch en vanwege de bedrijven uit Achtkarspelen die nu gebruik maken van het PM-kanaal.
Wat stellen we voor?	De gemeente is sinds 2017 lid van Frisian Ports, de vereniging van Friese gemeenten met industrieterreinen voor bedrijven die gebruik maken van vervoer over water. Het lidmaatschap zorgt ervoor dat de gemeente meepraat over de gewenste ontwikkelingen van de vaarwegen in Fryslân. De lidmaatschapsbijdrage stond tot op heden nog niet opgenomen in de begroting.
Wat als we het niet doen?	Voor een gemeente met zoveel bedrijven die gebruik maken van het PM-kanaal voor vervoer van grondstoffen of gereedproducten is het belangrijk om aan tafel te zitten bij de lobbyclub. Het lidmaatschap van Frisian Ports biedt de gemeente deze positie. Zonder dit lidmaatschap kan de gemeente haar geluid niet laten horen in Frisian Ports of in hun reactie op beleidsvoornemens van andere overheden.
Wat mag het kosten?	€ 5.000

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022
-5.000	-5.000		

Programma 04. Onderwijs

4.2 Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP)

Wat is de uitdaging?

Vanuit "leefbaarheid" is een belangrijk uitgangspunt in Achtkarspelen dat er in ieder dorp minimaal één basisschool aanwezig is. De laatste basisschool in het dorp is dan liefst een "samenwerkingsschool" waar zowel de christelijke- als openbare identiteit wordt gewaarborgd.
Onderzoek naar passende huisvesting van een "nieuwe of vernieuwde" huisvesting met een toekomstgericht perspectief betrekt ook andere voorzieningen en brengt in kaart in hoeverre slimme combinaties mogelijk zijn. Belangrijke uitgangspunten zijn:

- realiseren thuis/nabij onderwijs in goede gebouwen;
- instandhouding van minimaal één basisschool in ieder dorp;
- de onderwijsgebouwen zijn van goede kwaliteit.

Wat stellen we voor?

Een Integraal HuisvestingsPlan (IHP) wordt in samenspraak met de schoolbesturen opgesteld in 2018. De volgende situaties krijgen waarschijnlijk een hoge prioriteit:

1. eventueel samengaan basisscholen Twijzelerheide;
2. aanpassing/renovatie basisschool Drogeham.

Voorgesteld wordt een totaal investeringskrediet van € 4.5 mln. beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de jaarprogramma's onderwijshuisvesting in twee fasen op basis van het IHP.

Gelet op de verantwoordelijkheidsverdeling zal nader worden bepaald welk aandeel in de kosten eventueel in redelijkheid voor rekening komt voor het schoolbestuur. De schoolbesturen ontvangen nl. sinds 2015 rechtstreeks de rijksbijdragen voor onderhoud.

Wat als we het niet doen?

Niet anticiperen op de demografische ontwikkeling vergroot de kans op leegstand en/of inefficiënt gebruik van onderwijsgebouwen. Bovendien kan de keuzevrijheid van de ouders voor een school met een identiteit van hun voorkeur worden beperkt.
Lokaal en per project moeten de afwegingen worden gemaakt tussen renovatie of nieuwbouw.
De werkelijke kosten kennen nog diverse variabelen zoals de onderhoudsstaat, te verwachten onderhoudskosten, energetische waarden, normeringen, marktontwikkeling etc.

Wat mag het kosten?

Voor de kosten voor nieuwbouw en/of renovatie van (samenwerkings)scholen wordt vooralsnog rekening gehouden met een investeringsbehoefte van € 4.5 mln.

Met inachtneming van de nodige voorbereidingstijd is het realistisch de verlangde investering als volgt op te knippen:
2019: € 1.0 mln. (last per 2020 € 30.000)
2020: € 3.5 mln. (last per 2021 € 135.000)

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
▬			⚑	☑	▦

2019	2020	2021	2022
	-30.000	-135.000	-135.000

4.3b Taalbad anderstalige kinderen

Wat is de uitdaging?

Kinderen van statushouders zo snel en zo goed mogelijk aan opvang en het reguliere onderwijs laten deelnemen.

Taalverwerving is de sleutel naar succesvolle integratie, talentontwikkeling en carrière. De beheersing van de Nederlandse taal is een wezenlijke voorwaarde om succesvol deel te nemen aan het onderwijs.

Wat stellen we voor?

Ondersteuning taalonderwijs kinderen van statushouders.
Het aantal statushouders dat zich in de gemeente Achtkarspelen vestigt stijgt. Het gaat om alleenstaanden en om gezinnen met vaak (jonge) kinderen met een eigen culturele achtergrond, taal en –soms traumatische– geschiedenis.

Pedagogisch medewerkers, leerkrachten, vrijwilligers en directeuren werken hard om deze anderstalige kinderen zo snel en zo goed mogelijk aan opvang en het reguliere onderwijs te laten deelnemen en goede onderwijskansen te kunnen bieden.

We stellen voor om bij te dragen aan de volgende activiteiten van de basisscholen en de peuteropvang:

- "Taalbad" anderstalige kinderen;
- ondersteuning onderwijs taalimpuls kinderen van statushouders;
- expertise ontwikkeling, samenwerking tussen schoolbesturen; o.a. scholing, materialen en vervoer;
- ondersteuning van de pedagogisch medewerkers in de peuteropvang.

Wat als we het niet doen?

Niets doen belemmert de talentontwikkeling en integratie van deze kinderen. Basisscholen hebben de gemeente om ondersteuning gevraagd en deze vraag uitgebreid onderbouwd.

Taalverwerving is de sleutel naar succesvolle integratie, talentontwikkeling en carrière. Daarnaast is de beheersing van de Nederlandse taal een wezenlijke voorwaarde om deel te nemen aan het reguliere onderwijs. Daar zit vaak het knelpunt. De scholen melden dat de noodzaak om hulp te krijgen bij het onderwijs aan anderstalige kinderen steeds groter wordt. Ondanks de grote mate van betrokkenheid en inzet is het voor leerkrachten, maar ook in de peuteropvang, steeds moeilijker om deze anderstalige leerlingen van het juiste aanbod en hulp te voorzien.

Wat mag het kosten?

Indicatief nodig: jaarlijks € 20.000

Deze kosten worden gedekt uit de verhoogde specifieke OAB-uitkering.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
➖			⚑	☑	▦

2019	2020	2021	2022
-20.000	-20.000	-20.000	-20.000

4.3c VVE / peuteropvang, borging kwaliteit en nieuwe aanbieders

Wat is de uitdaging?
Realiseren van een toegankelijk VVE- en peuteropvang aanbod met een hoge kwaliteit en daarnaast voor aanbieders een gelijk speelveld creëren.

Wat stellen we voor?
Peuteropvang Bernebrêge te Buitenpost vraagt subsidie als aanbieder van VVE. We stellen voor om, conform de geldende regels, subsidie te verlenen aan de nieuwe aanbieder van VVE/peuteropvang.

Wat als we het niet doen?
De subsidieverordening en beleidsregels creëren voor de aanbieders een gelijk speelveld. Een afwijzing zonder gegronde reden is strijdig met de (eigen) regels.

Wat mag het kosten?
Jaarlijks € 15.000

Deze kosten zijn te dekken uit de verhoogde specifieke OAB-uitkering.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022
-15.000	-15.000	-15.000	-15.000

4.3coal1 Gymnastiek-, muziek- en ICT-onderwijs

Wat is de uitdaging?
We vinden het belangrijk dat kinderen/jeugdigen hun talenten ontdekken en ontwikkelen. Om in te spelen op talenten is een breed verrijkend, horizon-verbredend onderwijsaanbod noodzakelijk. Dat kan bijvoorbeeld door muziek, creativiteit, natuur, theater, sport, ICT, wetenschap en techniek een plaats te geven in (samenwerking met) het onderwijs. Eén van de doelstellingen van de door de raad vastgestelde notitie "Muziekonderwijs in Achtkarspelen" is om Algemene Muzikale Vorming (AMV) breed in te voeren in het basisonderwijs.

Wat stellen we voor?
Algemeen
Achtkarspelen wil vormende en verrijkende initiatieven zoals het geven van gymnastiek-, muziek- en ICT-onderwijs op basisscholen stimuleren. Ondersteuning van projecten op deze terreinen wordt in samenwerking met bijvoorbeeld lokale muziekverenigingen, De Wâldsang, "Meer muziek in de klas", Keunstwurk, lokale sportverenigingen en de bibliotheek gefaciliteerd.
Expliciet
Het huidige subsidiebedrag voor AMV verhogen zodat we een vervolg kunnen geven aan AMV op de basisscholen. Het bestaande subsidiebedrag is niet meer toereikend. Het aantal deelnemende basisscholen is de afgelopen jaren fors gestegen terwijl de subsidie niet is verhoogd. Het berekende tekort van € 14.000 wordt vanuit dit budget gedekt.

Wat als we het niet doen?
Onontdekt, onbenut, verlies van talent. Dit heeft negatieve gevolgen voor de persoonlijke ontwikkeling, (cultuur)participatie en sociale cohesie.

	Als wij de AMV-subsidie niet verhogen vervalt het AMV op een aantal basisscholen. Hierdoor voldoen we niet aan de doelstelling die de raad heeft vastgesteld en komen niet alle kinderen op jonge leeftijd in aanraking met muziek. Daarnaast zal de doorstroming naar het vrijetijdsonderwijs dalen.
Wat mag het kosten?	€ 90.000 De verwachting is dat een aanzienlijk deel van deze kosten kan worden gedekt uit de verhoogde specifieke OAB-uitkering (€ 50.000).

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
−			⚑	☑	▦

2019	2020	2021	2022
-90.000	-90.000	-90.000	-90.000

4.3coal2 Aanpak laaggeletterdheid

Wat is de uitdaging?	De gemeente wil het niveau van de "talige en digitale geletterdheid" in Achtkarspelen verhogen.
Wat stellen we voor?	Achtkarspelen voert een actief beleid en regie op de aanpak van laaggeletterdheid. Een aantal kernpartners heeft daarbij de handen ineengeslagen. De Bibliotheek NOF is een belangrijke partner voor de doorontwikkeling en uitvoering van het uitgezette beleid. Aanjager/regisseur taalnetwerk Het doel van de samenwerking is het organiseren van een laagdrempelig en vooral passend aanbod voor elke "minder geletterde" waarbij het de grootste uitdaging is om de (autochtone) minder-geletterden te vinden en te leiden naar het aanbod. We stellen voor de aanstelling van een vaste aanjager/regisseur te faciliteren. De aanjager is regisseur van het taalnetwerk, signaleert kansen en knelpunten en rapporteert daarover naar de partners. De aanjager ontwikkelt nieuwe initiatieven om de aanpak van laaggeletterdheid in de gemeente Achtkarspelen te verbeteren en hij/zij verbindt bestaande initiatieven.
Wat als we het niet doen?	In de gemeente Achtkarspelen vormt "laaggeletterdheid" een serieus probleem. Naar schatting beschikt meer dan 16% van de inwoners van 15 tot 65 jaar niet over voldoende basisvaardigheden om volledig te kunnen deelnemen aan de samenleving. Als we niets doen blijft het percentage zelfredzame (digitaal) geletterden laag in Achtkarspelen.
Wat mag het kosten?	2019/2020 € 50.000 en 2021/2022 € 20.000

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
−			⚑	☑	▦

2019	2020	2021	2022
-50.000	-50.000	-20.000	-20.000

4.3d Leerplicht; structurele uitbreiding formatie (incl administratieve onderst. in team SD-adm)

Wat is de uitdaging?

De beide leerplichtambtenaren die vanuit de Werkmaatschappij werkzaam zijn kunnen de dienstverlening steeds moeilijker op een goed niveau houden. Een aantal oorzaken daarvan zijn:

- De werkzaamheden zijn in toenemende mate, naast repressief en curatief, steeds meer preventief van aard en tal van interventies zijn erop gericht verzuim of uitval te voorkomen. Er wordt steeds meer samengewerkt met o.a. de Jeugdteams.
- De casussen worden ingewikkelder (multiproblem) en verharden.
- We hebben in verhouding veel zorginstellingen in de gemeenten. In toenemende mate hebben zich in onze gemeente instellingen gevestigd waar kinderen met problematiek verblijven: AZC, zorgboerderijen, Zienn, Jeugdhulp en meerdere pleeggezinnen. Dit betekent een zwaardere belasting op de leerplicht in verband met achterliggende problemen en stagnatie in de schoolgang van deze leerlingen. Regelmatig lopen deze leerlingen en/of scholen vast en zijn er aangepaste programma's nodig of extra ondersteuning. Dit houdt tegelijkertijd in dat we met wijkteams uit andere gemeenten moeten samenwerken omdat bij deze leerlingen vaak het woonplaatsbeginsel van toepassing is. Soms betekent dit bijvoorbeeld dat we met het wijkteam van Leeuwarden te maken hebben en met het samenwerkingsverband Zuid Oost terwijl de leerling bijvoorbeeld in Leeuwarden naar school gaat. Daarnaast vragen de leerlingen uit het AZC en statushouders in verhouding meer tijd en afstemming (voogd, Coa, ISK, Papilio, tolk, leerlingvervoer, beleid...)
- Het aantal meldingen van te laat komen is de laatste vier jaren fors gestegen.

NTB: extra administratieve inzet

Wat stellen we voor?

We verwachten met een structurele uitbreiding van 10 uren per week het extra beroep op de leerplichtambtenaren te kunnen opvangen. In 2018 hebben we de uren al tijdelijk verhoogd en we merken dat we daarmee de toegenomen vraag aan kunnen.
NTB: extra administratieve inzet

Wat als we het niet doen?

Dan zullen we de aandacht met name vestigen op de strikt verplichte en repressieve werkzaamheden. Preventie en daarmee vroegtijdig bijsturen zullen we minder kunnen continueren/vormgeven.

Wat mag het kosten?

De uitbreiding van 10 uren per week kosten ongeveer € 19.000. Dat betekent € 9.500 per gemeente.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
➖			⚑	☑	▦

2019	2020	2021	2022
-9.500	-9.500	-9.500	-9.500

4.3e Ruimte voor plannen extra rijksmiddelen OAB

Wat is de uitdaging?

Onderwijskansen voor de inwoners van Achtkarspelen vergroten. Per 2019 wordt een vernieuwde verdeelsleutel toegepast op de rijksuitkering Onderwijs Achterstandenbeleid. Het herverdeeleffect levert Achtkarspelen op basis van de jongste peiling een plus op van ruim € 700.000 in 2022. Het geld is geoormerkt als specifieke uitkering en de verantwoordingseisen zijn nog niet exact bekend. Planvorming is gestart om de besteding te laten aansluiten op de doelstelling die luidt dat de middelen moeten worden besteed aan het effectief bestrijden van onderwijsachterstanden en de "doorgaande lijn in leren en in zorg".

Wat stellen we voor?

Plannen uitwerken voor het intensiveren van het gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid (GOAB) met behulp van de inzet van de verhoogde rijksuitkering.

Bestedingsvrijheid

OAB-middelen moeten worden besteed aan het bestrijden van onderwijsachterstanden en de doorgaande lijn. Dit staat voorgeschreven in de wet. Vervolgens is het Besluit Voorschoolse educatie van toepassing waarin een uitwerking van de specifieke eisen rondom voorschoolse educatie zijn opgenomen. In de SiSa-verantwoording zal altijd beoordeeld worden door accountants of de gemeente voldoet aan de kwaliteitseisen van dit besluit. De Inspectie kijkt hier eveneens naar.

Het gaat dus om zaken zoals: bereik doelgroep VVE, gebruik van een VVE-programma, resultaatafspraken vroegschools, kwaliteitszorg, voldoende aanbod VVE (straks 16 uur). Er volgen nog meer aanvullende eisen zoals inzet HBO-krachten.

Wat als we het niet doen?

Dan laten we ontwikkelkansen voor de inwoners onbenut. Daarnaast moet bij onderbesteding en onjuiste besteding het geld terug naar het rijk.

Wat mag het kosten?

Voor de nog te ontwikkelen plannen:
2019: € 113.000
2020: € 312.000
2021: € 540.000
2022: € 739.000
Hiervoor is dekking via de specifieke uitkering OAB.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
−			⚑	☑	▦

2019	2020	2021	2022
-113.000	-312.000	-540.000	-739.000

Programma 05. Sport, cultuur en recreatie

5.1b Sportstimulering - buurtsportcoach

Wat is de uitdaging?
Structurele dekking voor de niet in de personeelsformatie opgenomen functie van buurtsportcoach.

Wat stellen we voor?
De kosten buurtsportcoach opnemen in de begroting. Als gemeente doen we mee aan de structurele brede impuls vanuit VWS "Sport in de buurt". We ontvangen hiervoor een extra bijdrage om sporten en bewegen te stimuleren. Deelname aan de brede impuls vraagt cofinanciering vanuit de gemeente. In 2016 t/m 2018 zijn de werkelijke kosten deels bekostigd door cofinanciering vanuit het budget gezondheid (GIDS-gelden). Voor de jaren 2019 t/m 2021 is dit deels opnieuw mogelijk.

Wat als we het niet doen?
Als we het niet doen is er geen dekking meer voor de formatie van de buurtsportcoach.

Wat mag het kosten?
Jaarlijks: € 10.000
Vanaf 2022: € 25.000

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022
-10.000	-10.000	-10.000	-25.000

5.1d Binnensport - sport- en spelmateriaal

Wat is de uitdaging?
Het op peil houden van het sport- en spelmateriaal in de gemeentelijke gymzalen en sporthallen voor het onderwijs en de sportverenigingen. De gemeente heeft de wettelijke taak om te zorgen voor goed en veilig ingerichte sporthallen en gymzalen voor het onderwijs. Hiernaast worden de accommodaties verhuurd aan sportverenigingen.

Wat stellen we voor?
Het budget voor aanschaf en vervanging van sport- en spelmateriaal te verhogen.

Wat als we het niet doen?
Als we niet voldoen aan de wettelijke taak en het aanbod van materiaal is niet op peil en/of onveilig, dan kan het onderwijs hun lessen niet conform het vastgestelde vakwerkplan uitvoeren. Daarnaast kunnen sportverenigingen hun sport mogelijk niet meer (op gewenst niveau) uitoefenen.

Wat mag het kosten?
€ 10.000

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022
-10.000	-10.000	-10.000	-10.000

5.2coal1 Huurtarieven Sportaccommodaties op inflatiepercentage

Wat is de uitdaging? Sport betaalbaar houden voor de huurders van gemeentelijke sportaccommodaties.

Wat stellen we voor? Het gebruik om de huur voor de gemeentelijke sportaccommodaties jaarlijks te verhogen met het inflatiepercentage continueren. Dit betreft alle binnen- en buitensportaccommodaties.

Wat als we het niet doen? De huurtarieven worden jaarlijks al geïndexeerd. Niet indexeren betekent per saldo een kostenstijging doordat tegenover de indexering van de kosten geen indexering van de inkomsten staat.

Wat mag het kosten? De indexering van huurtarieven levert per saldo geen meer- of minderopbrengsten op.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
+				☑	

2019	2020	2021	2022

5.2e Binnensport - huur gymruimte Kootstertille

Wat is de uitdaging? Voldoen aan de gemeentelijke onderwijsplicht om de gymnastiekruimte beschikbaar te stellen voor het basisonderwijs in Kootstertille.

Wat stellen we voor? Per 2019 voldoende middelen in de begroting opnemen om de contractuele afspraken met het MFA Tillehûs na te komen over de te betalen huur van de gymnastiekruimte voor het basisonderwijs.

Wat als we het niet doen? Er ontstaat een blijvend tekort op het product Sport - budget gymlokaal Kootstertille.

Wat mag het kosten? Per 2018 een extra last van ca. € 16.000. Vanaf 2019 dient dit bedrag geïndexeerd te worden.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
−				☑	

2019	2020	2021	2022
-16.000	-16.500	-17.000	-17.500

5.2g Kapitaallasten en exploitatiebijdrage nieuwbouw zwembad Buitenpost

Wat is de uitdaging? Het juist in beeld brengen van de kosten van een nieuw zwembad in Buitenpost.

Wat stellen we voor? De raming van de kapitaallasten en de exploitatiebijdrage opnemen in de kadernota.

Wat als we het niet doen? De gemeenteraad heeft besloten om een nieuw zwembad te bouwen. Als we de kapitaallasten niet in beeld brengen ontstaat er een onjuist beeld van de kosten.

Wat mag het kosten? Op 15 februari 2018 heeft de raad ingestemd met een voorstel betreffende de nieuwbouw van een zwembad in Buitenpost. In dit voorstel zijn de kosten als gevolg van de geplande investeringen uitgewerkt. Daarnaast is besloten om met ingang van 1 januari 2020 een budget voor de (verwachte) exploitatiebijdrage van € 81.000 beschikbaar te stellen aan de BV die het nieuw te bouwen zwembad gaat exploiteren. Als gevolg van dit besluit zijn de in het voorstel uitgewerkte lasten nu opgenomen in de kadernota. Verwacht wordt dat het zwembad in de zomer van 2020 wordt opgeleverd, de kapitaallasten starten vervolgens per 2021.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022
	-81.000	-389.000	-386.000

5.2h BTW - gevolgen sportvrijstelling

Wat is de uitdaging? Financieel opvangen gevolgen uitbreiding BTW-sportvrijstelling per 2019.

Wat stellen we voor? Bedragen in de exploitatiebegroting waar nodig aanpassen en bij het vaststellen van de kredieten voor de uit te voeren investeringen rekening houden met de gevolgen van de gewijzigde regelgeving omtrent de sportvrijstelling.
Per 2019 wordt de sportvrijstelling uitgebreid. Daardoor is het geven van gelegenheid tot sportbeoefening door organisaties en instellingen die geen winstoogmerk hebben niet meer belast met 6% BTW.
Dat lijkt een voordeel maar omdat de dienstverlening niet meer is belast met BTW bestaat ook geen recht meer op aftrek van BTW op de kosten. Per saldo ontstaat een belastingnadeel. Er komt een compensatieregeling voor exploitanten (gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen) van sportaccommodaties die geen winstoogmerk hebben. Voor de gemeente heeft de uitbreiding van de sportvrijstelling betrekking op de exploitatie van gymnastieklokalen, sporthallen, sportvelden en kunstgrasvelden.

Wat als we het niet doen? De nadelige financiële gevolgen zullen per 2019 moeten worden opgevangen.

Wat mag het kosten? € 53.402 (na verrekening met compensatieregeling).

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022
-53.402	-53.402	-53.402	-53.402

5.2i Participeren/investeren in zonnepanelen/duurzaamheid

Wat is de uitdaging?

In 2017 is een motie aangenomen "Participeren/investeren in zonnepanelen/duurzaamheid". Deze motie omvatte de volgende voorstellen:

- Om een plan te maken voor het plaatsen van zonnepanelen op alle gemeentelijke gebouwen.
- Het mogelijk te maken dat inwoners van Achtkarspelen kunnen participeren c.q. investeren in zonnepanelen op daken van gemeentelijke gebouwen.
- Het oprichten van energiecoöperaties actief te faciliteren.
- Te zorgen dat deze coöperaties kunnen participeren in de aanleg van zonnepanelen op daken van maatschappelijk vastgoed.
- Te kijken naar mogelijkheden dat inwoners op termijn kunnen participeren in zonnedaken in particulier bezit.
- Prestatieafspraken te maken met de woningbouwvereniging om ervoor te zorgen dat energiecoöperaties mee kunnen investeren in zonnepanelen.

Wat stellen we voor?

Voor uitwerking van de zes punten van deze motie is een adviesrapport en een inventarisatie van gemeentelijke gebouwen opgesteld. Er wordt gewerkt aan de interpretatie van de adviezen in het rapport, de fasering van het plaatsen van de zonnepanelen en welke gevolgen dit heeft voor de financiën. Een voorstel hiervoor wordt voorgelegd aan de raad.

Wat als we het niet doen?

Als we het niet doen voldoen we niet aan de motie en maken we geen stappen in verduurzaming van eigen gebouwen.

Wat mag het kosten?

Op basis van de inventarisatie gemeentelijke gebouwen is voor de periode 2018-2032 voor het totaalplan LED-verlichting en zonnepanelen een bedrag benodigd van ca. € 450.000 excl. BTW. Omdat momenteel niet voldoende inzichtelijk is wat de fasering van het plan wordt en welke overige factoren van invloed zijn op dit bedrag, is dit niet meegenomen in de kadernota. De verwachting is dat dit bedrag wel in de begroting kan worden meegenomen.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–	☑				

2019	2020	2021	2022

5.4 Kruidhof - gevolgen verzelfstandiging

Wat is de uitdaging?
Het streven was dat de Kruidhof per 1 januari 2019 een verzelfstandigde organisatie (stichting) is. Dat is niet haalbaar gebleken.

Wat stellen we voor?
De gemeente wil de Kruidhof in stand houden en wil daarvoor de maximale subsidie ter beschikking stellen. Vanaf 2020 bedraagt de maximale bijdrage van de gemeente, in welke vorm dan ook, € 250.000.

Wat als we het niet doen?
Indien er geen financiële bijdrage is vanuit de gemeente, zal dit vermoedelijk het einde van de Kruidhof betekenen.

Wat mag het kosten?
Vanaf 2020:
Een jaarlijkse gemeentelijke bijdrage, nog nader vast te stellen aan de hand van een haalbaarheidsonderzoek, van maximaal € 250.000. Onduidelijk is nog hoe dit zich verhoudt tot het huidige jaarlijkse negatieve begrotingssaldo bij de Kruidhof en wat dus de meer- of minderkosten op begrotingsbasis zullen zijn.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
▬	☑		⚑		▦

2019	2020	2021	2022

5.4coal1 Haalbaarheidsstudie verzelfstandiging de Kruidhof

Wat is de uitdaging?
Duidelijkheid scheppen over de kansen binnen WMO dagbesteding en verzelfstandiging.

Wat stellen we voor?
Onderzoek naar de haalbaarheid voor WMO dagbesteding uit te voeren door de Kruidhof laten continueren. In een eerder stadium is er reeds via een budget-neutrale wijziging € 20.000 beschikbaar gesteld door het college.

Wat als we het niet doen?
Wordt de verzelfstandiging ingezet zonder duidelijkheid over het kosten- en inkomstenplaatje van de WMO dagbesteding, dan wordt het vrij lastig om te bepalen welke omvang van de te verstrekken exploitatiesubsidie bij verzelfstandiging het beste past bij de gewenste situatie.

Wat mag het kosten?
€ -

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
▬	☑		⚑	☑	▦

2019	2020	2021	2022

5.6 Subsidie Bibliotheken Noord Fryslân

Wat is de uitdaging?
Bibliotheken Noord Fryslân (BNF) heeft de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in de Digi-Taalhuizen en overige digitale ontwikkelingen. De kosten zijn binnen de bestaande formatie opgevangen dankzij de financiële voordelen van de fusie tussen de bibliotheken in Noordwest- en Noordoost Fryslân. Daarnaast heeft er de afgelopen jaren geen indexering plaatsgevonden.

Wat stellen we voor?
Tussen BNF en de negen deelnemende gemeenten worden afspraken gemaakt over de verhoging van de subsidie. Omdat de prijs- en loonindexering in het bibliotheekwerk hoger ligt dan de gemeentelijke indexering vragen we een extra bijdrage.

Wat als we het niet doen?
Zonder verhoging van de subsidie kunnen we de dienstverlening van de bibliotheek niet op hetzelfde niveau houden en kunnen we de afspraken met de andere gemeenten niet nakomen.

Wat mag het kosten?
€ 7.000

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
−			⚑	☑	▦

2019	2020	2021	2022
-7.000	-7.000	-7.000	-7.000

5.7a MOA

Wat is de uitdaging?
Betaalbaar en goed onderhouden openbaar groen.

Wat stellen we voor?
Uitvoering van werk in het openbaar groen door MOA is goedkoper dan voorheen via Caparis. Daarnaast is het meerwerk ten opzichte van voorheen voordeliger als gevolg van het terugdraaien van bezuinigingen. Bovendien zijn nu de "na-ijleffecten" van de eerdere bezuinigingen op openbaar groen financieel zichtbaar.

Wat als we het niet doen?
Als we het niet doen dan sluit de begroting niet goed aan bij de realiteit.

Wat mag het kosten?
Samen met het na-ijleffect van de bezuinigingen € 60.000

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
+			⚑	☑	▦

2019	2020	2021	2022
60.000	60.000	60.000	60.000

5.7coal1 Verbeteren en uitbreiden wandel en fietsmogelijkheden

Wat is de uitdaging?
Een uitstekende fiets- en wandelinfrastructuur te realiseren ter bevordering van de recreatie en het toerisme in Achtkarspelen. Dit heeft o.a. positieve invloed op de economie, leefbaarheid en vitaliteit van de gemeente.

Wat stellen we voor?
Uitvoering geven aan het Fietspadenplan. Dit betrof een uitwerking van wensen van plaatselijke belangen en gemeente voor verbinding van gebieden en paden. Dit budget is beschikbaar voor haalbaarheidsonderzoeken, aanleg, beleving en verbetering van toeristische paden.

Wat als we het niet doen?
Als we het niet doen vindt er geen uitbreiding plaats als het gaat om wandel- en fietspaden. Als er dan kansen voordoen kunnen we daar niet op inspelen. Er is geen positieve invloed op economie, leefbaarheid en vitaliteit van de gemeente.

Wat mag het kosten?
Aanleggen van fietspaden is een kostbare aangelegenheid. Voorstel is om hier een aantal jaren geld voor te reserveren, te weten vijf keer € 500.000. Het gaat hierbij om investeringen. Dit heeft kapitaallasten tot gevolg met ingang vanaf 2020. Hierbij wordt uitgegaan van een afschrijftermijn van 25 jaar.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022
	-23.000	-45.000	-68.000

5.7coal2 Ontwikkelen toeristische visie

Wat is de uitdaging?
Begin 2019 zal de regionale visie recreatie en toerisme worden vastgesteld. Deze regionale visie wordt in 2019 uitgewerkt tot een gemeentelijke visie met uitvoeringsplan.

Wat stellen we voor?
Na het vaststellen van de regionale visie deze uitwerken op gemeentelijke schaal. In deze visie worden in ieder geval de volgende onderwerpen meegenomen:

- opvaarten; onderzoek naar de kansen en mogelijkheden;
- historische wegen; inventarisatie;
- recreatieve voorzieningen (park) Surhuisterveen; onderzoek naar de wensen en mogelijkheden;
- stimuleren voorzieningen elektrisch fietsen.

Voor de uitvoering van deze visie zijn financiële middelen nodig. De hoogte daarvan is afhankelijk van de uitkomsten van de visie. Voor de onderwerpen die in ieder geval aan bod komen (afkomstig uit het coalitieakkoord), zijn voor 2020 alvast bedragen opgevoerd.

Wat als we het niet doen?
Als we geen visie ontwikkelen dan krijgen we onvoldoende inzichtelijk waar we als gemeente moeten inzetten als het gaat om recreatie en toerisme.

Wat mag het kosten?
Opstellen visie in 2019: € 25.000. Voor de uitvoering van de visie is in ieder geval € 58.000 begroot. Dit wordt o.a. ingezet voor opvaarten, historische wegen, recreatieve voorzieningen (park) Surhuisterveen en het stimuleren van aanleg van voorzieningen voor elektrische fietsen.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–					

2019	2020	2021	2022
-25.000	-58.000		

5.7coal5 Onderzoek tarieven overige accommodaties

Wat is de uitdaging?	Inzicht krijgen in de huurtarieven die de gemeente hanteert bij gemeentelijke gebouwen, daarbij rekening houdend met bestaande wet- en regelgeving.
Wat stellen we voor?	Onderzoek doen naar de huurtarieven die voor gemeentelijke eigendommen gehanteerd worden. Daarbij krijgen we inzicht in de (juridische) noodzaak en van huurverhoging en het verloop van de huurtarieven gedurende een aantal jaren.
Wat als we het niet doen?	Het uitgangspunt blijft het behoud van sport, onderwijs en ontmoeting in ieder dorp. Dat gaat gepaard met een redelijke financiële bijdrage van de gemeente aan accommodaties. Daar waar mogelijk wordt er getracht de kosten te dekken (accommodatiebeleid).
Wat mag het kosten?	Het taxeren van de huurprijzen is specialistenwerk. Hiervoor wordt een taxateur benaderd. De kosten voor de taxaties en het advies over de huurprijzen wordt geraamd op € 5.000.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
▬			⚑		

2019	2020	2021	2022
-5.000			

5.7coal7 Speelterreinen ontwikkelingen

Wat is de uitdaging?	Het onderhoud van speelterreinen adequaat en efficiënt uitvoeren zodat we de veiligheid kunnen waarborgen.
Wat stellen we voor?	Aanpassing van het budget om het onderhoud van de speelterreinen goed, veilig en ook op termijn betaalbaar te houden.
Wat als we het niet doen?	Zonder adequaat onderhoud van speelterreinen kunnen er onveilige situaties ontstaan en voldoet de gemeente niet aan haar zorgplicht.
Wat mag het kosten?	€ 25.000

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
▬			⚑	☑	

2019	2020	2021	2022
-25.000	-25.000	-25.000	-25.000

5.7d Burgerparticipatie Groen

Wat is de uitdaging?	Uitvoering geven aan de pilot "Burgerparticipatie openbaar groen" en de voortgang van deze pilot bewaken.
Wat stellen we voor?	In Gerkesklooster-Stroobos voert de dorpsraad het onderhoud voor een deel van het openbaar groen uit (maaien, schoffelen en afhandelen meldingen). Dit betreft het eerste jaar van een pilot. Met de dorpsraad zijn afspraken gemaakt over het deel waar zij verantwoordelijk voor zijn en over welk deel niet. Voor het deel dat zij zelf oppakken bepalen ze ook zelf de kwaliteit en frequenties. Daarnaast handelen zij zelf de vragen van inwoners en meldingen op dit gebied af. Gedurende het jaar wordt regelmatig geëvalueerd en indien nodig bijgestuurd. Op basis van de ervaringen in dit eerste jaar zal het vervolg worden bepaald.
Wat als we het niet doen?	We hebben als gemeente wel een zorgplicht voor onze burgers. Door het goed bewaken van de pilot gedragen we ons daarnaar.
Wat mag het kosten?	De pilot is in principe kostenneutraal. De dorpsraad ontvangt een vergoeding die overeenkomt met het begrote budget.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
▬			⚑		

2019	2020	2021	2022

5.7e Biodiversiteit/Landschapsbudget

Wat is de uitdaging?	Verhoging biodiversiteit en bijdragen aan landschappelijke waarden.
Wat stellen we voor?	Diverse activiteiten en maatregelen treffen die bijdragen aan een verhoging van de biodiversiteit. Dit kan bijvoorbeeld door communicatieve en fysieke maatregelen of het faciliteren en ondersteunen van initiatieven uit de gemeenschap op dit gebied. Denk daarbij aan het inzaaien met bloemenmengsels of aanplanten van inheems plantmateriaal samen met bewoners. Daarnaast kan tijdens de uitvoering of het beheer van kansrijke locaties worden gekozen voor een werkwijze die meer bijdraagt aan de biodiversiteit.
Wat als we het niet doen?	Dan missen we kansen om (soms met kleine inspanning of stimulering) een bijdrage te leveren aan verhoging van de biodiversiteit en het bijdragen aan landschappelijke waarden.
Wat mag het kosten?	De benodigde (verhogingen van) budgetten worden geraamd op € 15.000.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
▬			⚑	☑	▦

2019	2020	2021	2022
-15.000	-15.000	-15.000	-15.000

5.7h Miedengebied

Wat is de uitdaging?

Het Miedengebied is prachtig en we hebben de laatste jaren geïnvesteerd in de recreatieve infrastructuur (per project). Om de toeristische mogelijkheden van het gebied verder te verkennen is onderzoek nodig. Een aantal vragen die daarbij naar boven komen zijn:

- Hoe kunnen we de gebieden (ook de Mieden buiten onze gemeente) met elkaar verbinden?
- Wat ontbreekt er nog in het gebied?
- Hoe kunnen we bij verder toeristisch gebruik de natuurwaarden behouden?
- Hoe kunnen we het gebied beter promoten?

Wat stellen we voor?

Studie naar recreatieve mogelijkheden, ontwikkelen van promotiemateriaal en kleine aanvullingen in het toeristische aanbod van het Miedengebied.

Wat als we het niet doen?

Als we het niet doen is er weinig samenhang in het Miedengebied en wordt het gebied niet optimaal benut door inwoners en toeristen.

Wat mag het kosten?

€ 30.000

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–					

2019	2020	2021	2022
-30.000			

5.7i TOP (Toeristische Overstap Punten)

Wat is de uitdaging?

Achtkarspelen goed ontsluiten voor toeristen en recreanten.

Wat stellen we voor?

We willen één of twee Toeristische Overstap Punten (TOP) realiseren. TOP's zijn speciaal ingerichte (kleinschalige) parkeerplaatsen nabij routeknooppunten van bewegwijzerde vaar-, fiets- en wandelroutes. Op dit moment zijn er al een aantal van dergelijke TOP's in de regio gerealiseerd. De Marrekrite rolt dit concept in 2019 verder over de provincie uit.

Wat als we het niet doen?

Dit zijn afspraken in een samenwerkingsverband. Als we het niet doen zeggen we eenzijdig deze afspraken op.

Wat mag het kosten?

€ 25.000

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–					

2019	2020	2021	2022
-25.000			

Programma 06. Sociaal Domein

6.1 Veilig Thuis; meldpunt HGO&KM

Wat is de uitdaging?

Het opvangen van wijzigingen in de financiering en taken van Veilig Thuis (voormalig "meldpunt Huiselijk Geweld Ouderen en Kinder Mishandeling").

Veilig Thuis Fryslân is het meld- en adviespunt voor huiselijk geweld, ouderen- en kindermishandeling en is 24 uur per dag bereikbaar. Veilig Thuis geeft (uitgebreid) advies en verricht triage waarna óf verwezen wordt naar gebiedsteam (jeugd- en dorpenteam), óf verder onderzoek wordt verricht óf wordt begeleid naar zorg. Daarnaast verzorgt Veilig Thuis voorlichting en trainingen voor bijvoorbeeld vrijwilligers, gebiedsteams en onderwijs. Veilig Thuis valt onder de centrumgemeente Leeuwarden en wordt bekostigd door de Friese gemeenten aangevuld met een bijdrage uit het budget vrouwenopvang.

Er vinden twee ontwikkelingen plaats met financiële gevolgen:

1. De bijdrage vanuit het budget vrouwenopvang komt naar alle waarschijnlijkheid te vervallen. Gemeenten zullen dan dit bedrag moeten compenseren om ervoor te zorgen dat Veilig Thuis de wettelijke taken kan blijven uitvoeren.
2. De Rijksoverheid heeft besloten om de meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling aan te scherpen en de Veilig Thuis organisaties extra taken te geven. Dit besluit is genomen om de nog altijd toenemende problematiek van huiselijk geweld en mishandeling af te remmen. De aanscherping van de meldcode (nadrukkelijker sturen op het actief melden) en de extra taken brengen een kostenverhoging met zich mee. Voor de implementatie van de aangescherpte meldcode ontvangen de Veilig Thuisorganisaties een budget van het Rijk maar het is onduidelijk of hiermee de stijgende structurele kosten afdoende worden gecompenseerd want de Veilig Thuisorganisaties verwachten door deze aanscherping een stijging in het aantal meldingen. Deze mogelijke stijging in het aantal meldingen heeft ook gevolgen voor de gemeenten. Een deel van de meldingen (ongeveer 50%) wordt door Veilig Thuis overgedragen aan de gebiedsteams. In 2017 zijn er totaal 110 meldingen ontvangen vanuit Achtkarspelen. Daarvan is zo'n 50% overgedragen aan het jeugd- en dorpenteam.

Wat stellen we voor?

Het voorstel is om:

- Rekening te houden met het compenseren van het wegvallen van de financiering van Veilig Thuis vanuit de vrouwenopvang (waardoor het volledig voor rekening van de gemeenten komt).
- Rekening te houden met structureel extra budget voor Veilig Thuis vanwege de taakverzwaring. Het is nog niet duidelijk of het Rijk dit in voldoende mate compenseert.
- Rekening te houden met extra budget voor de jeugd- en dorpenteams vanwege verwachte stijging doorverwijzing van meldingen van Veilig Thuis. Het is nog niet duidelijk of het Rijk de gevolgen van de aanscherping van de meldcode voor de gemeenten compenseert.

Wat als we het niet doen?

Dan komt de dienstverlening van Veilig Thuis in gevaar. Dat is niet gewenst gezien het speerpunt Veilig en gezond op kunnen groeien in Achtkarspelen.

Wat mag het kosten?

De bijdrage voor Veilig Thuis vanuit de vrouwenopvang bedraagt voor 2018 ruim € 900.000. Hoofdelijk omgeslagen per gemeente zou dit voor Achtkarspelen € 45.000 betekenen.

Toelichting PM
Er is een impactanalyse van de aanscherping meldcode voor de Veilig Thuisorganisaties gemaakt. Voor de implementatie stelt het Rijk voldoende middelen ter beschikking. Er is nog geen duidelijkheid over de rijksbijdrage voor de structurele gevolgen. De gevolgen van een stijging in aanmeldingen bij Veilig Thuis en daarmee ook de stijging van meldingen die aan de gebiedsteams zullen worden overgedragen is op dit moment helemaal niet in te schatten. Daardoor kan ook niet worden aangegeven wat dit voor de formatie betekent.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
▬	☑		⚑	☑	

2019	2020	2021	2022

6.1a Huisvestingslasten van het jeugdhonk in Surhuisterveen

Wat is de uitdaging?

Dat het budget voor sociaal cultureel werk vooral ingezet wordt voor activiteiten en zo weinig mogelijk voor huisvesting. Daarnaast is het van belang om te werken met marktconforme huren en (verborgen) subsidierelaties zichtbaar maken. Tussen deze twee punten zit nu nog spanning. Dat willen we oplossen met deze budgetaanvraag waardoor de marktconforme huur in stand blijft maar waar tegenover staat dat we een extra subsidie verlenen vanwege de hogere huisvestingslasten.

Wat stellen we voor?

Jaarlijks een subsidie verlenen aan het jeugdhonk in Surhuisterveen voor hun huisvestingslasten, buiten het budget voor sociaal cultureel werk om.

Wat als we het niet doen?

Dan gaat een groot deel van het budget dat is bedoeld voor activiteiten van jeugd naar de instandhouding van het Vleckehûs.

Wat mag het kosten?

€ 15.000 per jaar

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
▬			⚑	☑	▦

2019	2020	2021	2022
-15.000	-15.000	-15.000	-15.000

6.1b Subsidieregeling evenementen en mienskipsinitiatieven

Wat is de uitdaging?

De mogelijkheden voor evenementen en initiatieven op het terrein van sport, cultuur en leefbaarheid uitbreiden. Het initiatiefvoorstel van de gemeenteraad, zoals vastgesteld op 25 januari 2018, sluit hierop aan met de volgende uitgangspunten:

- Er worden uitwisselingsmogelijkheden georganiseerd voor initiatiefnemers zodat zij elkaar helpen en minder afhankelijk worden van de gemeente en de hulpstructuren.
- Er wordt meer met belanghebbenden samen opgetrokken in plaats van apart organiseren. Bijvoorbeeld: initiatieven bijeenbrengen en van elkaar laten leren en regelmatig met alle rollen samen evalueren en leren.
- Er wordt onderzocht hoe ook andere partijen bewogen kunnen worden om gezamenlijk initiatieven te steunen. Bijvoorbeeld: banken, fondsen, bedrijven, provincie die helpen met geld (fonds), kennis en andere inzet.

Wat stellen we voor?

De subsidieregeling Mienskipsinitiatieven Achtkarspelen is een eenmalige regeling. Deze heeft haar meerwaarde bewezen en komt te vervallen op het moment dat er geen structureel budget beschikbaar is. De Evenementenregeling is structureel maar door verdubbeling van budget zijn er meer mogelijkheden. Door te onderzoeken of beide regelingen kunnen worden samengevoegd is het gemakkelijker voor belanghebbenden om samen op te trekken.

Wat als we het niet doen?

Dan zijn er geen mogelijkheden om de Mienskipsinitiatieven te faciliteren. Het budget van de Evenementenregeling blijft beperkt en het vermindert de mogelijkheid tot samenwerking tussen de verschillende beleidsterreinen.

Wat mag het kosten?

De berekening is als volgt gemaakt: € 60.000 voor de mienskipsinitiatieven en € 18.000 (verdubbeling van het huidige budget) voor de evenementenregeling. Wat een totaal maakt van: € 78.000.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022
-78.000	-78.000	-78.000	-78.000

6.1c Project dorpsontwikkelings- maatschappij (regionaal project vanuit ANNO-verband)

Wat is de uitdaging?

In 2011 startten de gemeente Dongeradeel en de provincie Fryslân het landelijke krimpexperiment Duurzame Beschermde Dorpsgezichten, ook wel DOM-project (DorpsOntwikkelingsMaatschappij). Doel van het experiment was en is het behouden en het versterken van aantrekkelijke, duurzame woonmilieus in en rond de vier beschermde dorpsgezichten Ee, Holwerd, Metslawier en Paesens-Moddergat. In 2016 is een evaluatierapport opgesteld waaruit het succes van de formule is gebleken. Daarom is door de stuurgroep ANNO, in juli 2016, de opdracht geformuleerd om een visie en plan van aanpak op te stellen voor de uitrol van het experiment op regionaal niveau, zijnde Tytsjerksteradiel, Achtkarspelen en de DDFK-gemeenten.

Wat stellen we voor?

Aan te sluiten bij dit project. Zo bieden we een actief dorp uit de gemeente Achtkarspelen een kans om tot ontwikkeling te komen met behulp van een DOM-structuur en bijbehorende subsidie.

Wat als we het niet doen? Wanneer we het niet doen missen we regionale aansluiting bij het uitvoeren van een gemeente-overstijgend project waar de provincie veel waarde aan hecht. Door aan te sluiten op de regionale ANNO-opgaven aan de hand van concrete projecten, ontstaan uniforme werkprocessen, wordt de samenwerking tussen de verschillende gemeenten vergemakkelijkt.

Wat mag het kosten? De gevraagde investering van de gemeente Achtkarspelen is eenmalig een bedrag van €12.500.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–					

2019	2020	2021	2022
-12.500			

6.1coal1 Mantelzorg compliment

Wat is de uitdaging? De kortingspas voor mantelzorgers inzetten als blijk van waardering voor mantelzorgers.

Wat stellen we voor? In het coalitieakkoord is het voorstel opgenomen om mantelzorgers een pas te verstrekken waarmee ze korting kunnen krijgen bij ondernemers in de gemeente. Deze pas is dan de concrete invulling van het mantelzorgcompliment en vervangt de huidige attentie op de dag van de mantelzorg.

Wat als we het niet doen? Dan blijft de huidige, minimale vorm van het mantelzorgcompliment staan.

Wat mag het kosten? Jaarlijks wordt € 10.000 beschikbaar gesteld. In 2019 wordt dit bedrag aangewend voor het nader uitwerken van het plan incl. de ontwikkelingskosten, het maken van afspraken met ondernemers, de toetsingscriteria, het registratiesysteem en afspraken over het bijhouden ervan. Vanaf 2020 is € 10.000 per jaar beschikbaar voor de kortingspas voor mantelzorgers en de uitvoeringskosten ervan.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022
-10.000	-10.000	-10.000	-10.000

6.1d Externe procesbegeleiding voor initiatieven

Wat is de uitdaging? Momenteel wordt er bij complexere initiatieven, bijvoorbeeld het Generatiehuis Gerkesklooster Stroobos, een samenwerking opgestart tussen de gemeente en het generatiehuis. Voorafgaand aan deze samenwerking worden geen heldere procesafspraken gemaakt, vaak omdat er geen ervaring met procesbegeleiding of complexe initiatieven is. Beide partijen zijn in de eerste plaats behartiger van de eigen belangen. Het schakelen tussen een procesrol en de rol van belangenbehartiger is lastig waardoor het voor zowel de gemeente als het initiatief onduidelijk is hoe de lange termijn samenwerking er uitziet. Juist bij complexe initiatieven is het essentieel dat de gemeente als samenwerkingspartner kan fungeren en daardoor transparant haar belangen en verantwoordelijkheden kan delen.

Wat stellen we voor?

De volgende voorstellen worden gedaan:

- Per project een voucher beschikbaar te stellen t.w.v. € 700 voor het inhuren van onafhankelijke ondersteuning bij opstart van complexere initiatieven.
- Per jaar maximaal tien vouchers uit te geven.
- Keuzevrijheid voor de initiatiefnemers voor de inzet van procesondersteuning.
- Een initiatief in de categorie complex te plaatsen op het moment dat het een structurele inbedding in het dorp, de wijk of de streek behelst.

Wat als we het niet doen?

De gemeente heeft tot voor kort een regisserende rol gehad. In het kader van de transformatie, zowel sociaal als ruimtelijk, wordt er een faciliterende rol gevraagd. Deze overgang vraagt om onafhankelijke en neutrale begeleiding om te voorkomen dat de patronen uit het verleden herhaald worden.

Wat mag het kosten?

Uitgaand van tien projecten per jaar met per project +/- 10 uren inzet met een gemiddeld uurtarief van € 70 betekent dat op jaarbasis € 7.000 proceskosten. De aanpak incl. kosten zal daarbij geëvalueerd worden.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022
-7.000	-7.000	-7.000	-7.000

6.1e Implementeren nieuwe vormen van democratie

Wat is de uitdaging?

Een georganiseerde vorm van inspraak waar zowel de inwoners hun mening kunnen delen aan de hand van thema's. Dit als een vorm hanteren waarbij beleidsmatig een toets kan worden gedaan over de ambities en/of de huidige koers. Op dit moment worden er veel peilingen, onderzoeken en enquêtes afgenomen maar is weinig interactie en/of diepte-onderzoek mogelijk. Aan de hand van dialoogtafels kunnen nieuwe vormen van evaluatie en samenwerking worden ontwikkeld zodat er opvolging van schriftelijke peilingen plaatsvindt en er een directe terugkoppeling kan ontstaan naar inwoners wat er gedaan wordt met de input die zij leveren. Dit kan organisatie-breed worden ingevuld.

Wat stellen we voor?

Een inwonerspanel te realiseren waarmee thema- en/of dialoogtafels kunnen worden georganiseerd.

Wat als we het niet doen?

Momenteel zijn het veelal digitale en/of schriftelijke evaluaties. Dit is niet voor iedereen toegankelijk. Daarnaast biedt het weinig concrete antwoorden op hoe verbeteringen kunnen worden ingezet.

Wat mag het kosten?

Het gaat om een werkbudget van € 5.000 om de dialoogtafels e.d. te faciliteren. De aanpak incl. kosten zal geëvalueerd worden.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022
-5.000	-5.000	-5.000	-5.000

6.1f Kostenvergoeding maatschappelijke begeleiding gehuisveste vergunninghouders

Wat is de uitdaging?

Wijziging in de kostenvergoeding maatschappelijke begeleiding gehuisveste vergunninghouders. Vergoeding liep via COA middels rechtstreekse maandelijkse uitbetaling in de vorm van geoormerkt geld. Deze systematiek verandert in een uitbetaling achteraf vanuit het Rijk o.b.v. de gehuisveste vergunninghouder middels de circulaires. Nu het niet langer geoormerkt geld is wordt via de begroting aan de raad voorgesteld om jaarlijks een bedrag beschikbaar te stellen voor de maatschappelijke begeleiding en incidenteel kleine aanpassingen van een woning bij grote gezinnen.

Wat stellen we voor?

We stellen voor jaarlijks € 50.000 beschikbaar te stellen voor:

- de maatschappelijke begeleiding van de gehuisveste vergunninghouder;
- incidentele kleine aanpassingen van woningen bij het huisvesten van grote gezinnen.

Achteraf ontvangen we via de circulaires van het Rijk de daarvoor bestemde middelen.

Wat als we het niet doen?

Het huisvesten van vergunninghouders en het bieden van maatschappelijke begeleiding is een wettelijke taak van de gemeente.

Wat mag het kosten?

Bedrag 2019 en verdere jaren € 50.000. Dit wordt gedekt door een verhoging uitkering gemeentefonds.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022
-50.000	-50.000	-50.000	-50.000

6.1i Sociaal Domein: uitbreiding capaciteit financieel specialist

Wat is de uitdaging?

Voor functie financieel specialist sociaal domein is conform het vastgestelde functieboek 1 FTE beschikbaar. Door een aantal ontwikkelingen is deze formatie onvoldoende voor een goede uitvoering van de functie. Bovendien is de functie van de financieel specialist een sleutelfunctie en daarmee erg kwetsbaar. De financieel specialist bewaakt en controleert de betalingen voor het Sociaal Domein die via de vakapplicatie lopen, op jaarbasis gaat het om ca. € 40 mln. waarvan pakweg € 20 mln. voor de Participatiewet, € 10 mln. voor de Jeugdwet en € 10 mln. voor de WMO. De financieel specialist zorgt ervoor dat deze uitgaven ten laste komen van de juiste budgetten.

Ontwikkelingen

- In 2017 is gestart met een traject voor de hervorming van het budgethouderschap. Dit heeft geleid tot de notitie "Budgethouderschap en Sociaal Domein" die door de regiegroep is vastgesteld (zie bijlage). In deze notitie is vastgelegd dat de werkmaatschappij een belangrijke signalerende rol heeft ten aanzien van de uitputting van de materiële budgetten in het Sociaal Domein. De financieel specialist is met zijn kennis de aan de aangewezen functionaris om aan deze signalerende rol invulling te geven. Een goede signalering ten aanzien van de budgetten van het sociaal domein is onontbeerlijk om tot een effectieve sturing te komen. Nu er in het sociaal domein tekorten optreden wordt het van groot belangrijk om hieraan goede analyses te verbinden.
- Bij de jaarrekening 2016 heeft de accountant geconstateerd dat er met name bij het Sociaal Domein een aantal verbeterpunten waren. Deze zijn inmiddels door een werkgroep in kaart gebracht. Hierbij is o.a. naar voren gekomen dat de productieverklaringen van de zorgaanbieders gecontroleerd moeten worden en vergeleken met onze eigen boekhouding. Dit is een nieuwe taak.
- In 2015 is de formatie voor de financieel specialist ongewijzigd gebleven, nl. 1 FTE. Er is toen niet voorzien dat de nieuwe taken voor WMO en Jeugd ook een aanzienlijke extra inzet van de financieel specialist zouden vragen.
- Er is een toenemende vraag vanuit beleid naar gespecificeerde data om de beleidsontwikkeling te ondersteunen, de financieel specialist vervult hierin een belangrijke rol. Dit past in de ontwikkeling naar meer data-gestuurde beleidsontwikkeling.

Het is niet mogelijk om deze uitbreiding door verschuiving of herschikking binnen het eigen team op te lossen. In verband hiermee heeft het AB van de werkmaatschappij er in maart 2018 mee ingestemd deze formatie tijdelijk uit te breiden.

Wat stellen we voor?

In maart 2018 heeft het AB van de werkmaatschappij toestemming gegeven om tijdelijk 1 FTE beschikbaar te stellen om in deze vraag te voorzien. Voorstel is om vanaf 2019 deze tijdelijke invulling om te zetten in een structurele uitbreiding van de functie van financieel specialist sociaal domein met 1 FTE waarvan 0,5 FTE t.l.v. Tytsjerksteradiel en 0,5 FTE t.l.v. Achtkarspelen. Het is niet mogelijk om deze formatie vrij te maken binnen het eigen team.

Wat als we het niet doen?

Als voor deze functie geen extra formatie beschikbaar komt, zullen een aantal noodzakelijke taken niet kunnen worden uitgevoerd. Er zullen keuzes gemaakt moeten worden welke taken al dan niet uitgevoerd kunnen worden.

Aan de signalerende functie zoals omschreven in de notitie "Budgethouderschap en Sociaal Domein" zal geen invulling gegeven kunnen worden.

Door de grote kwetsbaarheid van deze functie lopen we een groot risico bij uitval van de specialist. Door de hoge werkdruk is het risico op uitval reëel. Dit gaat ten koste van de kwaliteit van de uitvoering van de taken.

Wat mag het kosten?

Kosten 1 FTE schaal 9 ten bedrage van € 70.000 waarvan € 35.000 t.l.v. Tytsjerksteradiel en € 35.000 t.l.v. Achtkarspelen.

In relatie tot de lopende onderzoeken rond Sociaal Domein is dit onderwerp -financieel- eerst meegenomen in een voorlopige reservering t.b.v. het Sociaal Domein.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022

6.1j Sociaal Domein: Inrichting archief Jeugdzorg

Wat is de uitdaging?

In het functieboek is niet voorzien in formatie voor het archief van de jeugdzorg. Tijdens de opmaak van het functieboek was het lastig om de hoeveelheid aan te archiveren stukken in te schatten. Er is toen gekozen om dit binnen de bestaande formatie op te vangen. Gebleken is dat de bestaande formatie voor administratieve ondersteuning en archief niet voldoende is om zorgvuldig en tijdig te kunnen archiveren.

Wat stellen we voor?

Voorstel is om de toegestane formatie voor administratieve ondersteuning uit te breiden met 0,5 FTE, waarvan 0,25 FTE t.l.v. Tytsjerksteradiel en 0,25 FTE t.l.v. Achtkarspelen. Deze uitbreiding eerst tijdelijk te doen tot 1-1-2020. Aan het eind van 2019 een evaluatie te doen. De verwachting is dat door de digitalisering van de archieven deze uitbreiding niet structureel nodig is.

Wat als we het niet doen?

We zien nu bij het archief Sociaal Domein voortdurend achterstanden ontstaan. Hierdoor zijn stukken niet goed vindbaar. Dit levert o.a. problemen op bij de interne controle en accountantscontrole. Daarnaast komt de kwaliteit van de archivering in gevaar.

Wat mag het kosten?

Kosten 0,5 FTE schaal 5 ten bedrage van € 23.000 waarvan € 11.500 t.l.v. Tytsjerksteradiel en € 11.500 t.l.v. Achtkarspelen, eerst voor de duur van één jaar.

In relatie tot de lopende onderzoeken rond Sociaal Domein is dit onderwerp -financieel- eerst meegenomen in een voorlopige reservering t.b.v. het Sociaal Domein.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–					

2019	2020	2021	2022

6.1l Sociaal Domein: bijstand uitbreiding formatie door toegenomen complexiteit en hogere instroom voormalige wajong doelgroep

Wat is de uitdaging?

Het aantal bijstandsgerechtigden is stabiel en laat zelfs een lichte daling zien. De doelgroep wordt echter steeds zwaarder; direct naar werk bemiddelbare inwoners melden zich niet meer voor bijstand maar vinden zelf tijdig een baan. Wat resteert is de doelgroep inwoners waar (intensieve) begeleiding nodig is en werk vaak niet direct of helemaal niet haalbaar is. De nieuwe doelgroep VSO-PRO groeit fors (voorheen Wajong). De instroom is significant hoger dan we vooraf hadden geraamd. Deze klantgroep zal niet uitstromen uit de bijstand maar kan vaak wel, als ze goed worden ondersteund, naar vermogen werken. Het risico op problemen ten aanzien van sociale, lichamelijke, psychische en financiële gezondheid is bij deze doelgroep hoog. Een aanvulling op het eventuele inkomen uit werk vanuit de bijstand blijft vrijwel altijd nodig. We zien dat we met de huidige personele inzet de doelgroep onvoldoende kunnen begeleiden. Dit beperkt de kansen op maatschappelijke participatie en kansen op de arbeidsmarkt (met ook onnodig veel beroep op voorzieningen tot gevolg).

Wat stellen we voor?

Uitbreiding formatie Sociaal Domein met 4 FTE, waarvan:

- Consulent 1 FTE
- Werkgeversteam 1 FTE
- Jobcoach 1 FTE
- Administratieve ondersteuning 1 FTE

Daarvan komt de helft voor rekening van Achtkarspelen. In totaal worden er momenteel (excl. de projectmatige inzet) 17,65 FTE ingezet als Consulent Gebiedsteam - Participatie (waarvan 2,89 jobcoach) en bijna 3 FTE Werkgeversteam (accountmanagers).

Wat als we het niet doen?

Zetten we niet extra in op deze doelgroep dan beperken we hun kansen op maatschappelijke- en arbeidsparticipatie. Dat kan vervolgens leiden tot onnodig veel beroep op voorzieningen.

Wat mag het kosten?

De kosten van de extra formatieve inzet zullen per gemeente ongeveer € 110.000 bedragen.

In relatie tot de lopende onderzoeken rond Sociaal Domein is dit onderwerp -financieel- eerst meegenomen in voorlopige reservering t.b.v. het Sociaal Domein.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022

6.1n Sociaal Domein: Structurele formatie uitbreiding functie inkoop en contractmanagement

Wat is de uitdaging?

Om in de komende jaren bij inkoop- en contractmanagement in het Sociaal Domein aan alle doelstellingen en noodzakelijke activiteiten te kunnen voldoen is een structurele uitbreiding met 1 FTE van een (strategisch/tactisch) inkoper sociaal domein noodzakelijk. Het Sociaal Domein is een dynamische omgeving door veranderend beleid en wetgeving. Zowel inhoudelijk als juridisch en inkoop-technisch ontstaan steeds nieuwe vraagstukken waarop moet worden ingespeeld. Ambities als bijvoorbeeld resultaatgericht werken vragen om extra inzet om dat ook goed te kunnen operationaliseren, ook van de inkoopfunctie en het contractmanagement in het sociaal domein om meer contactmomenten met de zorgaanbieders te hebben om de kwaliteit van de zorg aan onze inwoners te optimaliseren.

De doorontwikkeling van de (inkoop) organisatie vraagt komende jaren veel aandacht en de rol van inkoop- en contractmanagement wordt crucialer voor de te behalen doelstellingen en resultaten op beleidsniveau. Doelstellingen van de inzet van een extra inkoop medewerker zijn:

- inkoophandelingen/aanbestedingen op lokaal niveau uitvoeren (Tactisch niveau);
- invulling geven aan professioneler contractbeheer en contractmanagement (Operationeel niveau);
- professionalisering van de inkoopfunctie Algemeen en in Sociaal Domein (Strategisch niveau).

Afgelopen jaar is gebleken dat de inzet van een extra inkoopmedewerker binnen het Sociaal Domein noodzakelijk is en zichzelf heeft terugverdiend door minder incidentele, externe inhuur op inkooptrajecten. Door de functie intern te versterken blijft ook de kennis (opbouw) voor de organisatie behouden. Met de huidige formatie kunnen we bovenstaande doelen en ambities niet bereiken. In 2017 is reeds een besluit genomen om formatie-uitbreiding inkoop SD tijdelijk toe te kennen. Dit voorstel gaat om structureel maken van een bestaande, tijdelijke oplossing.

Wat stellen we voor?

Structureel uitbreiden formatie (strategisch) inkoop en contractmanagement 0,5 FTE per gemeente.

Wat als we het niet doen?

Met de huidige formatie kunnen we de inkoop van het SD niet door-ontwikkelen, de kennis binnen de organisatie niet waarborgen, het contractmanagement niet inrichten, de inkoopprocessen niet optimaliseren, de gemaakte resultaten met gecontracteerde zorgaanbieders niet monitoren en veel van de aanbestedingen niet zelf uitvoeren.

Wat mag het kosten?

De kosten van 1 FTE zullen ongeveer € 90.000 bedragen. Dat betekent dat de kosten voor Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen € 45.000 structureel bedragen.

In relatie tot de lopende onderzoeken rond Sociaal Domein is dit onderwerp -financieel- eerst meegenomen in voorlopige reservering t.b.v. het Sociaal Domein.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022

6.1o Sociaal Domein: Vroegsignalering schulden

Wat is de uitdaging?
In het jaar 2018 wordt de pilot "Vroegsignalering Schulden" uitgevoerd door de WM (SDV) en de Dorpenteams. In totaal is daarvoor 1 FTE beschikbaar gesteld. Bij een succesvolle evaluatie is de kans reëel dat er voor continuering van de werkwijze wordt gekozen. Dat betekent een structurele inzet van 1 FTE (0,3 SDV en 0,7 Dorpenteam).

Wat stellen we voor?
We stellen voor het risico op te nemen dat, zodra de evaluatie van de pilot goede resultaten laat zien, de formatie structureel beschikbaar te stellen.

Wat als we het niet doen?
Mocht de evaluatie positieve resultaten laten zien, waarbij met name het voorkomen van (verder) individueel en maatschappelijk leed tot uitdrukking moet komen, dan loont de aanpak. De inzet van 1 FTE zorgt dan voor besparing op duurdere schuldhulptrajecten en maatschappelijke kosten zoals inzet van politie en echtscheidingsproblematiek.

Wat mag het kosten?
De inzet van 1 FTE (schaal 8/9) bedraagt € 70.000 op jaarbasis.

In relatie tot de lopende onderzoeken rond Sociaal Domein is dit onderwerp -financieel- eerst meegenomen in voorlopige reservering t.b.v. het Sociaal Domein.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structuree l	Raakvlak

2019	2020	2021	2022

6.1p Schuldhulpverlening (neutraal) wijzigen beleid /verschuiven budgetten

Wat is de uitdaging?
De gemeenten Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen voeren op hoofdlijnen hetzelfde beleid ten aanzien van schuldhulpverlening. Zij voeren het echter verschillend uit (de ene gemeente voert het zelf uit, de andere heeft het uitbesteed). Onderzoeken in het recente verleden tonen aan dat beide werkwijzen sterke punten maar ook verbeterpunten kennen.

Wat stellen we voor?
We stellen voor om tot een gezamenlijke wijze van uitvoering te komen waarbij de kwaliteiten van beide werkwijzen wordt benut en we tot verdere optimalisatie van de dienstverlening komen.

Wat als we het niet doen?
Beide werkwijzen voldoen. De samenwerking biedt echter kansen om, zonder verwachtte meerkosten, tot verdere optimalisatie te komen van de dienstverlening. Kwaliteit, Kwetsbaarheid en Klanttevredenheid zijn daarmee gediend.

Wat mag het kosten?
We gaan uit van een kostenneutrale doorontwikkeling.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structuree l	Raakvlak

2019	2020	2021	2022

6.1res Sociaal Domein: Voorlopige reservering t.b.v. formatieve uitbreidingen

Wat is de uitdaging?

De raad is in mei geïnformeerd over de tekorten in de jaarrekening 2017 voor het Sociaal Domein. De financiële analyse van het Sociaal Domein vindt plaats in voorbereiding op de begroting. Het is in de analyse daarom van belang inzicht te krijgen in o.a. de incidentele- en structurele factoren. Tevens moet er gericht op het terugdringen van dreigende structurele tekorten een beeld komen van de wijze waarop er bijsturing kan plaats vinden.

Op dit moment is het niet mogelijk al een conclusie te trekken. Daarom is in de kadernota het Sociaal Domein nog kostenneutraal opgenomen, met uitzondering van deze reservering voor formatieve ruimte. Op basis van de analyse wordt er indien nodig een begrotingswijziging 2018 voorbereid en wordt een voorstel voor de begroting 2019 opgesteld. In dit voorstel wordt een actieplan opgenomen rond de in de begroting 2019 e.v. mee te nemen kosten voor Sociaal Domein en de daarbij horende dekking en over hoe betere sturing te krijgen op het Sociaal Domein. Daar hoort ook een definitief besluit bij over eventuele formatieve uitbreiding. Er wordt op dit moment dan ook niet vooraf ingezet op bepaalde functies maar pas na een totale analyse en daarbij horend actieplan voor de langere termijn.

De ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein die zich tot nu hadden aangediend en die mogelijk tot specifieke formatie-uitbreidingen leiden, zijn inhoudelijk wel opgenomen met de bijbehorende onderbouwing en gevraagde ruimte. De daadwerkelijke vertaling naar kosten per onderwerp is nu echter op PM gezet en meegenomen in deze voorlopige totaalreservering.

Zie ook de tekst in de algemene hoofdstukken van deze kadernota over het Sociaal Domein.

Wat stellen we voor?

Voorlopig nemen we een -maximale- reservering mee in de tellingen van de kadernota om de omvang van de mogelijk aanvullende middelenbehoefte wel te duiden.

Wat als we het niet doen?

Zonder kwantificatie ontstaat geen volledig beeld van de verkenning van het financieel meerjarig perspectief.

Wat mag het kosten?

Als alle gewenste formatieve uitbreidingen worden gerealiseerd dan zijn de kosten structureel € 295.000 (2019 € 312.500).

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–			⚑	☑	

2019	2020	2021	2022
-312.500	-295.000	-295.000	-295.000

6.2 Wijziging subsidiering door SDF van Gecertificeerde Instellingen t.b.v. door hen geboden hulpverlening in het "vrijwillige kader (voorheen drang)

Wat is de uitdaging?

Opvangen wijziging taakverdeling gemeente en gecertificeerde instellingen.
De gemeente is verantwoordelijk voor alle vrijwillige jeugdhulp aan kind en gezin. Voor de uitvoering van gedwongen hulpverlening (na rechterlijke uitspraak) op het terrein van de Jeugdbescherming en de Jeugdreclassering zijn de gecertificeerde instellingen verantwoordelijk. Het is wettelijk verplicht om binnen de regio Fryslân met alle gemeenten samen te werken op terrein van Jeugdreclassering en Jeugdbescherming (centrumgemeenteregeling). In Fryslân zijn drie gecertificeerde instellingen werkzaam, namelijk het Regiecentrum Bescherming en Veiligheid, het Leger des Heils en de William Schrikker groep. De gecertificeerde instellingen worden gesubsidieerd voor hun taken. Vanaf de transitie in 2015 zijn bovengenoemde gecertificeerde instellingen niet alleen gesubsidieerd voor taken in het gedwongen kader maar ook voor ondersteuning in het vrijwillig kader. Zij zijn de professionals op een voor de Jeugdteams onbekend terrein van veiligheid. Zo zijn de lokale teams geholpen wanneer er zorgen waren rond de veiligheid van een kind in de thuissituatie. Door samen te werken aan veiligheid is meer kennis over risicotaxatie overgedragen naar het Jeugdteam. Ook zijn afspraken gemaakt over verantwoordelijkheid voor de verschillende onderdelen van het veiligheidsplan en kon het Jeugdteam de gecertificeerde instelling de beschermingsregie in het gezin uit laten voeren.
De bestuurders hebben afgesproken dat de gemeenten de verantwoordelijkheid voor het vrijwillig kader in volle omvang per 1 januari 2019 overnemen. Dat houdt in dat veiligheidstaken in het vrijwillig kader niet meer bij de gecertificeerde instelling worden gesubsidieerd. Dat betekent dat de gezinswerkers van het Jeugdteam deze veiligheidstaken moeten overnemen. Daarbij is het de vraag of de gezinswerkers dit zelf gaan doen of dat (een deel van) deze taken alsnog bij de gecertificeerde instelling worden afgenomen. De komende periode wordt uitgezocht wat de over te dragen taken precies zijn, wat er in dit kader van de gezinswerkers wordt verwacht en wat de kosten zijn.

Wat stellen we voor?

Uit te zoeken of, en zo ja, in welke mate de gezinswerkers van het Jeugdteam de taken rond veiligheid in het vrijwillig kader zelf kunnen uitvoeren of dat de inzet bij de gecertificeerde instellingen opnieuw wordt ingehuurd.
Bij dit onderzoek en de besluitvorming rekening te houden met het feit dat het vrijwillige deel van de zorg (in tegenstelling tot het door de rechter opgelegde deel) niet langer wordt gesubsidieerd zoals dat tot nu toe gebeurde en dat dit mogelijk leidt tot meer kosten voor de gemeente.

Wat als we het niet doen?

Veilig op kunnen groeien is een speerpunt van beleid in de Zorg voor Jeugd en aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Vervalt dit deel van de hulpverlening omdat het niet langer wordt gesubsidieerd dan komt de veiligheid van het kind in zijn eigen huis in gedrang en zal dat leiden tot maatregelen in het gedwongen kader.

Wat mag het kosten?

Dit is nog niet bekend.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–	☑				

2019	2020	2021	2022

6.3a Wijziging loonkostensubsidie naar loondispensatie per 1.7.2019

Wat is de uitdaging? In het regeerakkoord is opgenomen dat per 01-07-2019 de loonkostensubsidie in de Participatiewet wordt vervangen door de mogelijkheid tot loondispensatie. Werkgevers kunnen daarmee onder het wettelijk minimumloon betalen, al naar gelang de verdiencapaciteit van de persoon. De gemeente vult het inkomen aan.

Wat stellen we voor? Door het Ministerie van SZW wordt momenteel nog onderzoek gedaan naar de omzetting van loonkostentoeslag naar loondispensatie. Veel is nog onduidelijk. Het omklappen van een systeem van loonkostensubsidie naar loondispensatie heeft consequenties voor de gemeentelijke uitvoering; verwacht wordt dat het zal leiden tot hogere kosten in de uitvoering. Zoals het nu lijkt blijven de werkzoekenden onder het regiem van de bijstand vallen, wat zijn effect zal hebben op de uitvoering en daarmee een verhoging van de kosten. Daarnaast is voor de werkzoekende de loondispensatie ingewikkelder en bestaat er een mogelijke toename van het aantal mensen met schulden.

Wat als we het niet doen? Het is wettelijk bepaald, dus er is geen keus om het niet te gaan uitvoeren.

Wat mag het kosten? De impact laat zich nog niet voorspellen, echter we weten wel dat dit voor de uitvoering extra werk met zich zal meebrengen.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
▬	☑			☑	

2019	2020	2021	2022

6.3b Armoedebestrijding

Wat is de uitdaging? Het aantal mensen dat op- of onder de armoedegrens verkeert verminderen.

Wat stellen we voor? Voortzetting van het armoedebeleid "Iedereen van waarde" bestaande armoedebestrijding en het voorkomen dat nieuwe armoede ontstaat.

Wat als we het niet doen? Bij een armoedebeleid gebaseerd op symptoombestrijding zal de neerwaartse spiraal van armoedegezinnen generaties lang achtervolgen.

Wat mag het kosten? Uitgaven moeten vanuit het bestaande armoedebestrijdingsbudget worden bestreden.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
▬				☑	

2019	2020	2021	2022

6.3c Schuldhulpverlening

Wat is de uitdaging? Minder inwoners belanden in uitzichtloze financiële problemen.

Wat stellen we voor? De volgende voorstellen worden gedaan:

- Het opzetten van effectieve vroegsignalering (met inachtneming van de privacy-aspecten).
- Het bieden van hoogwaardig budgetbeheer wanneer ondersteuning niet in de eigen omgeving kan worden georganiseerd, al dan niet met vrijwilligers, zowel preventief, tijdens een schuldentraject of in de vorm van nazorg.
- Het bieden van een effectieve schuldregeling/sanering.

Wat als we het niet doen? Niets doen of het vragen om hulp bij schulden volledig aan het initiatief van belanghebbenden overlaten betekent meer mensen in uitzichtloze financiële problemen.

Wat mag het kosten? Uitgaven moeten vanuit het bestaande armoedebestrijdingsbudget worden bestreden.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022

6.3coal1 Daling bijstandgerechtigden

Wat is de uitdaging? Daling van het aantal uitkeringsgerechtigden.

Wat stellen we voor? Een voortdurende inspanning op het gebied van arbeidstoeleiding naar vermogen waarbij wordt ingespeeld op (regionale) arbeidsmarktontwikkelingen.

Wat als we het niet doen? Zonder deze inspanningen zal voor een steeds grotere groep inwoners sprake zijn van een groter wordende afstand naar de arbeidsmarkt en zal als gevolg daarvan een daling van het aantal uitkeringsgerechtigden niet realistisch zijn.

Wat mag het kosten? De integratie-uitkering Sociaal Domein betreft een gebundeld budget. Onderdeel van dit budget is het participatiebudget. Vanuit het participatiebudget kunnen de activiteiten met betrekking tot re-integratie en participatie bekostigd worden. Verwacht wordt dat met het huidige budget, de na-ijleffecten van de projecten opgestart vanuit het "BUIG-miljoen", de samenwerking met de MOA en de positieve ontwikkelingen met betrekking tot de conjectuur de ambitie wordt gehaald.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022

6.3d Handhaving Sociaal Domein breed

Wat is de uitdaging?	Behoud van zowel rechtmatigheid alsook van het maatschappelijk draagvlak voor sociale voorzieningen.
Wat stellen we voor?	Het opzetten van een Sociaal Domein breed handhavingssysteem dat in navolging van de handhaving binnen de Participatiewet is ingestoken op preventie.
Wat als we het niet doen?	Bij een nalaten van de handhaving zal er sprake zijn van onrechtmatige uitgaven en zal het maatschappelijk draagvlak voor sociale voorzieningen afbrokkelen.
Wat mag het kosten?	Uitgaven moeten vanuit het bestaande fraudebestrijdingsbudget worden bestreden.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
▬			⚑	☑	▦

2019	2020	2021	2022

6.4a Hogere lasten WSW, compensatie via integratie-uitkering

Wat is de uitdaging?	Door een hoger aantal SE 's(Sociale Eenheid) en een verhoging van de CAO zullen de loonkosten van de WSW-medewerkers in 2019 stijgen.
Wat stellen we voor?	Het budget niet in de kadernota te verhogen omdat deze tegenvaller via de integratie-uitkering gecompenseerd wordt. In de begroting wordt zowel de verhoging van het WSW budget als de verhoging van de integratie-uitkering verwerkt.
Wat als we het niet doen?	De gemeente Achtkarspelen is onderdeel van de GR en is daarmee verplicht om de loonkosten van de WSW te vergoeden.
Wat mag het kosten?	€ -

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
▬	☑		⚑	☑	▦

2019	2020	2021	2022

6.5 Beschermd wonen, overdracht naar gemeenten

Wat is de uitdaging?
Vanaf 2020 of 2021 ontvangen gemeenten zelf de middelen voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Nu gaan de middelen nog naar de gemeente Leeuwarden als centrumgemeente. Achtkarspelen wordt zelf verantwoordelijk voor het regelen en betalen van passende zorg voor inwoners die beschermd wonen nodig hebben en voor de maatschappelijke opvang. Om ons voor te bereiden op deze ontwikkeling willen we met verschillende omliggende gemeenten (waarschijnlijk DDFK en Tytsjerksteradiel) in een pilot aan de slag met het organiseren van nieuwe vormen van opvang en of beschermd wonen. Van belang is dat ketenpartners tijdig bij deze ontwikkeling worden betrokken.

Wat stellen we voor?
Middels een pilot tijdig aan de slag te gaan met nieuwe vormen van opvang en/of beschermd wonen. Zo ontstaat er tijd om ons samen met ketenpartners voor te bereiden op de nieuwe taak. Ontwikkelen van nieuwe vormen voor deze zorg vraagt goede afstemming tussen gemeenten, mede omdat het gaat om intramurale settingen. Dit vraagt ook van zorgaanbieders dat ze tijdig kunnen anticiperen op veranderingen na 2021.

Wat als we het niet doen?
Dan wordt er in een kort tijdsbestek een aanbestedingsprocedure gestart waardoor er geen goed beeld ontstaat van de consequenties. We kunnen ontdekken of opvang in de regio een passend antwoord is op de zorgvraag van deze doelgroep. Van belang is dat ketenpartners, waaronder de woningbouwvereniging tijdig bij deze ontwikkeling wordt betrokken.

Wat mag het kosten?
De pilot zal deels worden gefinancierd vanuit de Maatschappelijke Opvang middelen vanuit de centrumgemeente. Daarnaast is cofinanciering nodig vanuit de deelnemende gemeenten. Er kan nog geen raming worden gemaakt van de kosten.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
▬	☑		⚑	☑	▦

2019	2020	2021	2022

6.5a Sociaal Domein: Personen met verward gedrag

Wat is de uitdaging?
Vanuit een instelling gaan inwoners sneller weer naar huis (extra-muralisering) en tegelijkertijd blijven inwoners met een bepaalde zorgbehoefte langer thuis wonen. De consequentie hiervan is dat we als gemeente vaker te maken krijgen met Personen met Verward gedrag. Landelijk zijn er bouwstenen ontwikkeld waarop gemeenten afspraken moeten maken. In Fryslân is dit door alle Friese gemeenten in gezamenlijkheid opgepakt. Er worden in 2018 verschillende pilots rondom deze bouwstenen uitgevoerd. Het gaat hierbij om het ontwikkelen van een time-out voorziening, een beoordelingslocatie, ACT-team (ernstige zorgmijders in Leeuwarden) en het vervoer van verwarde personen. Wanneer deze pilots positief worden afgerond zal hier op structurele basis invulling aan moeten worden gegeven. Hiervoor zijn structureel middelen nodig.

Wat stellen we voor?
In de begroting alvast op structurele basis middelen op te nemen voor het borgen van afspraken rondom Personen met Verward Gedrag.

Wat als we het niet doen?
De bedoeling is dat we een gezamenlijk aanpak in Fryslân ontwikkelen. Wanneer we hier als gemeente niet aan mee doen zullen we zelf als gemeente afspraken moeten maken met verschillende partijen. De kosten zullen aanzienlijk hoger uitvallen.

Wat mag het kosten?

Voorlopige schatting is € 35.000 structureel, incidenteel (Projectleider SDF): € 5.955.

Afhankelijk van de uitkomsten van de nog te houden verkenning wordt vanaf 2020 mogelijk structurele borging gevonden bij de GGD als onderdeel van de Veiligheidsregio Fryslân.

In relatie tot de lopende onderzoeken rond Sociaal Domein is dit onderwerp -financieel- eerst meegenomen in voorlopige reservering t.b.v. het Sociaal Domein.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022

6.6 Dementie vriendelijke gemeente (nieuwe beleid)

Wat is de uitdaging?

Het aantal ouderen met dementie zal de komende jaren toenemen. Dit vraagt nieuw beleid dat specifiek gericht is op de inwoner met dementie en de mantelzorger. Daarnaast zal de samenleving moeten worden voorbereid op het omgaan met steeds meer inwoners met dementie.

Wat stellen we voor?

Samen met ketenpartners, cliënten en inwoners samenhangend beleid te ontwikkelen rondom dementie. De nadruk ligt hierbij op het creëren van algemene voorzieningen waardoor er geen (of pas later) duurdere maatwerkvoorzieningen ingezet hoeven te worden. Het gaat bijvoorbeeld over het ontwikkelen van laagdrempelige ontmoetingsplekken in de gemeente in de vorm van een huiskamer waar vormen van dagbesteding middels een algemene voorziening worden aangeboden. Er wordt daarbij optimaal gebruik gemaakt van vrijwilligers, werkervaringsplekken en inzet vanuit de studenten van de NHL/Stenden.

Wat als we het niet doen?

Mantelzorgers zullen eerder overbelast raken en er zullen duurdere maatwerkvoorziening moeten worden ingezet.

Wat mag het kosten?

Voor het opzetten van een algemene voorziening is geld nodig. De inzet is dat dure maatwerkvoorziening minder worden ingezet wanneer een dergelijke algemene voorziening beschikbaar is.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
	☑				

2019	2020	2021	2022

Programma 07. Volksgezondheid en milieu

7.1b Pedagogische thuisbegeleiding

Wat is de uitdaging?

De Jeugdgezondheidszorg (GGD-JGZ) biedt al jaren in onze gemeente hulp aan gezinnen in de vorm van Pedagogische Thuisbegeleiding. Dit gebeurt inmiddels in samenwerking met, en als aanvulling op, het Jeugdteam. Het jeugdteam verwijst door naar de JGZ-pedagoog voor thuisbegeleiding en er vindt een terugkoppeling plaats vanuit de pedagoog naar het Jeugdteam.

In 2017 ontvingen 44 gezinnen pedagogische hulp thuis. Met maximaal vijf huisbezoeken van de pedagoog worden relatief kleine opvoedproblemen opgelost rond thema's als: gedrag, slapen, eten, zindelijkheid, ontwikkeling. De pedagoog geeft met name inzicht in het gedrag van ouder en kind en sterkt het vertrouwen van de ouder als opvoeder. Dit om te voorkomen dat er grotere problemen zouden kunnen ontstaan. Daarnaast hebben ouders gebruik gemaakt van het pedagogisch inloopspreekuur in Surhuisterveen. Eén of meer bezoekjes van ouders aan het pedagogisch inloopspreekuur wordt soms als meer laagdrempelig ervaren in plaats van huisbezoeken; ouders hebben de keuze. De pedagoog voert daarnaast indien nodig observaties uit op voorschoolse voorzieningen.

Vanaf 2018 staat er geen budget meer voor pedagogische thuisbegeleiding in de begroting. Het was indertijd wegbezuinigd en werd vervolgens als tijdelijk budget voor enkele jaren weer in de begroting opgenomen. De behoefte is zo groot dat het bedrag van € 20.000 niet meer toereikend blijkt te zijn, maar er inmiddels € 30.000 nodig is. Het was even afwachten in hoeverre deze voorziening actueel zou blijven, mede met het oog op de ontwikkeling van het Jeugdteam. Inmiddels blijkt in de gezinnen in Achtkarspelen een toenemende behoefte te zijn aan pedagogische thuisbegeleiding. Dit is een gezamenlijke conclusie van de JGZ en het Jeugdteam.

Wat stellen we voor?

Het voorstel is de voorziening Pedagogische Thuisbegeleiding structureel te begroten.

Wat als we het niet doen?

Als we het niet doen lopen we het risico dat relatief kleine opvoedproblemen in gezinnen onnodig uitmonden tot grote problemen. Deze gezinnen zullen uiteindelijk door het Jeugdteam alsnog geholpen moeten worden met bovendien een (mogelijk) grotere schade in het gezin.

Wat mag het kosten?

De verwachting is dat dit bedrag van € 30.000 per jaar toereikend is voor de komende jaren.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022
-30.000	-30.000	-30.000	-30.000

7.3a Demontage milieustraat

Wat is de uitdaging?
Realiseren van doelstellingen met betrekking tot de vermindering van de totale hoeveelheid afval, betere afvalscheiding en hergebruik van grondstoffen.

Wat stellen we voor?
Verder uitwerken van het plan om op de milieustraat met inzet van de MOA te komen tot hergebruik en betere afvalscheiding door geschikte afvalstromen te demonteren.

Wat als we het niet doen?
Het project draagt bij aan het halen van de landelijke VANG-doelstelling (zie ook programma 7.3b) op het gebied van afval (verminderen van afval en een betere scheiding te halen). Als we dit niet doen zal het moeilijker worden de VANG-doelstelling te halen. Het project kent door de inzet van de MOA ook een duidelijke sociale component. Als het niet wordt uitgevoerd valt ook dit punt weg.

Wat mag het kosten?
De insteek is dat door het demonteren en hergebruik het project (op termijn) zichzelf kan bekostigen. Voor 2018 en ook 2019 is er geld beschikbaar gesteld vanuit (o.a. vanuit de BUIG middelen). Afhankelijk van de resultaten en de ervaring zou er mogelijk vanaf 2020 weer geld nodig zijn. Ook dan is kostenneutrale uitvoering het streven.
Eventuele lastenverhoging wordt toegerekend aan de afvalstoffenheffing en heeft derhalve geen effect op het begrotingssaldo, wel op het tarief van de afvalstoffenheffing.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022

7.3b VANG doelstellingen

Wat is de uitdaging?
Realiseren van de landelijke VANG-doelstellingen (Van Afval Naar Grondstof).

Wat stellen we voor?
Doelstelling is om in 2020 maximaal 100 kilogram restafval per persoon per jaar te hebben. Daarbij is ook het doel om een afval scheidingspercentage van minimaal 75% te hebben. Op dit moment is er nog sprake van 180 kilogram restafval per persoon. Het scheidingspercentage ligt op 72%. De uitdaging ligt dus vooral in het terugdringen van de kilogrammen. Het blijft nodig om verschillenden instrumenten (communicatie, bewustwording, aanpassing in inzameling etc.) in te zetten voor de realisatie van het doel.

Wat als we het niet doen?
Dan halen we hoogstwaarschijnlijk de doelen niet.

Wat mag het kosten?
Eventuele lastenverhoging wordt toegerekend aan de afvalstoffenheffing en heeft derhalve geen effect op het begrotingssaldo, wel op het tarief van de afvalstoffenheffing (€ 10.000).

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022

7.3c Milieustraat,(oa aanpassingen ivm vergunningen, deelstromen)

Wat is de uitdaging?	Milieustraat aan de vereiste vergunning laten (blijven) voldoen.
Wat stellen we voor?	Aanpassingen die nodig zijn om de vergunning te behouden uitvoeren. Dan gaat het bijvoorbeeld om de vloeistofdichtheid van de vloeren en een uitbreiding van het aantal deelstromen.
Wat als we het niet doen?	Dan raken we de vergunning kwijt.
Wat mag het kosten?	Eventuele lastenverhoging wordt toegerekend aan de afvalstoffenheffing en heeft derhalve geen effect op het begrotingssaldo, wel op het tarief van de afvalstoffenheffing (verhoging investeringskrediet € 100.000). Het gaat om een verhoging van een bestaand investeringskrediet. De verwachting is dat de investering in 2019 afgerond zal worden waardoor de effecten via de kapitaallasten vanaf 2020 zichtbaar zullen zijn in de begroting. Kapitaallasten eerste jaren € 10.000.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
—			⚑	☑	

2019	2020	2021	2022

7.4 FUMO, overdracht basistaken VTH

Wat is de uitdaging?

Op 1 juli 2017 is het Besluit VTH in werking getreden. Dit besluit gaat over welke Wabo-taken worden aangemerkt als "basistaak" en als zodanig verplicht moeten worden overgedragen aan FUMO. Het besluit heeft tot gevolg dat er meer taken naar de FUMO moeten worden overgedragen. Dit heeft zowel financiële- als personele gevolgen. Naast verplichte taken kan de gemeente ook vrijwillig Wabo-taken uit laten voeren door de FUMO. Een interne projectgroep heeft diverse scenario's uitgewerkt. Het rapport van de projectgroep zal aan het nieuwe college worden aangeboden.

Iedere extra taak (bovenop de verplichte) vraagt extra middelen. Er blijven frictiekosten achter. Het overhevelen zal (op termijn) een besparing op personeelslasten met zich mee kunnen brengen. Daar is hier niet rekening mee gehouden. Het gaat hier om de extra bijdrage aan de FUMO, bovenop de bestaande. Ter oriëntatie: de besparing op het personeel zal voor de hele extra taak voor de FUMO ca. 1,4 FTE (ca. € 100.000) bedragen. Hier moeten echter nog veel keuzes in worden gemaakt.

Aanvankelijk was het de bedoeling dat het besluit op 1 januari 2019 wordt geïmplementeerd. De FUMO en veel gemeenten zijn waarschijnlijk niet op tijd klaar. Mogelijk dat daardoor de ingangsdatum en daarmee samenhangende kosten verschoven worden naar 1 januari 2020. Hier gaan we eerst niet van uit.

Wat stellen we voor?

Extra middelen vrij te maken als gevolg van de inwerkingtreding van het Besluit VTH. Het college wordt nog om een standpunt gevraagd met betrekking tot:

- inhoudelijke ondersteuning eigen organisatie;
- extra taak: de gehele milieutaak;
- extra taak: de gehele Wabo-taak voor zover geschikt;
- extra taak: toezicht eigen vergunniNgen/meldingen.

Er zijn signalen om ondersteuning van "eigen" medewerkers te vragen en punt 4 door de FUMO uit te laten voeren. Die bedragen worden genoemd. De punten 2 en 3 als PM.

Wat als we het niet doen?

Het is een wettelijke plicht de gehele basistaak door de FUMO uit te laten voeren. De overige punten (1-4) zijn vrijwillig.

Wat mag het kosten?

Uitbreiding basistaak: € 81.500.
Taak 1: € 20.000
Taak 2: PM
Taak 3: PM
Taak 4: € 20.000

De aard van de basistaak (€ 81.500) is onontkoombaar. De aard van de vrijwillig over te dragen taken 1 en 4 (ieder € 20.000) zijn wenselijk.

Met de overdracht van de basistaak is ca. 1,4 fte gemoeid. Deze kunnen op termijn worden bezuinigd. 1,4 x € 66.000= € 92.500. Voor de gemeente Achtkarspelen bedragen de frictiekosten € 42.000. Als dit via natuurlijke weggaat is het vermoeden dat dit binnen 2 á 3 jaar in zijn geheel kan worden verwezenlijkt.

De overheveling per 01-07-2017 is wettelijk verplicht. Uitstel naar 2020 moet worden aangevraagd bij de minister. Er zijn gemeenten die er nog niet klaar voor zijn en dit uitstel waarschijnlijk aan zullen vragen. Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel zijn wel klaar voor de overheveling van de basistaak. Formeel zou de overdracht zo snel mogelijk (per 01-01-2019) plaats moeten vinden. Er kan echter worden gekozen om in 2019 alleen het milieutoezicht over te

dragen. Dit kost dan € 25.500. Er kan direct worden bezuinigd op de personeelskosten op dit punt (vacatureruimte die nu open staat). Voor Achtkarspelen is dit € 13.000. Per saldo blijft dan een kostenpost voor 2019 over van € 12.500. De overige taken kunnen vanaf 2020 worden overgedragen.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022
-13.000	-109.000	-109.000	-80.000

7.4a Fumo begroting

Wat is de uitdaging? De FUMO heeft de begroting 2019 en een begrotingswijziging 2018 toegestuurd. Als het AB in juni de begroting en de wijziging vaststelt betekent dit een uitzetting voor Achtkarspelen.

Wat stellen we voor? In april heeft de raad ingestemd met het indienen van een zienswijze op de ontwerpbegroting 2019 en de begrotingswijziging 2018.

Wat als we het niet doen? Dat de bijdrage aan de FUMO omhoog gaat is onontkoombaar. Met welk bedrag de bijdrage precies zal stijgen moet nog blijken. Dit hangt af van de keuze die het AB maakt ten aanzien van de financieringssystematiek.

Wat mag het kosten? De meerjarenraming is nog voorlopig, e.e.a. hangt af van uiteindelijke keuze financieringssystematiek in de t.z.t. vastgestelde meerjarenbegroting.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022
-45.000	-45.000	-45.000	-45.000

7.4coal1 Duurzaamheidslening

Wat is de uitdaging? Van overheden, burgers en bedrijven zal de komende jaren veel worden gevraagd als het gaat om energietransitie en circulaire economie. Achtkarspelen wil daarin een voorbeeld zijn. In de regio richt men zich daarvoor op vier kernthema's: duurzame energie, duurzame mobiliteit, duurzaam ondernemen en duurzaam gebouwde omgeving. In "ANNO-Energietransitie 2017-2020" is overeengekomen dat in 2025 40% van de energie duurzaam wordt opgewekt. Eén van de opgaven is het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad.

Wat stellen we voor? De gemeente promoot de mogelijkheid om een duurzaamheidslening af te sluiten via SVn voor een goedkope lening aan particulieren die hun woning gaan verduurzamen. Via de SVn kan nl. een beroep gedaan worden op BNG Duurzaamheidsfonds, energiespaarlening of FSFE-lening. De gemeente kan er daarnaast ook voor kiezen om

	(opnieuw) een eigen duurzaamheidslening via het SVn in het leven te roepen, hiermee kan de gemeente sturen in de voorwaarden en/of doelgroepen.
Wat als we het niet doen?	De bestaande duurzaamheidsleningen worden momenteel gecommuniceerd via het (digitale) duurzaam bouwloket. Ook in de uitvoeringsagenda ANNO is budget opgenomen voor communicatie.
Wat mag het kosten?	De genoemde duurzaamheidsleningen zijn reeds bestaande voorzieningen vanuit het rijk en de provincie. Deze worden beheerd door het SVn. De leningen zelf zijn voor de gemeente kostenneutraal (dit geldt ook voor een eigen lening/garantstelling). In principe heeft de gemeente hier alleen een communicatierol in. De kosten voor communicatie en promotie bedragen € 5.000.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
—					

2019	2020	2021	2022
-5.000			

Programma 08. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

8.1coal1 Aanpassen bestemmingsplan buitengebied

Wat is de uitdaging?
Het wegnemen van een enkele beperkende werkingen in het huidige bestemmingsplan Buitengebied waardoor niet adequaat kan worden gehandeld.

Wat stellen we voor?
In afwachting van de Omgevingswet, dient het bestemmingsplan nu aangepast te worden, zodat dit t.z.t. tevens in de Omgevingsvisie kan worden opgenomen. Tevens zullen de aanbevelingen uit het rapport Bosch en Slabbers "Boer en Landschap in de Noardlike Fryske Wâlden" worden meegenomen zin de herijking van het bestemmingsplan, zonder de "extra plus" bepaling die indertijd is ingevoerd.

Wat als we het niet doen?
Wanneer geen actie wordt ondernemen blijft de beperkende werking van het huidig bestemmingsplan van kracht.

Wat mag het kosten?
Voor het doorvoeren van een aanpassing in het bestemmingsplan Buitengebied wordt € 25.000 opgenomen. Hiermee kan overleg met belanghebbenden worden georganiseerd, kan er extern technisch- en juridisch advies worden ingewonnen en kan de gehele procedure worden begeleid.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022
-25.000			

8.1coal2 Hûs en Hiem

Wat is de uitdaging?
De deelname aan de GR Hûs en Hiem zoveel mogelijk af te bouwen in afwachting van de komst van de nieuwe Omgevingsvisie.

Wat stellen we voor?
Een herziening van het welstandsbeleid, als uitwerking van de motie vreemd aan de orde van de dag inzake de welstandsnota en de komst van de omgevingswet, op basis waarvan Hûs en Hiem plannen beoordeeld.

Wat als we het niet doen?
Zonder aanpassing van het welstandsbeleid blijft het kader waaraan wordt getoetst het zelfde.

Wat mag het kosten?
De GR Hûs en Hiem kost de gemeente geen geld. De gemeente rekent de voor welstandadvies gemaakte kosten één op één door in de bouwleges die bij de aanvrager in rekening wordt gebracht. De in de begroting opgenomen post wordt daardoor één op één gecompenseerd door inkomsten uit bouwleges. Afbouwen van de GR Hûs en Hiem levert voor de gemeente daarom geen kostenbesparing op.

Slechts wanneer de GR Hûs en Hiem verlies draait dan kan dit de jaarrekening van de gemeente raken. In dat geval zou

het verlies worden gedragen door alle deelnemende gemeenten. Dit is in de afgelopen jaren niet voorgevallen en zal naar verwachting de komende jaren ook niet aan de orde zijn. Uit het jaarverslag van 2017 blijkt een toename van het aantal uitgebrachte adviezen waardoor de inkomsten hoger zijn dan waarop gerekend werd bij het opmaken van de begroting 2017. Dit heeft geresulteerd in een positief saldo van € 156.200. De eerste maanden van 2018 geven qua aantal aanvragen een vergelijkbaar beeld met 2017. Voor 2019 verwacht GR Hûs en Hiem in het kader van nieuwbouw en verduurzaming een sterke bouwactiviteit. Hierdoor zullen zowel de inkomsten als de uitgaven (meer werkzaamheden) een logisch gevolg zijn. In de meerjarenraming (2020-2022) wordt stabiliteit voorzien. Dit is terug te zien in de begroting en de meerjarenraming.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022

8.2a Grondexploitatie

Wat is de uitdaging?

De gemeente zowel bij het voeren van een actief grondbeleid als bij een facilitair grondbeleid ondernemerschap laten tonen. Dat vergt een andere houding in de werkprocessen en in de financiële verantwoording.

Door veranderingen in wet- en regelgeving (BBV en VpB) is de gemeente, indien ze zelf actief grondexploitatie voert, een ondernemer. Daarnaast heeft de gemeente, als de grondexploitatie door derden wordt uitgevoerd, betere mogelijkheden gekregen om de kosten te gaan verhalen (plankostenregeling). De gemeente komt hiermee, naast haar reguliere publieke taken, in een opdrachtnemersrol ten opzichte van de exploitant van de grondexploitatie.

Wat stellen we voor?

De opdrachtgevers- versus de opdrachtnemersrol rondom actieve grondexploitaties en facilitaire projecten strakker te gaan organiseren, waarbij met name de financiële verantwoording en contractvorming goed wordt verankerd in het werkproces.

Wat als we het niet doen?

Grondexploitaties
Indien kosten niet afdoende worden toegerekend aan de actieve grondexploitatie wordt het eindresultaat positiever. De niet aan het grondexploitatieproject toegerekende kosten komen ten laste van andere begrotingsposten en over het behaalde positieve resultaat in de grondexploitatie wordt belasting betaald.

Facilitair
Het verhalen van door de gemeente gemaakte kosten is wettelijk vastgelegd. Wanneer hier bij aanvang van een project onvoldoende aandacht voor is, loopt de gemeente de mogelijkheid tot het verhalen van kosten mis.

Wat mag het kosten?

Het gaat met name om interne inzet en bestaand opleidings-/ontwikkelbudget waarbij indien nodig aanvulling nodig is om bepaalde expertise eigen te maken via opleiding c.q. via inhuur van begeleiding.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022

8.2b Nota Grondbeleid

Wat is de uitdaging?

Een actueel en volledig grondbeleid waardoor de mogelijkheden die de gemeente heeft op basis van wet- en regelgeving kunnen worden toegepast.

Grondbeleid is instrumenteel beleid t.b.v. diverse beleidsvelden zoals volkshuisvesting, ruimtelijke ontwikkeling, economische en maatschappelijke ontwikkeling, welzijn, openbare ruimte, infrastructuur recreatie en milieu. Het grondbeleid biedt de instrumenten om het beleid in de genoemde sectoren te realiseren en is daarmee een duidelijke randvoorwaarde voor het te voeren beleid. De uitvoering van het beleid geeft de manier aan waarop de gemeente zich op de vastgoedmarkt beweegt in de rol van regisseur van het ontwikkelingsproces en als ontwikkelaar van locaties. De hoofddoelstelling van het grondbeleid is het ondersteunen van de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente. Direct en indirect wordt met inzet van financiële en juridische instrumenten bijgedragen aan een evenwichtige en duurzame ontwikkeling van de gemeente Achtkarspelen. De gemeente heeft in het grondbeleid tot nu toe veelal gekozen voor een actieve rol.

Met de Omgevingswet zijn de mogelijkheden voor een faciliterend grondbeleid verruimd. Het instrument omgevingsvisie geeft gemeenten meer ruimte om na te denken over de gewenste ontwikkelingen. Met het omgevingsplan kunnen ze daar vervolgens de juiste randvoorwaarden aan meegeven en ruimte geven aan marktpartijen. Naast deze instrumenten wil de minister de mogelijkheden van kostenverhaal meer voorspelbaar maken voor marktpartijen en uitnodigingsplanologie stimuleren. Bovendien wil ze een nieuw instrument toevoegen, namelijk vrijwillige stedelijke herverkaveling. Dit geeft initiatiefnemers meer mogelijkheden om samen nieuwe ontwikkelingen te kunnen realiseren zonder dat actief ingrijpen van de overheid nodig is.

Wat stellen we voor?

Het opstellen van een nieuwe nota grondbeleid die het mogelijk maakt de regels rond kostenverhaal toe te passen en helderheid brengt in de P&C cyclus m.b.t. Vennootschapsbelasting, Winst en verliesname en vernieuwde regels in de BBV.

Wat als we het niet doen?

Dan kan de gemeente ook in de toekomst niet optimaal reageren op marktomstandigheden en mogelijkheden die de wet- en regelgeving biedt.

Wat mag het kosten?

De totstandkoming van de nota kan, en moet, door de eigen organisatie worden begeleid. Het opstellen van de nota kan daarnaast voor een belangrijk deel door de organisatie zelf worden gedaan. Hiervoor zal tijd vrij gemaakt moeten worden. Dit kan, en zal, effect hebben op de planning van andere projecten.

Voor het inwinnen van advies op inhoudelijk, juridisch en financieel gebied en voor het organiseren van bijeenkomsten met stakeholders is een bedrag van € 25.000 opgenomen.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–					

2019	2020	2021	2022
-25.000			

8.2c Vastgoed registratiesysteem

Wat is de uitdaging?

Het contractbeheer moet worden verbeterd. In 2017 is een artikel 213a onderzoek gedaan naar het gemeentelijk contractbeheer. Uit dat onderzoek zijn enkele aanbevelingen met betrekking tot contractbeheer naar voren gekomen. De aanbevelingen spitsen zich vooral toe op het registeren, beheren, actualiseren, ontsluiten en gebruiken van contractinformatie. Uit het onderzoek blijkt dat het huidige systeem dat daarvoor in Achtkarspelen wordt gebruikt (contractenbank en papieren archief) niet voldoet.

Wat stellen we voor?

Een nieuw systeem zou als hulpmiddel voor een aangepaste werkwijze kunnen zorgen waarbij een rentmeester/contractbeheerder als centrale verbinder wordt neergezet zodat gegevens over eigendom, verwerving, bijzondere voorwaarden, bestemming, gebruik, gebruiker, verzekering, onderhoud, ligging, visie, gemeentelijke doelstelling helder en actief beschikbaar komen bij vastgoed-gerelateerde ontwikkelingen en beslissingen.

Wat als we het niet doen?

Wanneer een dergelijk systeem niet wordt opgezet blijft de kans aanwezig dat relevante informatie bij het maken van afwegingen rondom vastgoedontwikkelingen wordt gemist.

Wat mag het kosten?

Voor het opzetten, ontwikkelen en/of aanschaffen van een dergelijk systeem is in eerste instantie € 25.000 meegenomen. Dit is een eerste aanzet, de hoogte van het bedrag is afhankelijk van positionering en aansluiting bij andere ICT budgetten.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–					

2019	2020	2021	2022
-25.000			

8.3a Omgevingswet

Wat is de uitdaging?

Het is belangrijk dat de overheid nu al begint met de voorbereidingen op de invoering van de Omgevingswet. De Omgevingswet bundelt de wet- en regelgeving voor de fysieke leefomgeving. Het gaat dan onder meer om bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. De wet vergt een andere werk- en denkwijze van overheden, burgers en bedrijven. Open, samenhangend, flexibel, uitnodigend en innovatief zijn daarbij de kernwoorden. De uitvoering van de implementatie Omgevingswet wordt daarom steeds intensiever.

Wat stellen we voor?

Het jaar 2018 staat met name in het teken van het opstellen van de (concept) omgevingsvisie en een voortzetting van het integrale werken. In 2019 wordt gestart met het omgevingsplan.

De gemeenteraad heeft op 16 maart 2017 besloten voor de implementatie van de Omgevingswet te kiezen voor de Onderscheidende strategie "Op onderdelen het verschil maken". De gemeente Achtkarspelen kiest voor maatwerk om lokaal en samen met de mienskip op onderdelen het verschil te maken. En de komende jaren een forse vernieuwingsslag door te voeren.

De invoering Omgevingswet sluit aan bij de veranderende samenleving. In samenhang met al lopende trajecten (transformatie Sociaal Domein, burgerparticipatie en de raad van de toekomst) bouwen we mee aan de veranderingen in de maatschappij en de achterliggende gedachte van de Omgevingswet.

Wat als we het niet doen?

Zonder voorbereiding lukt het niet om goed in te spelen op de Omgevingswet per 2021.

Wat mag het kosten?

Bekostiging van de voorbereiding vindt plaats binnen het door de raad beschikbaar gestelde projectbudget. Op dit moment is er geen reden het projectbudget aan te passen.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–	☑				

2019	2020	2021	2022

8.3b Duurzaamheid, energietransitie

Wat is de uitdaging?

Binnen de landelijke, en in ANNO verband, gemaakte afspraken en planning te komen tot de gestelde doelen "Om in stappen te komen naar energieneutraliteit in 2050".

Wat stellen we voor?

In maart 2018 heeft de raad besloten om beleidskaders op te stellen op het gebied van zon, wind, biomassa, warmte, vervoer en energiebesparing. Aansluitend bij de vigerende uitvoeringsagenda's (ANNO), De Friese Energiestrategie, maar ook de gemeentelijke ontwikkelingen op het gebied van burgerparticipatie, duurzaamheid en omgevingsvisie.

In 2021 dient in iedere gemeente een warmteplan te zijn opgesteld. Hiermee dient de gemeente aan te geven hoe de transitie naar aardgasvrij in de gemeente eruit gaat komen te zien. In de gemeente zijn er reeds een aantal energiecoöperaties actief om energie te besparen en zelf energie op te wekken.

Wat als we het niet doen?

Zonder beleid is niet duidelijk waar we wel en waar we niet mee willen werken aan duurzaamheidsprojecten.

Wanneer geen warmteplan wordt opgesteld voldoet de gemeente niet aan haar verplichting in 2021 een warmteplan te hebben.

Wat mag het kosten?

De kosten voor ondersteuning bij het opstellen van gemeentelijke beleidskaders en een warmteplan worden ingeschat op € 65.000. De nieuwe coalitie bepaalt in relatie tot de Friese aanpak de ambitie en daarmee ook het budget.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022
-65.000			

8.3c Dorpsontwikkelingplan

Wat is de uitdaging?

Om in te kunnen spelen op huidige- en toekomstige trends en ontwikkelingen is het nodig een toekomstplan op dorpsniveau te maken. Daarbij is het belangrijk om te anticiperen op een toekomst waarin sprake zal zijn van een negatieve (kwantitatieve) woningvraag. Verwacht wordt dat na 2025 de positieve woningvraag langzaam omslaat naar een negatieve woningvraag. Naast het terugbrengen van de omvang van de woningvoorraad door woningen te slopen is het de uitdaging om ook te blijven vernieuwen en zo de kwaliteit van de woningvoorraad op peil te houden. Vragen die daarbij spelen zijn:

- Hoe gaan we om met de demografische ontwikkelingen en de gevolgen voor wonen?
- Wat kunnen we als gemeente doen en laten?

- Hoe zorgen we ervoor dat iedereen naar vermogen zelfstandig kan wonen?
- Hoe zorgen we ervoor dat we de generaties na ons niet opzadelen met leegstand en verpaupering?

Wat stellen we voor?

We stellen voor een Dorpstoekomstplan op te stellen waarin de slag van Kwantiteit naar Kwaliteit wordt gemaakt. Onderdeel van dit aanvalsplan zal zijn het uitvoeringsprogramma Woonvisie:

- Het opstellen van dorpsclusterstrategieën om de gewenste ontwikkeling van de woonvoorraad en de investeringen in kwaliteit (toegankelijkheid en duurzaamheid) die plaats dienen te vinden in kaart te brengen.
- Het opstellen van een gedragsprogramma over energiegebruik voor huurders en particulieren en de inzet van een energiecoach.
- Een bewustwordingscampagne om de woning tijdig aan te passen aan de zorgbehoefte.
- Het stuk moet ervoor zorgen dat Achtkarspelen niet wordt overvallen door de ontwikkelingen, ruimte bieden voor monitoring en aandacht hebben voor de uitstraling van dorpen.
- Monitoring ontwikkeling bevolking, huishoudens en woningvoorraad, in regionaal en gemeentelijk perspectief zijn belangrijke ingrediënten.

Wat als we het niet doen?

Zonder plan is het risico groter dat de gemeente op termijn wordt overvallen door demografische ontwikkelingen en te laat is om er op adequate wijze op te reageren.

Wat mag het kosten?

Een dergelijk plan moet worden ontwikkeld. Dat kan voor wat betreft het proces en richting vanuit de eigen organisatie. Specifieke kennis en kunde op juridisch en organisatorisch vlak, ervaring vanuit andere krimpgebieden en op het vlak van communicatie en promotie zal extern moeten worden gewonnen. Voor het opstellen van een aanvalsplan voor Achtkarspelen is daarom € 40.000 opgenomen.

Ook in ANNO verband is behoefte aan een toekomstplan. Bij het beschikbaar stellen van een budget voor Achtkarspelen moet worden afgewogen of Achtkarspelen op korte termijn een eigen specifiek beleid wil vormen of dat er (als gevolg van onderlinge afstemming) op een iets langere termijn wordt aangesloten bij een algemeen plan voor de regio.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022
-40.000			

Programma Overhead

0.04h Landelijke Aanpak Adreskwaliteit

Wat is de uitdaging?

Elke tien minuten vindt ergens in Nederland een huisbezoek plaats om te controleren of inwoners ook echt wonen op het adres waar ze ingeschreven staan. In 2016 heeft dit € 11 mln. opgeleverd door het stopzetten of terugvorderen van uitkeringen of toeslagen die ten onrechte verstrekt waren. Dit weegt op tegen de kosten van de controles van € 9.7 mln. Dit schreef de Staatssecretaris in juni 2017 aan de Tweede Kamer. Steeds meer gemeenten doen mee met de landelijke aanpak om de kwaliteit van adressen te verbeteren: van 164 gemeenten in 2016 naar 225 gemeenten in 2017. Samen controleren ze zo'n 15.000 adressen per jaar met huisbezoeken. De gemeenten werken op basis van risicosignalen van de Belastingdienst, de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), de Sociale Verzekeringsbank (SVB), de politie, het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) en de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG). Indicatoren voor adresfraude zijn bijvoorbeeld retour gestuurde brieven, klachten over overbewoning of signalen over schijnverlating. Door met dit soort indicatoren te werken, is de trefkans op afwijkingen op een onderzocht adres gegroeid van 41% naar 50%.
De gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel hebben zich ook voor deze aanpak ingeschreven. De gemeente is immers bronhouder van de BasisRegistratie Personen en uit dien hoofde ook verantwoordelijk voor een goede kwaliteit van de adressen. Voor eigen gebruik en voor gebruik van de afnemers. Door een projectgroep, samengesteld uit Handhaving, Sociaal Domein en Burgerzaken, worden de gesignaleerde adressen opgepakt. De gemeente mag hierbij uitgaan van ca. 120 dossiers per jaar die moeten worden onderzocht. De pilot is in februari 2018 van start gegaan.
Wanneer adresfraude wordt aangepakt dan zullen er financiële baten zijn. Huurtoeslag, bijstandsuitkeringen, kinderopvangtoeslag, kind-gebonden budget zijn voorbeelden die financiële baten kunnen zijn. Een deel van de opbrengst komt dus ten goede van de gemeentelijke begroting, een ander deel van de opbrengst zal daar buiten komen te liggen. Naast financiële zijn er ook maatschappelijke baten. Denk bijvoorbeeld aan verbetering van de betrouwbaarheid van informatie bij rampen en crisis.
Omdat niet te zeggen is waar de baten aantoonbaar binnen de begroting zullen vallen, wordt in het voorstel alleen rekening gehouden met de meerkosten van in te zetten ambtelijke capaciteit, uitgaande van 120 dossiers in het jaar.

Wat stellen we voor?

In de personele capaciteit te voorzien die gemoeid is met de verbetering van adreskwaliteit.

Wat als we het niet doen?

In stand houden van mogelijkheid tot fraude op adreskwaliteit. Fraude bijvoorbeeld op zorgtoeslag, alleenstaanden toeslag, uitkeringssituatie, openstaande parkeerboetes of studiefinanciering.

Wat mag het kosten?

€ 14.000 per gemeente.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022
-14.000	-14.000	-14.000	-14.000

0.04i Invoering I-documenten

Wat is de uitdaging?

In december 2017 is aan Pink Roccade opdracht gegeven voor implementatie van iDocumenten in het Sociaal Domein. iDocumenten is de module voor digitale archivering en postverwerking. Het project voor invoering van iDocumenten loopt inmiddels in 2018. iDocumenten voorziet in een grote behoefte om de post en archiefstromen die nu nog analoog (op papier) zijn te digitaliseren. iDocumenten kan tevens zaakgericht werken ondersteunen.

De module iDocumenten brengt extra beheerstaken met zich mee, het gaat hierbij om het beheer van de module zelf en om beheerstaken in de Pink makelaar. De capaciteit bij de applicatiebeheerders sociaal domein is niet toereikend om deze extra taken uit te voeren.

Wat stellen we voor?

De toegestane formatie voor applicatiebeheer sociaal domein op te hogen met 0,5 FTE waarvan 0,25 FTE t.l.v. Tytsjerksteradiel en 0,25 FTE t.l.v. Achtkarspelen.

Wat als we het niet doen?

Dan zal de werkdruk bij de applicatiebeheerders onevenredig toenemen waardoor een goede taakuitvoering niet meer geborgd kan worden. Dit zal ten koste gaan van een soepele invoering van de nieuwe archiveringsmodule, maar kan ook betekenen dat het beheer van andere applicatie-onderdelen onder druk kan komen te staan. Dit kan effecten hebben voor de kwaliteit van de dienstverlening aan de inwoners van beide gemeenten.

Wat mag het kosten?

Het gaat om 0,5 FTE schaal 8, kosten op jaarbasis € 30.000 waarvan € 15.000 t.l.v. Tytsjerksteradiel en € 15.000 t.l.v. Achtkarspelen.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022
-15.000	-15.000	-15.000	-15.000

0.04j Documentatie en informatievoorziening (DIV)

Wat is de uitdaging?

De huidige stand van zaken aangaande de herleidbaarheid en vindbaarheid van zowel de papieren- als de digitale gegevens in onze organisatie is zorgelijk. Onze gemeente is hier niet de enige in. Vroeger kwam informatie binnen via één kanaal (post) en werd het bewaard op één plek (archief). Tegenwoordig komt er veel meer informatie over meerdere kanalen binnen en wordt het op vele manieren bewaard. Het middel om te voorzien in goed documentatiebeheer is er echter niet aanwezig. Een belangrijke reden om over te stappen naar een andere ICT-architectuur. Die architectuur moet nu zodanig ingericht worden dat de organisatie kan vertrouwen op een informatiebeheer dat voorziet in: volledigheid, vindbaarheid, rechtmatigheid, herleidbaarheid en privacy. Als informatie goed is geordend en goed wordt ontsloten, zal ook de dienstverlening daar bij gebaat zijn. Burgers krijgen zelf toegang tot hun informatie en ook de organisatie kan in bredere kring de burger hiermee van dienst zijn.

Vroeger is er, vooruitlopend op de digitalisering van de informatie, bezuinigd op de formatie. Dit is te vroeg geweest, waardoor er achterstand is ontstaan in beheer. Ook de archiefinspecteur heeft de gemeente hierop gewezen. De kadernota is de gelegenheid het tij te keren.

Wat stellen we voor?

Te investeren in goede informatievoorziening door uitbreiding van personele capaciteit met de uitdaging dat deze investering zich over vier jaar terugbetaalt.

Wat als we het niet doen?

Toenemende kwetsbaarheid in vindbaarheid, herleidbaarheid en privacy van gegevens. Niet goede dossiervorming wreekt zich wanneer zich incidenten voordoen en er beroep moet worden gedaan op vastgelegde informatie.

Toenemende mate van bezorgdheid van Archiefinspectie wanneer ingediende verbeterplannen niet tot resultaat leiden.

Wat mag het kosten?

1 FTE per gemeente = € 60.000 voor een periode van vier jaar.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022
-60.000	-60.000	-60.000	-60.000

0.04k Arbowet; verplichtingen uit wetswijziging (formatie)

Wat is de uitdaging?

De Arbowet wijzigt en daarom moeten wij binnen de drie organisaties (Werkmaatschappij 8KTD en de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel) een aantal wettelijk verplichte wijzigingen doorvoeren die een financiële component hebben.

Wat stellen we voor?

We stellen het volgende voor:

- Aanstelling van een preventiemedewerker 0,9 FTE in schaal 7 (= formatie-uitbreiding). Geschatte loonkosten (incl. werkgeverslasten) is € 54.000 (structureel € 27.000 per gemeente).
- Een werkgever is verplicht om alle medewerkers toegang te geven tot een arbeidsgezondheidskundig onderzoek. Hoeveel medewerkers er daadwerkelijk aan gaan deelnemen is vooraf niet in te schatten. Als 75% van de medewerkers mee gaan doen dan zijn de geschatte kosten € 62.000 voor de drie organisaties gezamenlijk. Deze kosten worden gespreid over drie jaar (drie jaar € 21.000 is per gemeente drie jaar € 10.500)
- RI&E zal met enige regelmaat moeten worden uitgevoerd. De meest recente stamt uit 2014 en daarom staat er in 2019 opnieuw een RI&E gepland. Geschatte kosten: € 15.000 voor alle drie organisaties gezamenlijk. Deze kosten kunnen ondergebracht worden onder het reguliere arbobudget (per gemeente eenmalig in 2019 € 7.500).

Wat als we het niet doen?

Dan voldoet werkgever niet aan de wettelijke verplichtingen van de ARBO-wet.

Wat mag het kosten?

De kosten zijn als volgt opgebouwd:
€ 27.000 jaarlijks terugkerende loonkosten van preventiemedewerker
€ 10.500 in 2019 t/m 2021 arbeidsgezondheidskundig onderzoek voor alle medewerkers
€ 7.500 in 2019 RI&E
Totaal per gemeente:
2019 € 45.000
2020 € 37.500
2021 € 37.500
2022 € 27.000

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
▬				☑	

2019	2020	2021	2022
-45.000	-37.500	-37.500	-27.000

0.04l Team a&c - communicatie - extra formatie

Wat is de uitdaging?

Uitbreiding formatie Communicatie binnen team Advies & Control van de Werkmaatschappij.

Doelen Communicatie
Het domein Communicatie (binnen team Advies & Control) heeft een zeer belangrijke taak in de organisatie(s) en neemt deze taak (met veel plezier) bijzonder serieus. De gemeente en haar inwoners zijn in toenemende mate afhankelijk van elkaar. De inwoners hebben de gemeente nodig om zaken te regelen, maar steeds vaker heeft de gemeente ook de inwoners nodig, bijvoorbeeld om plannen te realiseren. Communicatie maakt een goede relatie tussen overheid en inwoners mogelijk. Nog niet zo heel lang geleden beperkte overheidscommunicatie zich tot voorlichting, tegenwoordig is overheidscommunicatie veel meer dan het overbrengen van een boodschap. Het gaat over luisteren, in gesprek zijn met elkaar, belangen afwegen en samenwerken.

Communicatie wil haar taken nauwkeurig uitvoeren. Proactief adviseren over communicatie richting inwoners en medewerkers van beide gemeenten. Communicatie wil tijdig betrokken worden bij projecten, werkzaamheden en activiteiten, vanaf de start informatie ontvangen en waar nodig betrokken zijn bij de planvorming. Samen met de organisaties zorgen dat op alle fronten een heldere boodschap klinkt, dat is ons doel.

Extra aandachtspunt is de ondersteuning van de beide (nieuwe) colleges. Communicatie wil de huidige manier professionaliseren en structureel aan tafel met de wethouders en aanschuiven bij hun portefeuilleoverleg. Elke wethouder heeft behoefte aan zijn/haar eigen communicatieadviseur en daarmee een vast aanspreekpunt. Ook hier is proactief adviseren over communicatie en het in een vroeg stadium betrokken worden bij representatie, projecten, werkzaamheden en activiteiten het doel.

Om dit waar te kunnen maken is de bezetting van nu (3,7 FTE) te krap.

Uitwerking
Het belang van goede communicatie is zowel vanuit het bestuur als vanuit de verschillende onderdelen van de vakinhoud bijzonder groot en onomstreden. Er wordt dan ook een groot en toenemend beroep gedaan op Communicatie. Communicatie is daar blij mee en draagt graag met veel energie bij aan de organisatiedoelstellingen.

De afgelopen jaren is evenwel gebleken dat het bedienen van drie besturen en organisaties in combinatie met onder meer de groei van het Sociaal Domein, de kanteling, de gemeentelijke samenwerking en de nog altijd doorzettende groei van social media redelijkerwijs niet op het gewenste niveau mogelijk is met de huidige bezetting. De te krappe formatie gaat ten koste gaat van kwaliteit, snelheid, flexibiliteit, fysieke bezetting op de twee locaties en de doorontwikkeling van het team.

Een logische tegenvraag is of de huidige formatie toereikend zou zijn als we de ambities naar beneden bijstellen of andere prioriteiten stellen. Uiteraard zal het naar beneden bijstellen van de ambities een beperkend effect kunnen hebben op de werklast bij communicatie. De grote vraag is echter of wij de komende jaren van plan zijn om onze ambities in te perken. Deze kans lijkt niet groot. De nieuwe colleges en raden zullen zeker met nieuwe ideeën en wensen komen die het waard zijn om met ambitie en

enthousiasme (en voldoende tijd) te worden opgepakt. Dit vraagt in de ogen van Communicatie juist om een extra investering in bijvoorbeeld de portefeuille overleggen. Voor een effectieve communicatie vanuit college/bestuur is het namelijk van groot belang dat de adviseurs en de bestuurders elkaar goed kennen en voldoende tijd nemen om doelstellingen goed door te spreken. Los van het ambitieniveau ligt het ook overigens niet in de lijn der verwachting dat er de komende jaren sprake zal zijn van een verminderende communicatiebehoefte.

Taken communicatie (algemeen)
Een nadere omschrijving van taken, urenbesteding en daarmee inzicht in het tekort aan uren is uiteraard beschikbaar. De conclusie daarvan is dat we nu per week rond de 55 uren te weinig beschikbaar hebben voor communicatie en dat dit tekort oplopende is.

Wat stellen we voor?
Op basis van de bovenstaande bevindingen, de vraag en behoefte vanuit de drie organisaties, onze ambities, de veranderende samenleving (kanteling: van buiten naar binnen) én de noodzaak om het team door te ontwikkelen, is er structureel extra formatie (1,5 FTE) nodig. Wij stellen dan ook voor om daarvoor de ruimte te creëren.

Wat als we het niet doen?
Dan blijft de formatie te beperkt. Dit zal tot gevolg hebben dat er keuzes gemaakt en prioriteiten gesteld moeten worden en dus niet alle taken en verzoeken (met voldoende tijd en aandacht) kunnen worden opgepakt. Niet uit te sluiten is dat dit op verschillende plaatsen frustratie en inefficiëntie zal opleveren.

Wat mag het kosten?
Aan beide gemeenten wordt 0,75 FTE gevraagd op schaal 10 niveau.

(0,75 x € 75.000 = € 56.000 per gemeente).

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
–				☑	

2019	2020	2021	2022
-56.000	-56.000	-56.000	-56.000

0.04m Herstel schade Centric

Wat is de uitdaging?
In 2014 hebben gemeenten een contract afgesloten met softwareleverancier Centric voor de levering van een integraal applicatielandschap. Achterliggend doel was:

- het verbeteren van de (digitale) dienstverlening;
- harmonisatie van het applicatielandschap tussen beide gemeenten;
- een efficiëntere bedrijfsvoering mogelijk maken.

Centric heeft echter - en helaas - grotendeels de overeenkomst niet waar kunnen maken. Dat heeft enerzijds geleid tot enkele rechtszaken. Het eerste kort geding is daarbij overtuigend gewonnen door beide gemeenten. Maar we zijn er nog niet, en rechtszaken kosten ons ook geld. Anderzijds is het zo dat we door het falen van Centric de dienstverleningsdoelen ook niet hebben kunnen waarmaken. Voor de korte termijn hebben we noodoplossingen kunnen realiseren maar voor de langere termijn moet nieuwe software worden aangeschaft bij leveranciers die wel kunnen leveren wat nodig is.
Duidelijk is inmiddels dat dit niet gaat lukken voor de prijs die Centric indertijd heeft aangeboden. Omdat sommige onderdelen opnieuw Europees moeten worden aanbesteed en andere oplossingen eerst grondig moeten worden onderzocht, is op dit

	moment nog niet goed te zeggen wat de meerkosten worden. Wel kunnen we aangeven dat door het uitzetten van moderne technieken en nieuwe methoden we waarschijnlijk de meerprijs beperkt kunnen houden en onze dienstverleningsdoelen naar boven (!) kunnen bijstellen. We verwachten kort na de zomervakantie uitsluitsel hierover te kunnen geven.
Wat stellen we voor?	
Wat als we het niet doen?	
Wat mag het kosten?	Wordt op dit moment nog onderzocht.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022

0.04o HRM digitale recruitmenttool

Wat is de uitdaging?	Onze (organisatie)context is complex en volop in beweging. We hebben te maken met verschillende trends en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt zoals stijging van pensioenleeftijd, vergrijzing en ontgroening waardoor het lastig en op sommige taakgebieden zelfs onmogelijk is om personeel te vinden. Tot voor kort was een junior medewerker beschikbaar die zich bezighield met ondersteuning bij werving en selectie. Deze was tijdelijk opgenomen in de formatie. Het gat dat deze medewerker achterlaat zou veel arbeidsintensieve werkzaamheden betekenen in de sfeer van werving en selectie die bij gebrek aan de juniorfunctie ten koste gaan van adviestaken etc. waarvoor dan geen tijd meer is.
Wat stellen we voor?	Aanschaf en implementatie van een HR-recruitmenttool. Deze tool zorgt ervoor dat zeer efficiënt (qua tijdsbesteding) en gericht (qua doelgroepbenadering, brievenselectie, overzichtproductie, contact met sollicitanten) gewerkt kan worden in het wervings- en selectieproces.
Wat als we het niet doen?	Door het verlies van de juniorfunctie (tijdelijk beschikbaar geweest van 2015-2018) zou dit werk handmatig opgepakt moeten worden door de HR-adviseurs of personeelsadministratiemedewerkers. Tijdbesteding is ca. een 32-uurs functie in totaal. Deze tijd zouden de HR-adviseurs dan niet kunnen besteden aan hun eigenlijke taken. Tijd die niet "over" is. Dit zou uitzetting van formatie betekenen. De digitale tool kan met geringe inspanning deze 32-uursfunctie als het ware overnemen.
Wat mag het kosten?	Aanschaf van de digitale recruitmenttool + kosten introductiedag en digitaal indiensttredingspakket: eenmalig € 10.000 en jaarlijks terugkerende kosten € 5.000.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022
-15.000	-5.000	-5.000	-5.000

0.04w Personeelskosten: budget voor vervanging bij langdurige ziekte, zwangerschaps- en ouderschapsverlof

Wat is de uitdaging?

Op basis van de bespreking in team 9 van 17 juli 2017 is besloten om bij (langdurige) ziekte en zwangerschapsverlof 100% vervanging toe te staan. Op dit moment zijn de volgende budgetten beschikbaar:

Gemeente Tytsjerksteradiel: € 50.000
Gemeente Achtkarspelen: € 40.000

De hoogte van deze budgetten was gebaseerd op de hoogte van de voormalige (vervangings-)budgetten bij de twee dragende organisaties. De nu beschikbare bedragen voor de twee dragende organisaties zijn ontoereikend. Verder is in de begroting van de Werkmaatschappij 8KTD tot op heden nog geen budget voor vervanging bij ziekte, zwangerschaps- en ouderschapsverlof opgenomen.

Wat stellen we voor?

Voorgesteld wordt om naast de budgetten voor de beide dragende organisaties ook voor de werkmaatschappij een budget voor vervanging bij ziekte, zwangerschaps– en ouderschapsverlof op te nemen in de begroting. In relatie tot de verhouding van aantallen werknemers stellen wij voor om nu voor de werkmaatschappij een budget van € 100.000 op te nemen en dit qua bijdrage te verdelen over de beide gemeenten.

Het nu op te voeren bedrag van € 100.000 zal niet voldoende zijn om de behoefte aan ruimte voor vervangingen volledig te dekken. In het totaal voor de drie organisaties betekent het wel een verdubbeling van de reservering voor dit doel.

Wat als we het niet doen?

Niet begroten zal leiden tot overschrijding van budget.

Wat mag het kosten?

Voorgesteld wordt het aandeel van de Werkmaatschappij € 100.000 gelijkwaardig over beide DO's te verdelen (als 1e uitgangspunt - tenzij nuancering o.g.v. aantallen/activiteiten).

Per gemeente € 50.000 p/jr.
E.e.a. betekent weliswaar een verdubbeling van het totaal beschikbare budget maar houdt nog wel in dat geraamd wordt op basis van een anticipatie-gedachte op onderbesteding op de totaal geraamde personeelskosten. De combinatie van onderbesteding en extra budgetruimte is dan bedoeld om de benodigde ruimte voor vervanging op te kunnen vangen.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak

2019	2020	2021	2022
-50.000	-50.000	-50.000	-50.000

0.05 Extra formatie Advies & Control - financiën

Wat is de uitdaging?

Per 1 januari 2018 is de vaste formatie van het team Advies en control – financiën 11,4 FTE. De samenwerking brengt op veel processen efficiëntie met zich mee maar voor financiën zijn er ook taken bij gekomen. Zo is er door het oprichten van de Werkmaatschappij 8KTD een derde Planning en Control cyclus bij gekomen die vanuit het team Advies en control - financiën wordt gecoördineerd. Op dit moment wordt in het project Planning en Control gewerkt aan een identiek totstandkomingsproces voor beide gemeenten. Toch blijft de derde cyclus voor de werkmaatschappij, met een eigen planning en invloed op de Planning en Control instrumenten van beide gemeenten, een extra taak. Een goede coördinatie van de cycli is hierbij vereist.

Daarnaast wordt voor de drie organisaties gewerkt aan actieve informatievoorziening. Dit houdt in dashboards waarin ontwikkelingen en kengetallen altijd actueel zichtbaar zijn. Een gemakkelijke ontsluiting van de juiste informatie draagt bij aan een betere ondersteuning voor adviseurs, leidinggevenden en budgethouders. Voor het grootste deel van de informatievoorziening wordt gebruik gemaakt van het softwarepakket LIAS. Daarnaast wordt LIAS steeds meer ingezet voor budgetbeheer en het maken van de Planning en Control documenten. Op dit moment is er binnen het team Advies en Control – financiën één persoon verantwoordelijk voor informatievoorziening richting de organisaties. Een kwetsbare functie, maar ook niet voldoende om de basis op orde te krijgen en daarbij verder te ontwikkelen.

Wat stellen we voor?

Om bovengenoemde redenen is een uitbreiding van het team met 2 FTE noodzakelijk. Voor de rest van het team wordt de huidige invulling en inhoud van taken beoordeeld, indien nodig zal dit leiden tot verschuivingen van taken binnen het team.

Wat als we het niet doen?

Wat mag het kosten?

Bij gemiddelde loonsom van € 60.000 x 2 = € 120.000 = € 60.000 per gemeente.

Fin. effect	PM	Status	Aard	Structureel	Raakvlak
➖				☑	

2019	2020	2021	2022
-60.000	-60.000	-60.000	-60.000

Bijlage II - Financiële recapitulatie

Onderwerp	PM	Effect	Aard	Status	2019	2020	2021	2022
Door de raad vastgestelde meerjarensaldi primitieve begroting 2018					530	783	371	371
Ontwikkeling begrotingssaldi o.g.v. raadsbesluiten 2018					-43	-43	-43	-43
Ontwikkelingen gemeentefonds 2018					1043	1325	1625	1977
Aanvaard beleid (autonome ontwikkelingen) 2018					-350	-80	119	601
Ontwikkelingen uit bestaand en nieuw beleid 2018					-1126	-1888	-2655	-2888
TOTAAL					**54**	**97**	**-582**	**19**

Ontwikkelingen (nieuw) beleid komende jaren

Programma 00. Bestuur en ondersteuning

Onderwerp		PM	Effect	Aard	Status	2019	2020	2021	2022
0.08a	BTW - gevolgen verhogen laag tarief		−			-26	-26	-26	-26
0.2coal1	Gepersonaliseerde digitale gemeentelijke informatievoorziening		−			-30	-30	-30	-30
0.5coal	Dividend		+			100	100	100	100
0.5coal1	Rente kortlopende leningen		+			350	50	50	50
0.10	Incidenteel tlv Algemene reserve		+			313			

Programma 01. Veiligheid

Onderwerp		PM	Effect	Aard	Status	2019	2020	2021	2022
1.2	Veiligheidshuis - autonoom		−			-4	-4	-4	-4
1.1	Veiligheidsregio - autonoom		−			-44	-44	-78	-125
1.1coal1	Handhaving politiepost Buitenpost		−						

Programma 02. Verkeer, vervoer en waterstaat

Onderwerp		PM	Effect	Aard	Status	2019	2020	2021	2022
2.1a	Duurzaam veilig structureel		−			-15		-15	
2.2a	Parkeren in woongebieden		−			-10	-10	-10	-10
2.2b	Laadpalen elektrische auto’s		−				-10	-2	-2
2.1coal9	Brug Twijzel herstel		−				-8	-7	-7
2.1f	Inkomsten kabels en leidingen (MOOR)		+			12	12	12	12
2.1g	Groningerstraatweg reconstructie +		−					-11	-11

2.1h	Aanpassingen Alde Dyk						-2	-2	-2
2.1i	Areaal uitbreidingen					-15	-15	-15	-15
2.2c	Parkeren bij de Groenkamp Buitenpost					0	-3	-3	-3
2.1coal1	Schoolzones rond scholen					0	-16	-16	-16
2.1coal2	Goed verlichte fietspaden					0	-7	-14	-20
2.1coal4	Herinrichting centrum Surhuisterveen					-25	0	-138	-137

Programma 03. Economie

Onderwerp		PM	Effect	Aard	Status	2019	2020	2021	2022
3.1b	Centrumvisie Buitenpost					-20			
3.1coal6	Regiodeal Noordoost Fryslan/Versnellingsagenda					-162	-162	-162	-162
3.1coal7	Bidbook Surhuisterveen					-5			
3.1g	Frisian Ports					-5	-5		
3.1coal4	Circulair Friesland					-3	-3	-3	-3

Programma 04. Onderwijs

Onderwerp		PM	Effect	Aard	Status	2019	2020	2021	2022
4.3coal2	Aanpak laaggeletterdheid					-50	-50	-20	-20
4.3b	Taalbad anderstalige kinderen					-20	-20	-20	-20
4.2	Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP)						-30	-135	-135
4.3c	VVE / peuteropvang, borging kwaliteit en nieuwe aanbieders					-15	-15	-15	-15
4.3d						-10	-10	-10	-10

	Leerplicht; structurele uitbreiding formatie (incl administratieve onderst. in team SD-adm)								
4.3coal1	Gymnastiek-, muziek- en ICT-onderwijs					-90	-90	-90	-90
4.3e	Ruimte voor plannen extra rijksmiddelen OAB					-113	-312	-540	-739

Programma 05. Sport, cultuur en recreatie

Onderwerp		PM	Effect	Aard	Status	2019	2020	2021	2022
5.1b	Sportstimulering - buurtsportcoach					-10	-10	-10	-25
5.1d	Binnensport - sport- en spelmateriaal					-10	-10	-10	-10
5.2e	Binnensport - huur gymruimte Kootstertille					-16	-17	-17	-18
5.6	Subsidie Bibliotheken Noord Fryslân					-7	-7	-7	-7
5.7a	MOA					60	60	60	60
5.7coal7	Speelterreinen ontwikkelingen					-25	-25	-25	-25
5.7d	Burgerparticipatie Groen								
5.7e	Biodiversiteit/Landschapsbudget					-15	-15	-15	-15
5.7coal1	Verbeteren en uitbreiden wandel en fietsmogelijkheden						-23	-45	-68
5.7h	Miedengebied					-30			
5.7i	TOP (Toeristische Overstap Punten)					-25			
5.4	Kruidhof - gevolgen verzelfstandiging	True							
5.2g	Kapitaallasten en exploitatiebijdrage nieuwbouw zwembad Buitenpost						-81	-389	-386
5.2h	BTW - gevolgen sportvrijstelling					-53	-53	-53	-53
5.2coal1	Huurtarieven Sportaccommodaties op inflatiepercentage								

5.7coal5	Onderzoek tarieven overige accommodaties					-5			
5.7coal2	Ontwikkelen toeristische visie					-25	-58		
5.4coal1	Haalbaarheidsstudie verzelfstandiging de Kruidhof	True							
5.2i	Participeren/investeren in zonnepanelen/duurzaamheid	True							

Programma 06. Sociaal Domein

Onderwerp		PM	Effect	Aard	Status	2019	2020	2021	2022
6.1	Veilig Thuis; meldpunt HGO&KM	True							
6.2	Wijziging subsidiering door SDF van Gecertificeerde Instellingen t.b.v. door hen geboden hulpverlening in het "vrijwillige kader (voorheen drang)	True							
6.3a	Wijziging loonkostensubsidie naar loondispensatie per 1.7.2019	True							
6.1f	Kostenvergoeding maatschappelijke begeleiding gehuisveste vergunninghouders					-50	-50	-50	-50
6.5	Beschermd wonen, overdracht naar gemeenten	True							
6.6	Dementie vriendelijke gemeente (nieuwe beleid)	True							
6.3b	Armoedebestrijding					0	0	0	0
6.3c	Schuldhulpverlening					0	0	0	0
6.1a	Huisvestingslasten van het jeugdhonk in Surhuisterveen					-15	-15	-15	-15
6.1b	Subsidieregeling evenementen en mienskipsinitiatieven					-78	-78	-78	-78
6.1c	Project dorpsontwikkelings- maatschappij (regionaal project vanuit ANNO-verband)					-13			
6.1d	Externe procesbegeleiding voor initiatieven					-7	-7	-7	-7
6.1e	Implementeren nieuwe vormen van democratie					-5	-5	-5	-5

6.4a	Hogere lasten WSW, compensatie via integratie-uitkering	True							
6.5a	Sociaal Domein: Personen met verward gedrag								
6.3d	Handhaving Sociaal Domein breed					0	0	0	0
6.1i	Sociaal Domein: uitbreiding capaciteit financieel specialist								
6.1j	Sociaal Domein: Inrichting archief Jeugdzorg								
6.1l	Sociaal Domein: bijstand uitbreiding formatie door toegenomen complexiteit en hogere instroom voormalige wajong doelgroep								
6.1n	Sociaal Domein: Structurele formatie uitbreiding functie inkoop en contractmanagement								
6.1o	Sociaal Domein: Vroegsignalering schulden								
6.1p	Schuldhulpverlening (neutraal) wijzigen beleid /verschuiven budgetten					0	0	0	0
6.3coal1	Daling bijstandgerechtigden								
6.1coal1	Mantelzorg compliment					-10	-10	-10	-10
6.1res	Sociaal Domein: Voorlopige reservering t.b.v. formatieve uitbreidingen					-313	-295	-295	-295

Programma 07. Volksgezondheid en milieu

Onderwerp		PM	Effect	Aard	Status	2019	2020	2021	2022
7.1b	Pedagogische thuisbegeleiding					-30	-30	-30	-30
7.3a	Demontage milieustraat								
7.3b	VANG doelstellingen					0	0	0	0
7.3c	Milieustraat,(oa aanpassingen ivm vergunningen, deelstromen)					0	0	0	0
7.4	FUMO, overdracht basistaken VTH					-13	-109	-109	-80

7.4a	Fumo begroting					-45	-45	-45	-45
7.4coal1	Duurzaamheidslening					-5			

Programma 08. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Onderwerp		PM	Effect	Aard	Status	2019	2020	2021	2022
8.3a	Omgevingswet	True							
8.3b	Duurzaamheid, energietransitie					-65			
8.3c	Dorpsontwikkelingplan					-40			
8.2a	Grondexploitatie	True							
8.2b	Nota Grondbeleid					-25			
8.2c	Vastgoed registratiesysteem					-25			
8.1coal1	Aanpassen bestemmingsplan buitengebied					-25			
8.1coal2	Hûs en Hiem					0	0	0	0

Programma Overhead

Onderwerp		PM	Effect	Aard	Status	2019	2020	2021	2022
0.05	Extra formatie Advies & Control - financiën					-60	-60	-60	-60
0.04w	Personeelskosten: budget voor vervanging bij langdurige ziekte, zwangerschaps- en ouderschapsverlof					-50	-50	-50	-50
0.04k	Arbowet; verplichtingen uit wetswijziging (formatie)					-45	-38	-38	-27
0.04j	Documentatie en informatievoorziening (DIV)					-60	-60	-60	-60
0.04m	Herstel schade Centric	True							
0.04i	Invoering I-documenten					-15	-15	-15	-15
0.04h	Landelijke Aanpak Adreskwaliteit					-14	-14	-14	-14

0.04o	HRM digitale recruitmenttool	True				-15	-5	-5	-5
0.04l	Team a&c - communicatie - extra formatie					-56	-56	-56	-56

Samenvatting onderwerpen nieuw beleid naar aard

Aard	2019	2020	2021	2022
1. onontkoombaar	-290	-460	-802	-806
2. noodzakelijk	-514	-598	-932	-1131
3. wenselijk	-322	-830	-921	-950
Totaal	**-1126**	**-1888**	**-2655**	**-2888**

Samenvatting onderwerpen nieuw beleid naar effect

Effect	2019	2020	2021	2022
biedend (voordelig)	835	222	222	222
neutraal	-55	-50	-50	-50
nog onbekend	0	0	0	0
vragend (nadelig)	-1905	-2060	-2827	-3060
Totaal	**-1126**	**-1888**	**-2655**	**-2888**

Financieel perspectief (totaal)

Onderwerp					2019	2020	2021	2022
Begrotingssaldo samengevat					54	97	-582	19

Bijlage III - Toelichting definities en symbolen

Toelichting definities en symbolen

Toelichting op het gebruik van icoontjes in de kadernota

Om de onderwerpen in deze kadernota in een duidelijke context te zetten, wordt gebruik gemaakt van een rubricering, te weten

- effect op het begrotingssaldo
- aard van het onderwerp
- status van het onderwerp

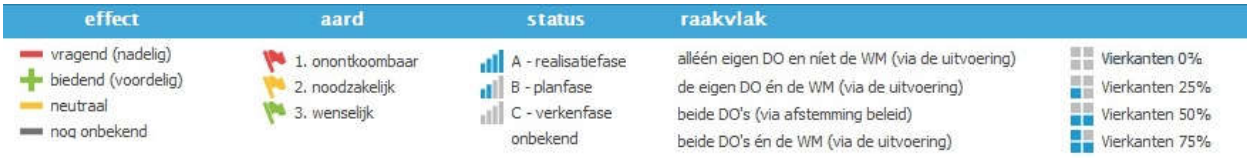

"Labeling" van bedragen/ramingen in bestuurlijke notities

Wanneer in notities sprake is van bedragen of kostenramingen die te maken hebben met voorgenomen nieuwe projecten of nieuw beleid wordt zo'n bedrag standaard voorzien van een label dat de status en de mate van onderbouwing verduidelijkt.

Voor het gebruik van de termen "PM" en "taakstellend" wordt afgesproken dat hieraan de onderstaande omschrijving wordt gekoppeld.

	status C	status B	status A
fase	verkennende fase	planfase	realisatiefase
trefwoorden	initiatief, verkenning wat, ordergrootte inspanning.	uitwerking, plannen, begin progr. van eisen.	uitgewerkt plan incl. overleg betrokkenen, definitief progr. van eisen.
basis raming	inschatting en kengetallen.	elementen en kengetallen.	elementen en/of hoeveelheden en kengetallen/prijzen.
afwijking in %	mogelijk 50%	mogelijk 15-50%	verwachting < 15%

Het kan ook voorkomen dat er (nog) geen bedragen kunnen worden genoemd of dat er echt nadrukkelijk sprake is van een taakstellend bedrag. Voor deze gevallen gelden onderstaande termen:

PM	• er zijn nog geen concrete plannen (we willen iets gaan doen) • het college is van plan hier tijd en energie in te gaan stoppen • instemming betekent instemmen met het uitvoeren van voorbereidend werk en verkenningen • er wordt wel verwacht dat er (t.z.t.) sprake zal zijn van effecten voor de begroting • er is nog geen sprake van besluitvorming
PM + voetnoot	In een voetnoot kan worden aangegeven of er sprake is van een bijzondere reden voor PM, bijvoorbeeld in geval van een nog onmogelijk te kwalificeren autonome/onontkoombare ontwikkeling

taakstellend	• er wordt vooraf een bedrag vastgesteld voor bepaalde activiteiten of voorzieningen/maatregelen • het bedrag is leidend en maximaal, het ambitieniveau wordt hierop aangepast

Bijlage IV - Maatschappelijke opgaven Achtkarspelen

Inleiding

Ter voorbereiding op de politieke afspraken die na de verkiezingen gemaakt zijn in een nieuw coalitieakkoord is in september 2017 een gesprek gevoerd over de maatschappelijke opgaven die op ons afkomen. De mogelijke opgaven zijn ambtelijk voorbereid, het gesprek vond plaats met raadsleden, collegeleden, plaatselijk belang, burgerinitiatieven, en vanzelfsprekend verschillende maatschappelijke organisaties waar de gemeente nauw mee samen werkt.

De opgaven waar de gemeente en inwoners voor staan zijn niet alleen door de gemeente op te lossen of aan te pakken. We hebben elkaar hard nodig. En ook is niet alles op ons lokale niveau oplosbaar. Sommige opgaven zijn daarvoor te groot.

De factsheets zijn zoveel mogelijk gebaseerd op feiten, cijfers (provinciale prognoses), onderzoeken (woningmarktanalyse) en bijvoorbeeld informatie van het

Fries Sociaal Planbureau (FSP) literatuur en de hogescholen.

Waar hebben we het over?

We richten ons in eerste instantie op de volgende maatschappelijke opgaven. In de gesprekken bleek dat de opgaven ook naar elkaar verwijzen en van invloed zijn op elkaar. Keuzes op het ene terrein hebben consequenties op het andere.

1. **Demografie en wonen**. Hoe gaan we om met de demografische ontwikkelingen en de gevolgen voor wonen? Wat kunnen we als gemeente doen en laten? Hoe zorgen we ervoor dat iedereen naar vermogen zelfstandig kan wonen? Hoe zorgen we ervoor dat we de generaties na ons niet opzadelen met leegstand en verpaupering?
2. **Versterken van onze samenleving: iedereen kan veilig zichzelf zijn en meedoen**. Er zijn veel verschillen tussen alle inwoners van Achtkarspelen. Het is per definitie de taak van de overheid om te zorgen dat iedereen gelijkwaardig kan meedoen en met zijn of haar talenten kan woekeren.
3. **Van 0 tot 120 jaar naar vermogen zelfstandig kunnen wonen en functioneren.** De vergrijzing in relatie tot de situatie op de woningmarkt maakt dat veel ouderen in hun eigen huis willen (en moeten) blijven wonen. Maar ook jongeren willen zelfstandig wonen. Dat stel ons voor de vraag wat daarvoor nodig is. Denk aan technologie, bereikbaarheid van voorzieningen en aanpassingen van woningen.
4. **Burger- en overheidsparticipatie.** Er is sprake van een nieuw samenspel tussen de inwoners, gemeente en professionele organisaties & ondernemingen. Hoe kunnen we burgerparticipatie en overheidsparticipatie een flinke stap verder brengen de komende vier jaar? En wat betekent dat voor de grote transformaties van het sociale en ruimtelijke domein? Gaan we verder met Rjocht van Sprekken en hoe vinden we een oplossing voor de leegloop van de officiële organen als Plaatselijk Belang en de Adviesraden? Hoe vinden we nieuwe vormen, waar ook jongeren en inwoners met minder vrije tijd in willen investeren? Met welke nieuwe vormen kunnen we wel een beroep doen op de inwoners van Achtkarspelen?
5. **Duurzaamheid en circulaire economie** is een breed thema, maar op lokaal terrein hebben we praktische opgaven m.b.t. afval, de inrichting van de ruimte in relatie tot het klimaat en andere vormen van energieopwekking. Dat heeft ook

consequenties voor het landschap. Willen we die consequenties nemen? Wat willen dorpen zelf en hoe sluit de gemeente daar op aan?

6. **Landschap en biodiversiteit**. Wat willen we behouden aan ons landschap? En hoe brengen we dat onder in de nieuwe omgevingsvisie? Waar vinden we dat we energietransitie welke invloed mag hebben op ons landschap?
7. **Werkgelegenheid en economie**. De invloed van de gemeente op de werkgelegenheid is gering. Daar moeten we ons niet op verkijken. Maar we kunnen faciliteren, nieuw elan inbrengen middels de regiodeal en zorg dragen dat mensen met een afstand weer arbeidsfit worden en blijven.

Wat valt op?

Dwars door de inhoudelijke opgaven heen vallen een paar zaken op.

Nieuw samenspel. Overal gaat het over een nieuw samenspel tussen inwoners, ondernemers, professionele organisaties en de gemeente. Dat nieuwe samenspel definiëren staat zeker op de agenda de komende jaren. Het heet de Kanteling, burgerparticipatie, op je handen zitten, nieuwe democratie, Rjocht van Sprekken. Allemaal benamingen voor hetzelfde fenomeen. Zowel in het sociale als het ruimtelijke domein moeten we nieuwe vormen van samenwerken vinden.

Niet overal een rol voor de gemeente. De gemeente is een van de partners en op veel terreinen hebben we maar een beperkte rol, of geen rol. Wel kan daar waar we formeel geen rol spelen, soms wel een regierol verwacht worden of kan de gemeente faciliteren door partijen bij elkaar te brengen.

Keuzes hebben effect. Keuzes op de ene opgave, hebben effect op de andere. De opgaven hebben effect op elkaar: de energietransitie gaat het landschap beïnvloeden, de krimp ook. De voorzieningen zullen zich concentreren in een paar dorpen, er komen huizen leeg te staan. De vraag is hoe we daar met elkaar mee om gaan.

Het is een periode van transformeren. De nieuwe relatie overheid-inwoners speelt een rol in alle transformaties die op ons afkomen: energie, krimp, omgevingswet, sociaal domein. Het geldt niet alleen voor burgerparticipatie, maar voor alle domeinen. Het gaat dus meer om de vraag hoe de gemeente omgaat met de inwoners en welke rol willen we als gemeente (ambtelijk, college, raad) innemen. In de kern gaat het over durven kiezen welke rol wie inneemt.

- Het betekent durven kiezen voor een bestuurlijke afweging in het College op basis van een afwegingskader of juist alles in lokale regels willen vatten?
- Durven kiezen waar de gemeente wilt bepalen, waar de gemeente dat juist niet wilt. En waar inwoners en ondernemers zelf kunnen bepalen. En de gemeente op haar handen blijft zitten.
- Kiezen om echt maatwerk te leveren. Dat kan betekenen dat verschillende mensen verschillende rechten hebben.

De opgaven

In het volgende deel hebben we per opgave een kort overzicht gemaakt van de feiten en in de geschetste dilemma's en uitdagingen recht gedaan aan de gesprekken aan tafel.

1. Demografie en wonen

De demografische prognoses laten zien dat de regio en ook onze gemeente te maken krijgt met een krimpende (zowel inwoners als huishoudens) en sterk veranderende samenstelling van de bevolking (ontgroening, vergrijzing, gezinsverdunning).

De komende jaren (in onze gemeente tot circa 2025) is er nog sprake van beperkte regionale huishoudensgroei, dus ook een groeiende woningbehoefte. De regionale woningmarktanalyse laat zien dat dorpen met veel voorzieningen, een goede bereikbaarheid en een gunstige ligging in het gebied nog kunnen profiteren van deze groei. De verwachting voor Achtkarspelen is dat na 2025 alleen in Buitenpost en Surhuisterveen nog sprake zal zijn van enige groei.

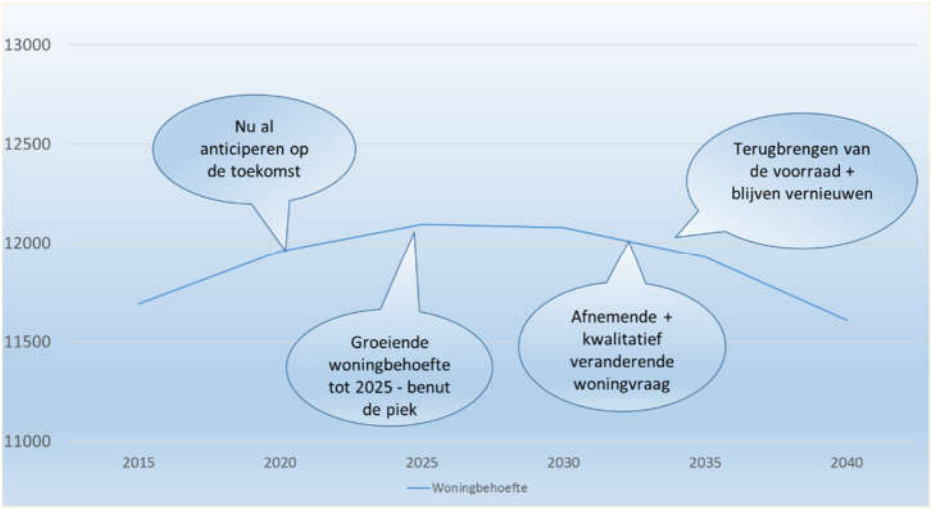

Uitdagingen

1. Benut de (nog beperkte) groei op een verstandige manier: tot circa 2025 is er door gezinsverdunning nog sprake is van een groeiend aantal huishoudens en daarmee een (beperkte) toename van woningvraag. Door veranderde woonvoorkeuren lijken vooral dorpen met veel voorzieningen en een goede bereikbaarheid hiervan te kunnen profiteren. De toenemende woningbehoefte kan nu nog een oplossing vormen voor herontwikkeling van gebouwen/ vrijkomende locaties en maakt het mogelijk lopende plannen verantwoord af te ronden.

2. Anticipeer op een toekomst waarin sprake zal zijn van een negatieve woningvraag: na 2025 slaat de positieve woningvraag langzaam om naar een negatieve woningvraag. Naast het terugbrengen van de omvang van de woningvoorraad door woningen te slopen is het de uitdaging om ook te blijven vernieuwen en zo de kwaliteit van de woningvoorraad op peil te houden. De regionale woningmarktanalyse laat zien welke dorpen en welke woningen kwetsbaar zijn en op termijn 'van de band dreigen te vallen'. Ook in Achtkarspelen zal dit aan de orde zijn. Het dilemma is dat er momenteel sprake is van een opleving in de woningmarkt, waarbij de vraag naar nieuwe woningen en woningbouwkavels stijgt.

3. Speel in op de veranderende woningvraag: de woningvoorraad van de toekomst bestaat grotendeels uit de woningen die er nu al staan. Deze voorraad zal kwalitatief niet

altijd geschikt zijn om aan de toekomstige wensen te voldoen. Hoewel er per saldo sprake is van een dalend aantal inwoners zal het aantal ouderen (zowel absoluut als relatief) fors toe nemen. Veel ouderen willen bovendien zolang mogelijk in hun vertrouwde omgeving blijven wonen. Dit bepaalt voor een belangrijk deel de kwalitatieve woningvraag, een vraag die met (alleen) nieuwbouw niet kan worden opgevangen. Aanpassing van de woningvoorraad zal noodzakelijk zijn om veilig en passend in de vertrouwde omgeving oud te worden.

Welke rol heeft de gemeente?

De gemeente heeft een rol in het toekennen van woningbouwruimte aan projecten/dorpen. De gemeente en corporaties maken afspraken over de ontwikkeling van de sociale woningmarkt d.m.v. prestatieafspraken. Echter, corporatiebezit beslaat maar een klein deel van de woningvoorraad en corporaties zijn ingeperkt door wet- en regelgeving (zoals passend toewijzen). Door in gesprek te gaan met bewoners en woningaanbieders kan meer inzicht ontstaan over vraagdruk en woonvoorkeuren (woningtype en dorp) De gemeente heeft weinig grip en sturing op de bestaande particuliere woningvoorraad, terwijl dit het grootste deel van de woningmarkt is en daarin kwalitatief en kwantitatief de grootste aanpassingen nodig zijn. Wel kan de gemeente door bewustwordingscampagnes/subsidies/leningen de particuliere markt stimuleren en informeren, bijvoorbeeld woningzoekenden informeren hoe en waar zij zich in kunnen schrijven voor een huurwoning, en ouderen informeren over het bestaan van speciale seniorenhypotheken, fiscale mogelijkheden of mogelijkheden in het kader van mantelzorgwonen. Dit zijn voorbeelden waarmee senioren gestimuleerd/gefaciliteerd kunnen worden om door te stromen.

2. Versterken van onze samenleving: iedereen kan veilig zichzelf zijn en meedoen.

Binnen onze gemeente hebben we te maken met grote verschillen tussen inwoners. In positieve zin betekent het dat er veel verschillende talenten, mogelijkheden en capaciteiten onder de inwoners te vinden zijn. De verschillen hebben negatief effect wanneer ze de kansen van een individu of een groep beperken. Het is voor ons als overheid zaak om elk individu kansen te bieden, ongeacht achtergrond, overtuiging of sociale positie.

Concrete punten van aandacht in onze gemeente zijn:

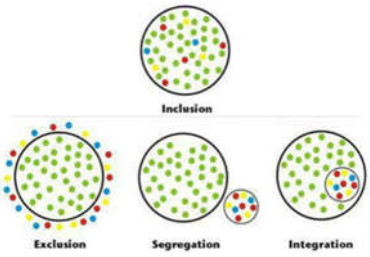

- het hoge percentage laaggeletterden in onze gemeente in een toenemend digitale samenleving,
- schuldenproblematiek,
- signalen vanuit bijvoorbeeld het onderwijs met betrekking tot toenemende intolerantie als het gaat om seksuele geaardheid en culture achtergronden,
- een bovengemiddeld hoog alcohol en drugsgebruik en
- een structureel hoog percentage huiselijk geweld en kindermishandeling.

Uitdagingen voor de gemeente:

- Veel van de genoemde problemen zijn structureel van aard. In hoeverre wil de raad investeren in initiatieven en benaderingen *die innovatief zijn en geen garanties* vooraf kunnen bieden?
- Het gaat met regelmaat om “multi-probleemsituaties”. Een goede ondersteuning zou baat hebben bij vroegtijdige uitwisseling van gegevens. Tegelijkertijd is de

privacy en het voorkomen van datalekken een even wezenlijk vraagstuk voor de overheid. Hoe gaan we hier de komende jaren mee om?

Rol van de gemeente:

- De hebben de (grond)wettelijke taak om discriminatie op welke grond dan ook tegen te gaan.
- Op het gebied van veiligheid hebben we als gemeente handhavende en interveniërende bevoegdheden (denk aan uit-huis-plaatsing van kinderen, schoolverzuim maar ook handhavende taken als het gaat om overtreden van de wet op gebied van verkoop van alcohol).
- Op het gebied van fraude hebben we handhavende bevoegdheden (bij onrechtmatig gebruik uitkeringen).
- Naast deze wettelijke bevoegdheden hebben we binnen de kaders van landelijk beleid om prioriteiten te formuleren en de toegekende budgetten op basis daarvan te verdelen.
- We hebben als gemeente de plicht om geïndiceerde zorg ook daadwerkelijk te betalen.

3. Van 0 tot 120 naar vermogen zelfstandig kunnen wonen en functioneren

Zoals al vermeld bij Demografie en wonen, hebben we in Achtkarspelen te maken met vergrijzing en krimp. Deze demografische trends vallen samen met technologische ontwikkelingen die directe gevolgen hebben voor zowel de zorg en ondersteuning die verleend kan worden als voor mogelijkheden op het gebied van wonen. Het aantal 70 plussers in Achtkarspelen neemt dus toe en woont vaker zelfstandig dan vroeger. De traditionele verzorgingshuizen voor ouderen zijn al grotendeels verdwenen. Niet alleen ouderen, ook jongeren met bijvoorbeeld een verstandelijke beperking die voorheen bij een zorgorganisatie woonden, wonen nu zelfstandig. Dit laatste vaak nog met meer of minder ambulante professionele ondersteuning. Voor beide doelgroepen geldt dat domotica hierbij een positief versterkende rol speelt, maar dat ondersteuning door zowel professionals als vrijwilligers noodzakelijk blijft.

Actuele thema's:

- Ontwikkeling van institutioneel naar zelfstandig wonen zet zich door.
- Er komen meer kleine huishoudens.
- Zowel jongeren als ouderen hebben behoefte aan een eigen plek om te wonen
- Effect van technologie op woonmogelijkheden en behoeften.
- Gezondheid: 1 op de 5 volwassen inwoners is te zwaar. Gevolgen voor sociale leven, arbeidsgeschiktheid en zorgkosten.

Uitdagingen voor de gemeente.

- Met de demografische veranderingen, worden ook de ondergrenzen van bepaalde voorzieningen (onderwijs, zorg, winkels en horeca) niet in alle dorpen meer gehaald. Hoe zorgen we ervoor dat het ook zonder deze voorzieningen goed zelfstandig wonen is? En op welke criteria baseren we die keuzes?
- Waar we ruimte willen bieden aan ondernemerschap op het gebied van wonen/zorg komen we al snel te staan voor de vraag welke zorg we voor wie als gemeente willen financieren. Alleen voor onze eigen inwoners bijvoorbeeld of ook

voor mensen die hier komen wonen vanwege het woonzorg aanbod? Welke keuzes maken we daarin?

Rol van de gemeente.

- Bij deze opgave zijn bij de gemeente zowel het sociaal domein als ruimtelijke ordening betrokken. Bevoegdheden liggen met name op het terrein van ruimtelijke ordening in de vorm van bestemmingsplannen en woningcontingenten bijvoorbeeld. Vanuit het sociaal domein geldt, dat we de plicht hebben om geïndiceerde zorg ook daadwerkelijk te vergoeden.
- We staan voor de opgave op dit terrein onze invloed als gemeente nog nader invulling te geven. De maatschappelijke opgave heeft betrekking op een groot deel van het totale budget van de gemeente bijvoorbeeld terwijl de sturing op basis van wettelijke bevoegdheden relatief beperkt is. Hier ligt ook een direct verband met onze relaties met andere betrokkenen zoals zorgleveranciers, adviesraden en regionale en provinciale samenwerkingsverbanden (SDF bijvoorbeeld)

4. Burger- en overheidsparticipatie

"Wanneer we niet langer de situatie kunnen veranderen,

worden we uitgedaagd onszelf te veranderen"

Wat zijn de uitgangspunten in de betreffende maatschappelijke opgave?

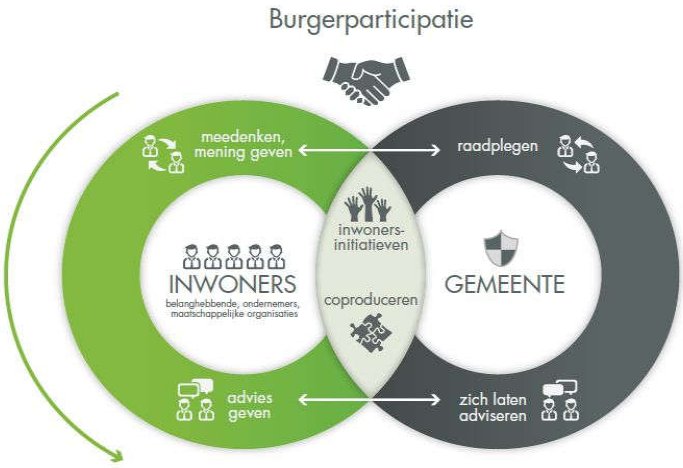

Burger- en overheidsparticipatie komt voort uit de transformatie naar de participatiesamenleving. Hierin is de paradox dat participatie wordt opgelegd vanuit de regering: zij wenst zelfredzame vitale gemeenschappen, niet de samenleving zelf. Mensen willen wel leef- en wooncomfort, maar niet de verantwoordelijkheid voor de buren of de wijk waarin zij leven. Op dit moment is de samenleving erop ingericht dat met professionele hulp alle problemen kunnen worden opgelost en dat de leefgemeenschap daar geen actieve rol in speelt. Chargerend gezegd: professionals kunnen worden ingeschakeld vanuit de basisstelling: geluk kun je "kopen".

Dat vraagt om een nieuwe grensbepaling: waar kunnen mensen met elkaar voor zorgen, een vitale leefgemeenschap, en waar is externe professionele hulp nodig. Als we naar de toekomst kijken betekent dat twee dingen: het veranderen van het systeem en een cultuuromslag.

Uitdagingen

- Het voorkomen van een kloof tussen actieve inwoners en minder zichtbare inwoners.
- Eén van de grootste kwaliteiten van Achtkarspelen is haar zelfredzaamheid. Het zien te stimuleren en uitbreiden van deze eigenschap is de uitdaging voor de komende jaren. Want juist de inwoners weten het allerbeste wat zij nodig hebben en hoe ze dat kunnen bereiken. Door als gemeente te leren aansluiten op de vragen vanuit de samenleving, kunnen we tot gemeenschappelijke doelstellingen komen.
- Gedeelde verantwoordelijkheid over mienskipsinitiatieven met andere stakeholders, zoals inwoners, verenigingen, welzijnsorganisaties, ondernemers en/of het bedrijfsleven. Daarmee verandert de gemeente haar rol van procesleider en eindverantwoordelijke naar stakeholder en laat het eigenaarschap daarmee bij de initiatiefnemers.
- Binnen de gemeentelijke organisatie kennis en kwaliteiten bundelen en een eenduidige externe communicatie, bijvoorbeeld door één *accountmanager*. Belangrijk is een vraagstelling die toekomstperspectief biedt en uitgaat van gelijkwaardigheid.
- Binnen de betrokken organisaties gaan we van voorspelbaarheid en zekerheid naar telkens aanpassen en experimenteren. In de praktijk betekent dit bijvoorbeeld dat niet de protocollen (wet- en regelgeving) de manier van werken bepalen maar de gewenste resultaten.

Rol van de gemeente

Onderdeel van dit proces is het gemeenschappelijk komen tot een visie op burger- en overheidsparticipatie en op basis daarvan een passende rol innemen.

5. Duurzaamheid, en circulaire economie

Wat is de opgave en wat zijn de thema's?

Wereldwijd is het noodzaak om te schakelen. Grondstoffen raken op en de gevolgen van klimaatverandering raken ook Achtkarspelen. Bij een circulaire economie gaat het erom de herbruikbaarheid van grondstoffen, producten en talenten te maximaliseren en waardevernietiging te minimaliseren. Een systeem dat economisch én ecologisch houdbaar is. De transitie van fossil based naar biobased. De uitdagingen liggen op het gebied van energie, grondstoffen en klimaat. Voor alle drie thema's zijn in landelijke en/of regionaal verband doelstellingen benoemd of afspraken gemaakt. Het is de komende jaren de uitdaging om deze doelen te halen.

1. Energie; Meer duurzame opwekking.

De ANNO-doelstelling is dat in 2025 van de benodigde energie in NO-Fryslan 40% duurzaam wordt opgewekt. Nu is dat 5%. Inzetten op energiebesparing.

2. Grondstoffen: minder restafval en meer hergebruik

Landelijke doelstelling 2020: 75% hergebruik en maximaal 100 kilo restafval per persoon. Nu is dat 72% en 180 kilogram.

3. Klimaat: adaptatiebestendige inrichting ruimte.

Doelstelling van alle overheden is dat in 2020 klimaatbestendig en waterrobuust inrichten onderdeel is van het beleid. In 2050 is Nederland zo goed mogelijk klimaatbestendig

Uitdagingen

Draagvlak en duidelijkheid

Er kan sprake zijn van verschillende belangen en conflicterende wensen. Bijvoorbeeld bij de opwekking van meer duurzame energie in relatie tot de wens om het landschap te behouden. Voor veel zaken willen we dat er voldoende "draagvlak" is. Er zullen soms ook duidelijke keuzes gemaakt moeten worden die niet bij iedereen op draagvlak kunnen rekenen.

Om de ambities te halen is duidelijk en helderheid nodig. Durf te kiezen. Wees als gemeente duidelijk over wat er moet gebeuren en geef ruimte over hoe dit moet gebeuren. Een voorbeeld hiervan is de Sinnegreide. Het "wat" (de Sinnegreide) stond vast, over het "hoe" (inpassing, randvoorwaarden) is met omwonenden en stakeholders samen invulling gegeven.

Vermogen tot verandering

Bij de genoemde doelen gaat het om verandering van gedrag. Keuzes die we maken als consument. Of daar waar het gaat om afvalscheiding en energiebesparing. Hoe we de eigen tuin inrichten bijvoorbeeld is weer van invloed op de openbare ruimte. Om de ambities en doelen te halen kan het nodig zijn om van het niveau "verleiden en stimuleren" naar "verplichten of sturen" te gaan. Voor het veranderen van gedrag zijn prikkels (zowel positieve als negatieve) nodig en nuttig. Durf deze toe te passen. Het voorbeeld van het verbieden van plastic draagtasje werd tijdens de bijeenkomst genoemd. Dit was aanvankelijk wennen maar inmiddels is het alom geaccepteerd. Terwijl we jarenlang gestimuleerd waren en vol goede bedoelingen zaten, hadden we de prikkel kennelijk toch nodig…. Voor sommige zaken zijn investeringen nodig (tijd, geld, kennis) die niet door iedereen opgebracht kunnen worden. Als maatschappij zal hier ook aandacht voor moeten zijn.

Welke rol heeft de gemeente?

De gemeente heeft verschillende rollen. Als voorbeeld, kennisdeler, aanjager en "launching customer". Daarnaast kan zij met haar beleid, zaken stimuleren of in regels vastleggen. Met betrekking tot hergebruik van grondstoffen en duurzaamheid kan ze in het eigen aankoop- en aanbestedingsbeleid keuzes maken. Bij klimaatadaptatie is ze als beheerder van de openbare ruimte verantwoordelijk voor een inrichting die toekomstbestendig is. Ze kan actief zoeken naar koppelkansen (lokaal, regionaal, landelijk) en deze benutten. Bijvoorbeeld door uitgangspunten en keuzes via de nieuwe

Omgevingswet te verankeren. Ook kan haar rol bij tegengestelde belangen of onduidelijkheden zijn dat ze een eindoordeel moet vellen.

6. Landschap en biodiversiteit

Wat is de opgave en wat zijn de uitgangspunten?

Het landschap waar we in Achtkarspelen in leven is “het gezicht” van de gemeente. Dit wordt zo ervaren door de bewoners. Landschap en biodiversiteit hangen sterk met elkaar samen. Het landschap is de grote drager van biodiversiteit in het algemeen. Biodiversiteit biedt kansen voor het creëren van een mooie, aantrekkelijke leefomgeving, een verbetering van het vestigingsklimaat voor bedrijven en bewoners, een uitbreiding van het recreatieve palet en een versterking van de eigen identiteit van Achtkarspelen. Een biodiverse woon- en werkomgeving heeft kwaliteit, is aantrekkelijk en aangenaam om in te verblijven en recreëren. Dat vertaalt zich ook in economische voordelen.

Bescherming van het landschap, behoud en verhoging van de biodiversiteit worden door inwoners als belangrijk ervaren. Inwoners zijn betrokken bij dit thema en vinden educatie hierover, om het belang van dit thema door te geven, belangrijk.

Kortom, landschap, biodiversiteit en natuur geven de gemeente kwaliteit en identiteit.

Uitdagingen

Een volwaardig landschappelijk biodiversiteitsbeleid vereist een omslag in denken: centraal daarin staat de gedachte van het duurzaam gebruiken van biodiversiteit in alle functies, op het volledige grondgebied van de gemeente en in relatie tot haar wijdere omgeving. Koppeling met andere thema’s is daarin cruciaal. Tijdens de bijeenkomst werden door de deelnemers ook raakvlakken met thema’s uit het sociaal domein genoemd, gezondheid en educatie in het bijzonder. In die raakvlakken met andere thema’s ligt ook de uitdaging. Soms botsen de belangen of staan ze elkaar in de weg. Zo kan de ontwikkeling van de opwek van duurzame energie botsen met de wens tot behoud van het landschap. Of wordt een beleid dat biodiversiteit stimuleert niet door iedereen als een bijdrage voor de kwaliteit openbare ruimte ervaren.

Mens en natuur, dorp en biodiversiteit vormen geen tegenstellingen die elkaar uitsluiten. De uitdaging is om deze zaken te verbinden en waar mogelijk een win-win situatie te creëren en waar nodig een keuze te maken. Samen met de andere belanghebbenden en eigenaren. Dit eigenaarschap beperkt zich overigens niet alleen tot het eigendom in strikt juridische zin. “Het landschap” heeft namelijk niet één eigenaar, het is van iedereen. De uitdaging is dan ook voor ons allemaal om er goed voor te zorgen.

Welke rol heeft de gemeente?

Gemeenten zijn een belangrijke schakel van veel wat er gaande is op het gebied van landschap en biodiversiteitsbeleid. Dat komt doordat gemeenten met vrijwel alle aspecten rond de inrichting en het beheer van de ruimte te maken krijgen. Soms beleidsmatig-juridisch, als partij bij de ontwikkeling en in een beherende, uitvoerende of bewakende, handhavende rol. De gemeente heeft hiermee en rol als verbinder van

partijen. Deze rol (een soort “verbindingsofficier”) is tijdens de bijeenkomst ook specifiek genoemd door de deelnemers.

De gemeente heeft de mogelijkheid om kaders voor het behoud van kleinschalig landschap in het omgevingsplan/visie op te nemen. Ze kan in haar beleid en de inrichting van het eigen openbaar areaal biodiversiteit als een van de uitgangspunten nemen. Verschillende maatschappelijk betrokken organisaties en burgers komen met plannen en initiatieven om bij te dragen aan behoud en versterking van het landschap en biodiversiteit. De gemeente kan behoud en verhoging stimuleren door projecten te faciliteren, aan te haken of een podium te geven zodat het landschap en biodiversiteit “zichtbaar” worden.

7. Economie en Arbeidsmarkt

Wat zijn de uitgangspunten in de betreffende maatschappelijke opgave?

De lokale economie van Achtkarspelen is kwetsbaar gebleken de afgelopen jaren. Door de crisis heeft vooral de bouwsector grote klappen gekregen. Daarmee is schade toegebracht. Ook de demografische veranderingen hangen als een donkere wolk boven de economie van Achtkarspelen en Noordoost Fryslân. Zo zal de beroepsbevolking afnemen. Maar een donkere wolk in de toekomst geeft de kans om nu maatregelen te nemen.

Naast het goed invullen van haar eigen taken, zoals bijvoorbeeld het verlenen van vergunningen, kan de gemeente haar rol pakken bij het op orde hebben van bedrijfslocaties (industriegrond en winkelcentra) en op de bereikbaarheid (fysiek en digitaal). Verder kan ze het bedrijfsleven stimuleren op de gebieden van samenwerking, innovatie en het promoten van kennisverwerving. Hiervoor kan de gemeente het best optrekken in groter verband, de regio Noordoost Fryslân.

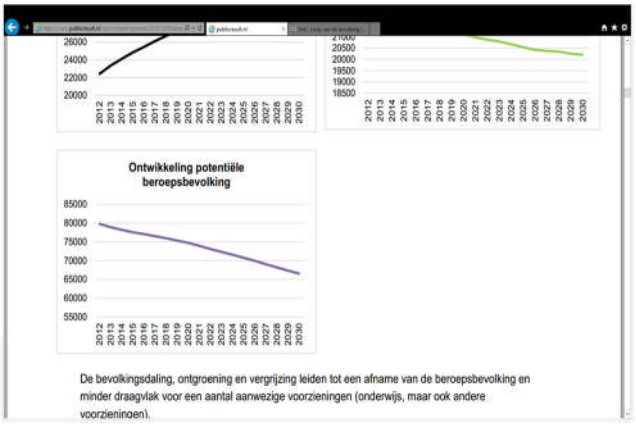

Daarnaast ligt er een taak voor de gemeente in het activeren van de potentiële arbeidskrachten die er nu om diverse reden naast staan. De regio kan het zich niet permitteren om deze groep mensen links te laten liggen. In een arbeidsmarkt met een afnemend aanbod zijn alle mensen meer dan welkom. Ook kwam uit de tafelsessie naar boven dat er extra aandacht moet zijn voor onderwijs en leven lang leren. Er is aangegeven dat het belangrijk blijft dat het huidige en toekomstige arbeidspotentieel zich verder blijft ontwikkelen.

Het is ook belangrijk dat er een goede afstemming komt tussen het aanbod en de werkwijze van het onderwijs en de vraag van het bedrijfsleven. Wat heeft het bedrijfsleven aan kennis nodig en met welke programma’s wil het onderwijs hier invulling aan geven. Dat geldt voor scholieren maar ook voor het huidige arbeidspotentieel.

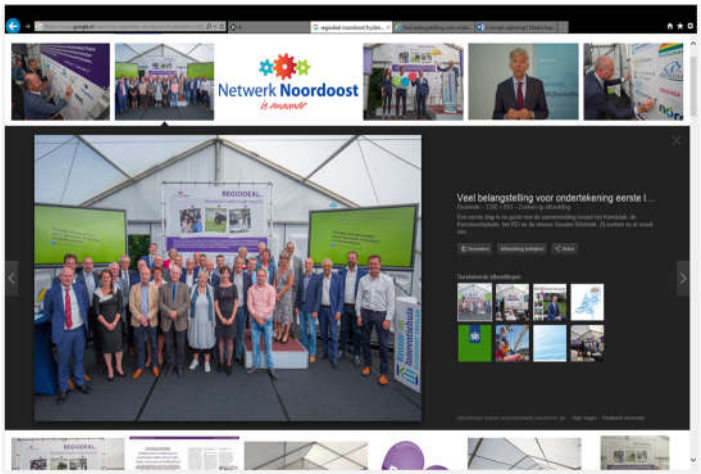

Veel van deze onderwerpen komen ook terug in de dit jaar afgesloten Regiodeal Noordoost Fryslân, ondertekend door een 40-tal partners. Komend jaar wordt er gewerkt aan een verdere verdieping van deze regiodeal voor de jaren tot 2025. De ambitie is om 1300 nieuwe banen te creëren in de regio en het bruto regionaal product met 400 mln. te laten stijgen in deze periode.

Verder is het belangrijk om ambities uit te spreken en de kwaliteiten van de gemeente/ regio te tonen. Naast het feit dat we hier een prachtige natuur en landschap hebben (wat we nog te weinig laten zien) hebben we hier ook prachtige bedrijven. Dit kan via een actieve communicatie beter uitgedragen worden. Een mooie opdracht voor de omgevingsvisie die we gaan maken?

Welke uitdagingen horen bij deze maatschappelijke opgave?

- ✓ De uitdaging is om de ruimte te pakken die een gemeente wel heeft bij het stimuleren van de lokale economie. Realiserend dat de gemeente niet altijd een bepalende rol heeft in de economische ontwikkeling. Zo is er de het landelijke situatie omtrent de staat van de economie en de keuzes die de ondernemer zelf maakt.
- ✓ Activeren van de potentiële beroepsbevolking. Wetende dat er ca 700 uitkeringsgerechtigden niet deelnemen aan het arbeidsproces. Een grote groep hiervan heeft problematiek die te groot is om op te lossen, maar ook een groot deel kan met begeleiding de stap weer maken naar de arbeidsmarkt.
- ✓ De Regiodeal Noordoost Fryslân biedt de regio nu wel kansen om pilots te ontwikkelen en daarmee te (laten) zien hoe het beter kan. Ook hierbij is de insteek dat de ondernemers het moeten oppakken; het gros van de werkgelegenheid en de omzet moet neerdalen in de marktsector. De lokale overheid moet het klimaat scheppen en de bedrijven faciliteren, zodat zij kunnen gloriëren.
- ✓ En een belangrijk aspect is gevoel en sentiment. Het zijn niet altijd harde criteria die een ondernemer tot een gewenste keuze brengen. Ook zijn gevoel en beeld bij de gemeente/ regio is van groot belang. Vandaar dat het belangrijk is om in te zetten op communicatie en marketing.

Welke rol heeft de gemeente?

Gemeente heeft de rol van facilitator en verbinder. Uiteindelijk is de ondernemer en de werknemer aan zet. In de Regiodeal werken alle partijen samen.